

የሉቃስ ወንጌል

መግቢያ

ሉቃስ የሕክምና ባለሙያና የሐዋርያው ጳውሎስ የቅርብ ረዳት ነበር (ቆላ. 4፡14) ። ሉቃስ ከዚህ ወንጌል በተጨማሪ የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍንም ጽፎአል (ሉቃ. 1፡1-4)። የሐዋ. 1፡1-2 ይመለከታል። ሉቃስ የጳውሎስ ሁለተኛና ሦስተኛ ሚሲዮናዊ ጉዞ ባልደረባ በመሆን፣ ወደ ግሪክና ወደ ቱርክ ተጉዟል (የሐዋ. 16፡10፤ 20፡6 ይመለከታል)። በመጨረሻም ጳውሎስ ወደ ሮም ሲሄድ አብሮት ሄዱል (የሐዋ. 27፡1-2)። ከዚህ በተጨማሪ ጳውሎስ በሮም ታስሮ በነበረበት ወቅት፣ በዚያ ከጳውሎስ ጋር ቆይቷል (2ጢሞ. 4፡11)።

እንግዲህ ሉቃስ ስለ ክርስትና እምነት አጀማመር የጻፈ ሰው ብቻ ሳይሆን፣ በዚያም ውስጥ ተሳትፎ ያደረገ ሰው ነበር።

ማቴዎስ በትውልድ «አይሁዳዊ» ሲሆን ወንጌሉንም የጻፈው በአብዛኛው አይሁዳዊ ለሆኑ አንባቢዎች ነው። ሉቃስ ግን በትውልድ ግሪካዊ¹ ማለትም አረማዊ² ነበር። በመሆኑም ወንጌሉን የጻፈው አረማውያን በቀላሉ መረዳት በሚችሉበት መንገድ ነው።

ሉቃስ ወንጌሉን በሚጽፍበት ወቅት የግርቆስ ወንጌል ቅጂ በእጁ ላይ ነበር። ይህም በመሆኑ ግርቆስ የጻፋቸውን በርካታ ነገሮች እርሱም በወንጌሉ ውስጥ ደግሞታል (በዚህ ማብራሪያ ውስጥ አንባቢያን የግርቆስን ወንጌል እንዲያመሳክሩ ይጠየቃሉ)።

በተጨማሪም ሉቃስ የኢየሱስን የሕይወት ታሪክ በሚጽፍበት ጊዜ፣ ሌሎች ምንጮችን ተጠቅሟል። ከእነዚህም ውስጥ አንዳንዶቹ በማቴዎስ ወንጌል ውስጥ ተጠቅሰዋል። አንዳንዶቹ ግን በሉቃስ ወንጌል ውስጥ ብቻ የሚገኙ ናቸው።

ከሁሉ በላይ ግን፣ ሉቃስ የታሪክ ሰው ነበር። ይህን ወንጌልና የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍን በሚጽፍበት ወቅት፣ ትክክለኛውን የታሪክ መረጃ ለመስጠት ሲል ከፍተኛ ጥንቃቄ አድርጓል። የሉቃስ ትክክለኛነት፣ በዚያን ዘመን በተጻፉ ታሪካዊ ጽሑፎችና በአያሌ ሥነ-ፎካርኦዊ ግኝቶች በሚገባ ተረጋግጧል። በአዲስ ኪዳን ውስጥ የተጻፈው የኢየሱስ ክርስቶስ ሕይወት ፍጹም እውነተኛ ታሪክ እንጂ፣ ተረት ተረት ወይም የልብ ወለድ ፈጠራ አይደለም።

ሉቃስ ወንጌሉን የጻፈው መቼ እንደሆነ በትክክል አይታወቅም። በርካታ የመጽሐፍ ቅዱስ ሊቃውንት እንደሚናገሩት ግን በ65 እና በ70 ዓ.ም. መካከል ባለው ጊዜ ውስጥ ተጽፎአል። ሌሎች ሊቃውንት ደግሞ ከ70 ዓ.ም. በኋላ ባሉት ዓመታት በአንዱ ላይጻፍ እንዳልቀረ ይገምታሉ።

¹ ግሪካዊ ማለት የግሪክ ኗሪ ማለት ሲሆን፣ ግሪክ በደቡባዊ አውሮፓ የምትገኝ ታላቅ ሀገር ናት። አዲስ ኪዳንም ለመጀመሪያ ጊዜ የተጻፈው በግሪክ ቋንቋ ነው።

² በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በትውልድ አይሁዳዊ ያልሆኑ ሰዎች አረማውያን ተብለው ይጠራሉ። እንግዲህ በትውልድ ግሪካዊ የሆኑ ሁሉ አረማውያን ናቸው።

አስተዋጽኦ

ሀ. የአጻጻፍ መምጣት መበሰር (1:1-2:52)።

1. ለዘካርያስ የመጣ መልእክት (1:1-25)።
2. ለማርያም የመጣ መልእክት (1:26-56)።
3. የዮሐንስ መወለድ (1:57-80)።
4. የኢየሱስ መወለድ (2:1-20)።
5. ኢየሱስ ለእግዚአብሔር ተሰጠ (2:21-38)።
6. የኢየሱስ የሕፃንነት ዘመን (2:39-52)።

ለ. የኢየሱስ ክርስቶስ መገለጥ (3:1-4:13)።

1. አጥማቂው ዮሐንስና የኢየሱስ መጠመቅ (3:1-22)።
2. የኢየሱስ የትውልድ ሐረግ (3:23-38)።
3. የኢየሱስ መፈተን (4:1-13)።

ሐ. የኢየሱስ ክርስቶስ አገልግሎት (4:14-9:62)።

1. የኢየሱስ አገልግሎት ትርጓሜ (4:14-44)።
2. የኢየሱስ ኃይል ማረጋገጫ (5:1-6:11)።
3. የሐዋርያት መመሪያ (6:12-19)።
4. ዐበይት ትምህርቶች (6:20-49)።
5. ተጨማሪ ተአምራትና ትምህርቶች (7:1-9:17)።
6. የኢየሱስ አገልግሎት የመጨረሻው ደረጃ ላይ መድረስ (9:18-62)።

መ. ወደ መስቀል መጓዝ (10:1-18:30)።

1. የሰባዎቹ ደቀ መዛሙርት አገልግሎት (10:1-24)።
2. ተወዳጅ ትምህርቶች (10:25-13:21)።
3. የተቃውሞ መጀመሪያ (13:22-16:31)።
4. ለደቀ መዛሙርቱ የተሰጠ መመሪያ (17:1-18:30)።

ሠ. የኢየሱስ ክርስቶስ ስቃይ (18:31-23:56)።

1. ወደ ኢየሩሳሌም መጓዝ (18:31-19:27)።
2. ኢየሱስ ወደ ኢየሩሳሌም ገባ (19:28-44)።
3. ኢየሱስ በቤተ መቅደስ እስተማረ (19:45-21:4)።
4. ስለ መጨረሻው ቀን የተሰጠ ትምህርት (21:5-38)።
5. የጌታ እራት (22:1-38)።
6. የኢየሱስ መያዝና በፍርድ ሸንጎ ፊት መቅረብ (22:39-23:25)።
7. የኢየሱስ መስቀል (23:26-49)።
8. የኢየሱስ መቀበር (23:50-56)።

ረ. የኢየሱስ ክርስቶስ ትንሣኤ (24:1-53)።

1. ባዶው መቃብር (24:1-12)።
2. ወደ ኤማሁስ መጓዝ (24:13-35)።
3. የኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ መገለጥ (24:36-43)።
4. የመጨረሻው ትእዛዝ (24:44-49)።
5. የኢየሱስ ዕርገት (24:50-53)።

ምዕራፍ 1

መግቢያ (1፡1-4)

1-2 ኢየሱስ ከሞተ በኋላ ለጥቂት ዓመታት የሕይወት ታሪኩ ይተላለፍ የነበረው በቃል ነበር። የኢየሱስ የሕይወት ታሪክ ይተላለፍ የነበረው «የዐይን ምስክሮችና የምሥራቹ ቃል አገልጋዮች» በነበሩት ደቀ መዛሙርት አማካይነት ነበር። እነርሱም ኢየሱስ የተናገረውን የሰሙና በዐይናቸውም የተመለከቱ ነበሩ።

ከዚያ በኋላ አንዳንድ ሰዎች፡ የእነዚህን የዐይን ምስክሮች ቃል በጽሑፍ ማስፈር ጀመሩ። ለምሳሌ፡ ከኢየሱስ ደቀ መዛሙርት መካከል ዋነኛ የነበረው ጴጥሮስ፡ ያየውንና የሰማውን ሁሉ ለማርቆስ ነገረው። ማርቆስም ከጴጥሮስ ያገኘውን መረጃ መሠረት በማድረግ የማርቆስን ወንጌል ጻፈ (የማርቆስ ወንጌል መግቢያን ይመለከታል)። ሆኖም የተጻፈው ሁሉ ግን የተመሠረተው ኢየሱስን በዐይናቸው ባዩና በጆሮአቸውም በሰሙ ሰዎች ምስክርነት ላይ ነው (1ዮሐ. 1፡1 ይመለከታል)።

3-4 ሉቃስ ወንጌሉን ከመጻፉ በፊት የጽሑፍ መረጃዎችን አሰባስቧል፤ ኢየሱስንም የሚያውቁ በርካታ ሰዎችን አነጋግሯል። ከእነዚህ ሁሉ መረጃዎች በመነሳት የክርስቶስን የሕይወት ታሪክ ለመጻፍ በቃ። እርሱም የሉቃስ ወንጌል ነው።

ሉቃስ ወንጌሉን የጻፈው «ቴዎፍሎስ» ተብሎ ለሚጠራ ሰው ነው (የሐዋ. 1፡1)። ቴዎፍሎስ ማን እንደሆነ በውል አይታወቅም። አንዳንድ ሰዎች እንደሚናገሩት ይህ ሰው «በሮማውያን ግዛት» ውስጥ ባለሥልጣን የነበረና ለክርስትናም መልካም አመለካከት የነበረው ሰው ነው።

ቴዎፍሎስ ስለ ክርስቶስና ስለ አዲሱም ሃይማኖት አንዳንድ ነገሮችን ተምሯል። ሆኖም የተማረው ትምህርት ሙሉ አልነበረም። ምናልባትም ስለ ክርስቶስ መጥፎ ነገሮችን ሰምቶ ይሆናል። ምክንያቱም አይሁዶች፡ ክርስቶስን አሳሳችና የእግዚአብሔርንም ስም አጥፊ ነው ይሉት ነበር። ሮማውያን ደግሞ አመጽ አነሳሽና ሰላምም አደፍራሽ ነው ይሉት ነበር።

ስለዚህ ሉቃስ ለቴዎፍሎስ ትክክለኛውን የኢየሱስ ታሪክ «በቅደም ተከተል» ሊጽፍለት ወደደ። ይህንንም ያደረገው ቴዎፍሎስ ስለሰማው ነገር «እውነተኛነት በደንብ እንዲረዳ» በማለብ ነው። ይሁንና ሉቃስ ወንጌሉን የጻፈው ለቴዎፍሎስ ብቻ ሳይሆን ለእኛም ጭምር ነው። እንደ ቴዎፍሎስ ሁሉ እኛም ስለ ክርስቶስ ወንጌል እውነተኛነት በሚገባ መረዳት እንችላለን። እምነታችንም የተመሠረተው በተረት ተረት ላይ ሳይሆን እውነተኛ በሆነ ታሪክ ላይ ነው።

ይሁን እንጂ፡ ስለ ክርስቶስ ወንጌል «እውነተኛነት በደንብ መረዳት» ብቻ በቂ አይደለም። «ኢየሱስ መሲሕ የእግዚአብሔር ልጅ» መሆኑን በፍጹም ልባችን ልናምን ይገባል። ምክንያቱም «በእርሱም ስም የዘላለም ሕይወት» የምናገኘው፤ በእርሱ ስናምን ብቻ ነው (ዮሐ. 20፡31)።

የአጥማቂው ዮሐንስ መወለድ አስቀድሞ ተነገረ (1፡5-25)

5-7 ሄሮድስ³ ንጉሥ በነበረበት ዘመን «ዘካርያስ» የሚባል አንድ አይሁዳዊ ካህን ነበር (በዚህ ክፍል የተጠቀሰው ዘካርያስ በብሉይ ኪዳን ነቢይ ከነበረው ዘካርያስ፤ እንዲሁም በማቴዎስ 23፡35 ላይ ከተጠቀሰው ዘካርያስ ይለያል)። ዘካርያስ ከአቢያ ወገን የነበረ ካህን ነው። የአይሁድ ካህናት እግዚአብሔርን ያገለግሉ የነበረው በሃያ አራት ቡድን ተከፍለው ነበር። ከእነዚህም ውስጥ የአቢያ ቡድን አንዱ ነበር (1ዘካ. 24፡10)።

የዘካርያስ ሚስት «ኤልሳቤጥ» እንደ ዘካርያስ ሁሉ እርሷም የካህን ልጅ ስትሆን፤ በትውልዷም «ከአድን»⁴ ወገን

ነበረች። ዘካርያስና ኤልሳቤጥ ልጅ አልነበራቸውም። ምክንያቱም ኤልሳቤጥ መካን ነበረች። እንደ አይሁዶች አባባል አንድ ሴት መካን የምትሆነው በኃጢአቷ ምክንያት ነው። እንደ ሉቃስ አባባል ግን ዘካርያስም ሆነ ሚስቱ ኤልሳቤጥ «በእግዚአብሔር ፊት ጻድቃን» ነበሩ (ቁ. 6)። እግዚአብሔርም ልጅ እንዲሰጣቸው ብዙ ጊዜ ጸልየው ነበር (ቁ. 13)። እግዚአብሔር ግን ለጸሎታቸው መልስ ገና አልሰጠም።

8-10 ሃያ አራቱ የካህናት ቡድን በኢየሩሳሌም በሚገኘው የአይሁዶች ቤተ መቅደስ ውስጥ በየዓመቱ ለሁለት ሳምንት አገልግሎት ይሰጣሉ። በቀን ሁለት ጊዜም በውስጠኛው ቤተ መቅደስ «ቅድስት» ተብሎ በሚጠራው ክፍል ውስጥ ዕጣን ይታጠናል (ዕብ. 9፡2)። በእያንዳንዱ ቡድን ውስጥ በርካታ ካህናት ስላሉ ዕጣን የሚያጥነው ሰው የሚመረጠው በዕጣ ነው (ቁ. 9)። በቅድስት ቅዱሳን ውስጥ ካህኑ ዕጣን በሚያጥንበት ጊዜ፡ ወደ ቤተ መቅደስ ለአምልኮ የመጣው ሕዝብ በውጪ ቆሞ ሥርዓቱን ይከታተላል (ቁ. 10)። በቤተ መቅደሱ ውስጥ ዕጣን ከታጠነ በኋላ፡ ካህኑ ወደ ውጪ ይወጣና ሕዝቡን ይባርካል።

አንድ ቀን ዘካርያስ በቤተ መቅደስ ውስጥ ዕጣን እንዲያጥን ተመረጠ።

11-13 ዘካርያስ በቤተ መቅደስ ውስጥ እያለ፡ አንድ መልአክ ተገለጠለት። መልአኩም ዘካርያስ ከሚስቱ ከኤልሳቤጥ ወንድ ልጅ እንደሚወልድ ነገረው። የልጁንም ስም ዮሐንስ ብለው እንዲጠሩት ነገራቸው፤ የሰሙም ትርጓሜ «እግዚአብሔር መልካም ነው» የሚል ነው።

14-15 ዮሐንስ «በእግዚአብሔር ፊት ታላቅ» ሰው እንደሚሆን መልአኩ ተናግሯል። በእርግጥም አጥማቂው ዮሐንስ ታላቅ ሰው ነበር። ኢየሱስ እንደተናገረው እርሱ በነበረበት ዘመን ከሴቶች ከተወለዱት ሰዎች መካከል ከዮሐንስ የሚበልጥ ማንም የለም (ማቴ. 11፡11)። መልአኩም እንደተናገረው ዮሐንስ «በመንፈስ ቅዱስ የተሞላ» ይሆናል። በብሉይ ኪዳን ዘመን የእግዚአብሔር መንፈስ በሰዎች ላይ ይወርድ የነበረው ለጥቂት ጊዜና የተለየም ተግባር ለመፈጸም ነበር። ዮሐንስን ስናይ ግን «ገና በእናቱ ማሕበን ሳለ» በመንፈስ ተሞልቶ ነበር (ቁ. 15)። ከዚህ ጊዜ ጀምሮ መንፈስ ቅዱስ ዘወትር ከእርሱ ጋር ነበር።

16 መልአኩ እንደተናገረው ዮሐንስ ብዙ እሥራኤላውያንን (የአይሁድ ሕዝቦችን) «ወደ እግዚአብሔር ወደ አምላካቸው ይመልሳቸዋል»። በሌላ አነጋገር ዮሐንስ የእግዚአብሔርን ቃል እየሰበከና «የኃጢአትን ይቅርታ እንድታገኙ ንስሐ ግቡ» እያለ አያሌ አይሁዶችን ወደ እግዚአብሔር ይመልሳል (ማር. 1፡4)። በእርግጥም ዮሐንስ ዋናው ተልዕኮ አይሁዶች ንስሐ እንዲገቡና ወደ እግዚአብሔርም እንዲመለሱ መምከር ነበር።

17 «በጌታም ፊት ይሄዳል»። ዮሐንስ ሌላው ተልዕኮ አይሁዶች «ጌታን» እርሱም ክርስቶስን፤ መሲሐቸውን⁵ ደግሞም አዳኛቸውን እንዲቀበሉ ማሰናዳትና «ሕዝቡን ለጌታ ማዘጋጀት» ነው።

መልአኩ እንደተናገረው ዮሐንስ ይህን ሁሉ የሚያደርገው «በኤልያስ መንፈስና ኃይል» ሆኖ ነው። ኤልያስ አይሁዶች አንድ ቀን ወደ ምድር ይመጣል ብለው የሚጠባበቁት ታላቁ የብሉይ ኪዳን ነቢይ ነው (ሚሊ. 4፡5፤ ማቴ. 11፡13-15 እንዲሁም ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ዮሐንስ «የአባቶችን ልብ ወለድ ልጆቻቸው ይመልሳል»። «ልጆቻቸው» የተባሉት በወቅቱ የነበሩት የአይሁድ ትውልዶች ሊሆኑ፤ «አባቶች» የተባሉት ደግሞ ቅድመ አያቶቻቸው ናቸው። ዮሐንስ የወቅቱን ትውልድ ወደ ንስሐ ሲጠራ፤ እግረ መንገዱንም ጻድቅ አባቶቻቸውን እያስደሰተ ነው ማለት ይቻላል። እንደ ሉቃስ አባባል በወቅቱ ትውልድ መካከል እርቅ እየወረደ ነው። ምክንያቱም ልጆች ንስሐ ሲገቡ ወላጆች ደግሞ ይቅር ይላሉ።

3 ንጉሥ «ሄሮድስ» በማቴ. 2፡1 ላይ የተጠቀሰ በመሆኑ የማቴዎስን ማብራሪያ ይመለከታል።
4 «አድን» አይሁዳውያንን ከግብጽ መርቶ ያወጣው የመሴ ወንድም ነው። የአይሁድ ካህናት ሁሉ የአድን ዘር ናቸው።

5 በዕብራይስጥ ቋንቋ «መሲሕ» ማለት «በእግዚአብሔር የተቀባ» ማለት ነው። መሲሕ ሌላው «የክርስቶስ» ስም ነው (ዮሐ. 1፡41፤ 4፡25 ይመለከታል)።

የሉቃስ «የማይታዘዙትንም ሰዎች ልብ ወደ ጸድቃን ጥበብ» ይመልሳል። እንዲሁም ሲባል የወቅቱ አመጸኛ ትውልድ ከጋጢአት ተመልሶ እግዚአብሔርን እንዲፈራና እግዚአብሔርንም እንዲታዘዝ ያደርጋል ማለት ነው። እግዚአብሔርን መፍራት የጥበብ መጀመሪያ ነውና (ምሳ. 1፡7)።

18-20 ዘካርያስ መልአኩ የነገረውን ነገር በመጠራጠር «ይህ እንዴት ሊሆን ይችላል? እንዴትስ እርግጠኛ መሆን እችላለሁ» በማለት ጠየቀ። መልአኩም እንዲህ ሲል መለሰለት፦ «እኔ በእግዚአብሔር ፊት የምቆም ገብርኤል ነኝ፤ ስለዚህ የምነግርህ ነገር ሁሉ እውነት ነው»።

«ገብርኤል» ታላቁ የእግዚአብሔር መልአክተኛ ነው፤ ከእግዚአብሔር መላእክትም መካከል ዋነኛው ነው (ዳን. 8፡15-16፤ 9፡20-23)። መላእክት በእግዚአብሔር ፊት የሚቆሙና (ማቴ. 18፡10፤ ራእ. 5፡11)፤ የእግዚአብሔርንም ፊቃድ የሚያገለግሉ ናቸው (ዕብ. 1፡14)። እንግዲህ መላእክትን አለማመን ማለት እግዚአብሔርን አለማመን ማለት ነው።

ዘካርያስ «ይህ ነገር እርግጥ መሆኑን በምን ዐውቃለሁ?» በማለት ጠየቀ (ቁ. 18)። እርሱ የፈለገው ምልክት ነበር። ስለዚህ መልአኩም «ምልክት» ሰጠው። ሆኖም የነገረውን ቃል ስላላመነ በጊዜው እስኪፈጸም ድረስ ድዳና ደንቆሮ እንዲሆን አደረገው።

21-25 ዘካርያስ በቤተ መቅደስ ውስጥ ዕጣን አጥኖ እንደወጣ፤ እንደተለመደው ሕዝቡን መበረከና ከሕዝቡም ጋር መናገር አልቻለም ነበር። ዘካርያስ በመቅደስ የነበረውን አገልግሎት ከፈጸመ በኋላ ወደ ቤቱ ተመለሰ፤ ሚስቱም ኤልሳቤጥ ወዲያው ፀነሰች። ኤልሳቤጥ «እግዚአብሔር . . . የነበረብኝን ነቀፌታ አስወገደልኝ» ስትል ተናገረች (ቁ. 25)። ምክንያቱም በአይሁዳውያን ዘንድ መካንነት «እንደ ውርደት ወይም እንደ ነቀፌታ» ይቆጠር ነበር (ዘፍ. 30፡22-23)።

የኢየሱስ መወለድ አስቀድሞ ተነገረ (1፡26-38)

26-28 «ኤልሳቤጥ በፀነሰች በስድስተኛው ወር» መልአኩ ገብርኤል «በናዝሬት» ከተማ ወደምትኖር «ማርያም» ወደምትባል ወደ አንዲት ድንግል ከእግዚአብሔር ዘንድ ተልኮ ሄደ። በዚህ ጊዜ ማርያም ለዮሴፍ ታጭታ ነበር። ሆኖም ወንድ ፈጽሞ አታውቅም ነበር።

29-32 መልአኩም ወደ ማርያም መጥቶ ወንድ ልጅ ትወልጃለሽ፤ ስሙንም «ኢየሱስ» ብለሽ ትጠራለሽ አላት። የስሙም ትርጓሜ «አዳኝ» ማለት ነው። ይህ ልጅ «የለዑል እግዚአብሔር ልጅም» ተብሎ ይጠራል። በሌላ አነጋገር የእግዚአብሔር ልጅ ይባላል። የታላቁን የአይሁዶች ንጉሥ ይኸውም «የአባቴን የዳዊትን ዙፋን» ይወርሳል (ማቴ. 1፡1 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ይህ የሚያስገነዝበን የኢየሱስ እናት ማርያም የዳዊት ዘር መሆኗን ነው። እንደ ማርያም ሁሉ የማርያም እጮኛ ዮሴፍም የዳዊት ዘር ነው (ቁ. 27 ይመለከታል)።

33 መልአኩ በተጨማሪ እንደተናገረው ኢየሱስ «በያዕቆብ ቤት ላይ ለዘላለም ይነግሣል»። በዚህ ቦታ «የያዕቆብ ቤት» የተባሉት የአይሁድ ሕዝብ እስራኤላውያን ናቸው። ኢየሱስ ክርስቶስ መንፈሳዊ እስራኤልን ይኸውም ቤተክርስቲያንን ይገዛል። መንግሥቱም መንፈሳዊ መንግሥት ይሆናል፤ ለዘላለምም ይጸናል (2ሳሙ. 7፡12-13፤ መዝ. 89፡3-4)።

34 ማርያም «ይህ ነገር እንዴት ሊሆን ይችላል» በማለት ጠየቀች። ማርያም እንደ ዘካርያስ «ይህ ነገር እርግጥ መሆኑን በምን ዐውቃለሁ?» በማለት አይደለም የጠየቀችው። የዘካርያስ ጥያቄ ካለማመን የመነጨ ነው። የማርያም ጥያቄ ግን እግዚአብሔር እንዲህ ያለውን ታላቅ ተዓምር እንዴት እንደሚፈጽም ለማወቅ ከመፈለግ የመነጨ ነው።

35 መልአኩም ወደ ማርያም መጥቶ ከእርሷ የሚወለደው ልጅ ከእግዚአብሔር መንፈስ እንጂ ከሰው ዘር እንዳልሆነ ነገራት። ኢየሱስ በእርግጥ «የእግዚአብሔር ልጅ» ነው (ማቴ. 1፡18 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ዮሴፍ የማርያምን ማርገዝ ባወቀ ጊዜ፤ ሊፈታትና ውላቸውንም ሊያፈርስ ወሰነ (ማቴ. 1፡19)። ነገር ግን የእግዚአብሔር መልአክ ዮሴፍን እንዲህ ያለ እርምጃ እንዳይወስድ አስጠነቀቀው። ምክንያቱም ማርያም የፀነሰችው ከሌላ ሰው ሳይሆን ከመንፈስ ቅዱስ ነው (ማቴ. 1፡20-21፤ 24-25 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

36-38 ከዚህ በኋላ መልአኩ የኤልሳቤጥን ማርገዝ ለማርያም ነገራት። ኤልሳቤጥ የማርያም ዘመድ ስትሆን ዝምድናዋም በማርያም እናት በኩል ነው። ማርያም የእግዚአብሔርን ሁሉንቻ ይነት ልትጠራጠር አይገባም። ምክንያቱም እግዚአብሔር እንደ ኤልሳቤጥ ላለች መካን ሴት በስተርጅናዋ ወንድ ልጅ መስጠት ከቻለ፤ ለድንግሊቱም ልጅ ሊሰጣት ይችላል (ዘፍ. 18፡10-14፤ ማር. 10፡27)።

ማርያም ኤልሳቤጥን ጎበኘች (1፡39-45)

39-40 ማርያም የኤልሳቤጥን ማርገዝ በሰማች ጊዜ ኤልሳቤጥን ለመጎብኘት ከኢየሩሳሌም በስተደቡብ ወዳለችው ወደ ይሁዳ አገር ሄደች።

41-44 ኤልሳቤጥ ማርያምን ባየች ጊዜ መንፈስ ቅዱስ ሞላባትና ወዲያውኑ ማርያም የመሲሕና የአዳኝ እናት እንደምትሆን ኤልሳቤጥ አወቀች። ማርያምንም «የጌታዬ እናት» ስትል ጠራቻት (ቁ. 43)። መልአኩ ለማርያም የነገራት ሁሉ በእርግጥ እውነት እንደሆነ ምልክት ይሆናት ዘንድ የኤልሳቤጥ ልጅ «በማሕፀኗ ዘለለ»።

45 ከዚያም እግዚአብሔር የሰጣትን የተስፋ ቃል እንደሚፈጽም ማርያም በሙሉ ልቧ ስላመነች ኤልሳቤጥ ባረከቻት።

የማርያም ምስጋና (1፡46-56)

46-49 ማርያም የኤልሳቤጥን ቃል እንደሰማች እግዚአብሔር የመሲሕ፤ የክርስቶስና የእግዚአብሔር ልጅ እናት እንድትሆን ስለመረጣትና ዝቅተኛዬቱንም ሴት ስላስታወሰ ማመስገን ጀመረች (1ቆሮ. 1፡26-29 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ከሴቶች ሁሉ እንደ ማርያም የታደለ ማንም የለም። ማርያም እግዚአብሔርን «መድኃኒቷ» ስትል ጠራች። ምክንያቱም በማሕፀኗ ያለው የእግዚአብሔር ልጅ በእርሱ የሚያምኑትን ሁሉ ያድናል (1ጢሞ. 2፡3)።

50-56 ከዚያም ማርያም እግዚአብሔር «ለአገልጋዩ ለእስራኤል» ማለትም ለአይሁድ ሕዝቦች ስላላየው ምሕረት ምስጋና አቀረበች (ቁ. 54-55)። በተለይም በልጇ በኢየሱስ አማካይነት «ለአብርሃምና ለዘሩ» የሰጠውን ተስፋ በመፈጸሙ፤ ለእግዚአብሔር ውዳሴ አቀረበች (ዘፍ. 17፡7፤ 22፡17)። አብርሃም የአይሁድ ሕዝቦች አባት ነው።

እግዚአብሔር ለሚፈሩት ሰዎች ሁሉ ምሕረቱን ያደርጋል (ቁ. 50)። ትዕቢተኞችን ደግሞ ይበትናል፤ ትሑታንን ግን ከፍ ከፍ ያደርጋል (ቁ. 51-52)። «እግዚአብሔር ትዕቢተኞችን ይጎታል፤ ለትሑታን ግን ምገስን ይሰጣል» (ምሳ. 3፡34፤ ያዕ. 4፡6)። ምስኪኖችን ይጎከባከባል፤ ባለ ጠጎችን ግን ባዶ እጃቸውን ይሰዳቸዋል (ቁ. 53)። አሁን ደግሞ በማርያም አማካይነት ታላቅ ምሕረቱን ያሳያል። አንድ ልጇንም ወደ ዓለም በመላክ ታላቅ ፍቅሩን ይገልጣል (ዮሐ. 3፡16 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ታዲያ ማርያም እንዲህ ያለውን አምላክ እንዴት አታመሰግነው? እኛስ እንዲህ ያለውን አምላክ እንዴት አናመስግነው?

የአጥማቂው የሉቃስ መወለድ (1፡57-66)

57-60 ማንኛውም አይሁዳዊ ወንድ ልጅ ሲወልድ ልጁን በስምንተኛው ቀን «እንዲገረዝ» ያደርጋል (ዘፍ. 17፡12፤ ዘሌ.

6 ያዕቆብ የመጀመሪያው አይሁዳዊ የነበረው የአብርሃም የልጅ ልጅ ነው። የያዕቆብ ሌላው ስሙ እስራኤል ይባላል። እርሱም ዐሥራ ሁለት ልጆች ነበሩት። ዐሥራ ሁለቱ የእስራኤል ነገዶች የተገኙት ከያዕቆብ ነው።

12:3)። አይሁዶች ለልጆቻቸው ስም የሚያወጡት ገና እንደተወለዱ ነው። በአይሁዶች ባሕል ለልጆች ስም የሚያወጡት አባቶች ናቸው። ዘካርያስ መልአኩ ገብርኤልን ካየበት ቀን ጀምሮ ደንቆርና ድዳ ስለነበር ለልጁ ስም ማውጣት አልቻለም (ቁ. 20)። ኤልሳቤጥ የመልአኩን ቃል በመታዘዝ «ስሙን የሐንስ» ብላ ጠራችው (ቁ. 13)። 61-63 ዘካርያስ በበኩሉ የልጁ ስም የሐንስ ተብሎ መጠራት እንዳለበት አረጋግጠ።⁷ 64-66 ዘካርያስ «ስሙ የሐንስ ነው» ብሎ እንደጻፈ፣ ወዲያው እንደበቱ ተፈትቶ መናገር ቻለ። የልጁን የግርዘት ሥነ-ሥርዓት ለማከበር በመጡት ጎረቤቶቻቸው ሁሉ ፍርሃትና መደኑን አደረባቸው። እግዚአብሔር በየሐንስ ሕይወት ውስጥ የሚያከናውነው ታላቅ ነገር እንዳለም ተረዱ። ምክንያቱም የሐንስ አወላለድ እጅግ አስደናቂ ነበር።

የዘካርያስ መዝሙር (1:67-80)

67 ዘካርያስ «በመንፈስ ቅዱስ ተሞልቶ ትንቢትን ተናገረ»። የብሉይ ኪዳን ነቢያት ሁልጊዜ ትንቢትን የሚናገሩት በመንፈስ ቅዱስ ነገረው ነው። የእግዚአብሔር መንፈስ ማለትም ራሱ እግዚአብሔር በነቢያት እንደበትና በጹሑፎቻቸው በኩል ይናገር ነበር (2ኢጥ. 1:19-21 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ከክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ በኋላ፣ መንፈስ ቅዱስ በደቀ መዛሙርቱ ላይ ወርዶ ከዚያን ቀን ጀምሮም ከእነርሱ ጋር ነበር። ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ ሲናገር እንዲህ አለ፡ (መንፈስ ቅዱስ) «ከአናንተ ጋር ይኖራል፣ በውስጣችሁም ይኖራል» (ዮሐ. 14:17)። መንፈስ ቅዱስ በክርስቲያኖች ላይ የሚወርደው በልዩ አጋጣሚና ወቅት አይደለም። መንፈስ ቅዱስ በአማኞች ሁሉ ውስጥ ዘወትር ይኖራል (1ቆሮ. 6:19 ይመለከታል)።

68-69 ዘካርያስ ልጁ የሐንስ «ሕዝቡን ለጌታ እንዲያዘጋጅ» (ቁ. 13) የተሾመ መሆኑን ተረድቷል። ከዚህ ባሻገር ይህም ጌታ በማሪያም ማሕበን ውስጥ መሆኑን አውቋል። ስለዚህ «ሕዝቡን በምሕረት ስለጎበኘና ሰላዳን» እግዚአብሔርን አመሰግነ (ቁ. 68)። እግዚአብሔር መሲሕና አዳኝ ወደ ዓለም ልኳል። ዘካርያስ ከዳዊት ቤት የተነሣውን አዳኝ «የመዳን ቀንድ» ብሎ ጠራው። ይህ አዳኝ የመጣው ሕዝቡን ለመቤኹት ነው፤ ወደ ሕዝቡም የተላከው የጋጢአታቸውን ዋጋ ለመክፈልና ከእግዚአብሔርም ጋር ለማስታረቅ ነው።

70 እግዚአብሔር ሕዝቡን የሚቤኹ አዳኝ እንደሚልክ አስቀድሞ በነቢያቱ አፍ ተናግሮ ነበር። ስለዚህ የሰጠውን የተስፋ ቃል በጊዜው ፈጸመ።

71 አይሁዶች መሲሐ ወይም አዳኝ በመጣ ጊዜ ከጠላቶቻችን እጅ ይታደገናል ብለው ያምኑ ነበር። ኢየሱስ ወደ ምድር በመጣበት ዘመን እስራኤላውያን በሮማውያን እጅ ወድቀውና ነፃነታቸውንም አጥተው በስደት ይኖሩ ነበር። ስለዚህ ከጠላቶቻቸው ከሮማውያን የሚታደጋቸውን መሲሕ አጥብቀው ይጠባበቁ ነበር።

72 እግዚአብሔር «የመዳን ቀንድ» ለአይሁዶች ያስነሳው «ምሕረቱን ለማሳየትና ቅዱሱንም ኪዳን ለማሰብ» ነው። ይህ ኪዳን በእግዚአብሔርና በአይሁዶች መካከል የተደረገ ውል ነው። አይሁዶች የእግዚአብሔርን ሕግ ቢቃዘዙ እግዚአብሔር አምላካቸው እንደሚሆን፣ እንደሚጠበቃቸውና እንደ ሚመራቸውም ተናግሯል (ዘጸ. 19:5-6)።

73-75 ከዚህ በተጨማሪ እግዚአብሔር «የመዳንን ቀንድ» ማለትም አዳኝን ያስነሳው፣ ከክርስቶስ ከመምጣቱ ከሁለት ሺህ ዓመት በፊት ለነበረው ለመጀመሪያው አይሁዳዊ፣ ለአብርሃም የማለውን መሐላ ለመፈጸም ነው። አብርሃም እግዚአብሔርን ስለታዘዘ፣ እግዚአብሔር ዘሮቹን ሁሉ እንደሚባርከና (ዘፍ. 22:15-18) «ከጠላቶቻቸውም እጅ ነፃ እንደሚያወጣቸውን

ቃል ገብቷል (ቁ. 74)። እንዲሁም «ያለፍርሃት» መኖር የሚችሉበትን ምድርና (ዘፍ. 15:18) በፊቱም «በቅድስናና በጽድቅ» ማገልገል የሚችሉበትን ጸጋ እንደሚሰጣቸው ተስፋ ሰጥቷል (ቁ. 75)።

76 ከዚህ በኋላ የዘካርያስ መዝሙር፣ ከምስጋና መዝሙር ወደ ትንቢት መዝሙር ተቀየረ። ዘካርያስ ልጁ የሐንስ «የልዑል እግዚአብሔር ነቢይ» ማለትም የእግዚአብሔር ነቢይ (ማቴ. 11:9) እንደሚሆንና ለሚመጣውም፣ ጌታ እንዲሁም ክርስቶስ «መንገድ እንደሚያዘጋጅ» ትንቢት ተናገረ (ማር. 1:2-3፤ ሉቃ. 1:17 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

77 የሐንስ የነፍሳቸውን ደኅንነት ይኸውም መንፈሳዊ ደኅንነት የሚያገኙበትን «የደኅንነት ዕውቀት» ለሕዝቡ ማለትም ለአይሁዳውያን ይሰጣል። በርካታ አይሁዳውያን የሚያስቡት ስለ ምድራዊ «ደኅንነት» ማለትም ከምድራዊ ጠላቶቻቸው እጅ ነፃ ስለሚወጡበት መንገድ ነው። ነገር ግን የሐንስ የመጣው ከመንፈሳዊ ጠላታቸው ይኸውም ከጋጢአታቸው በእርግጥ ነፃ መውጣት ወይም መዳን የሚያስፈልጋቸው መሆኑን ለማሳሰብ ነው (ማቴ. 1:21 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። አይሁዳውያን ይህን ደኅንነት ለማግኘት የሚችሉት ጋጢአታቸውን ሲናዘዙና ይቅርታም ሲያገኙ ብቻ ነው። ለዚህም ነው የሐንስ ከጋጢአታቸው መንጻት እንዲችሉ የንስሐ ስብከት እየሰበከና በውሃ እያጠመቀ የመጣው (ማር. 1:4 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

78 የሰው ልጆች ደኅንነትን ማግኘት የቻሉት የእግዚአብሔር «ምሕረትና ርኅራኤ» ታላቅ በመሆኑ ነው። ስለዚህ ሕዝቡን እስራኤልን ያድን ዘንድ «የደኅንነት ፀሐይ» የሆነውን ልጁን ኢየሱስን ከሰማይ ላከው።

79 በዚህ ቦታ ዘካርያስ እንደሚናገረው ኢየሱስ በጨለማ ውስጥ የሚያበራ እውነተኛ ብርሃን ይሆናል፤ ሰዎችንም «ወደ ሰላም ጎዳና ያመራል»። በሌላ አነጋገር ሰዎች ከእግዚአብሔር ጋር ሰላም የሚያገኙበትን መንገድ ያዘጋጃል (ማቴ. 4:16፤ ዮሐ. 1:4፤ 8:12፤ ሮሜ 5:1 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። አጥማቂው የሐንስም የአዳኝን የኢየሱስን ወደ ዓለም መምጣት አብሳሪ ይሆናል (ዮሐ. 1:6-9)።

እነዚህ ሁሉ ነገሮች ዘካርያስ በትንቢቱ እንደተናገረው አንድ በአንድ ተፈጽመዋል።

80 አጥማቂው የሐንስ በምድረ በዳ አደገ። አገልግሎቱንም በይፋ እስኪጀምር በዚያ ኖረ። የሐንስ ትምህርት ቤት ገብቶ አልተማረም። ሆኖም ትምህርቱን ሁሉ የተቀበለው ከእግዚአብሔር ነው።

ምዕራፍ 2

የኢየሱስ መወለድ (2:1-20)

1 «አውግስጦስ ቄሳር»⁹ ከ.ክ.ል.በ. ከ31 እስከ 14 ዓ.ም. ድረስ የሮም ግዛት ንጉሠ ነገሥት ነበር። የሮማ ግዛት ዋና ከተማ ሮም ናት (ሮም የአሁኗ ጣልያን ዋና ከተማ ናት)። በአዲስ ኪዳን ዘመን፣ ሮማውያን በሜዲትራኒያን ባሕር ዙሪያ ያሉ አገሮችን ሁሉ ይገዙ ነበር። እንዲያውም ግዛታቸው እስከ ፈረንሳይና እስከ እንግሊዝ ድረስ ተስፋፋቶ ነበር። በዚህም መሠረት የሮም ግዛት አውሮፓን፣ ሰሜን አፍሪካንና መካከለኛውን ምስራቅ አጠቃሎ ይይዝ ነበር ማለት ይቻላል። ሮማ ከምትገዛቸው አገሮች ውስጥ እስራኤልና ሶርያ ይገኙበታል።

አውግስጦስ ድል ያደረጋቸውን አገሮችና ግዛቶች እንደገና ካደራጀ በኋላ አዲስ የሕዝብ ቆጠራ እንዲደረግ ትዕዛዝ ሰጠ።

2 የሕዝብ ቆጠራው የተጀመረው ከ.ክ.ል.በ. በ4ኛው ዓመት ላይ ነበር። ይህም ኢየሱስ የተወለደበት ዘመን ነበር (ማቴ. 2:1 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ቄሪኦዎስ የሶርያ አገረ

⁷ ምንም እንኳ ዘካርያስ መናገር ባይቻልም መልአኩ የነገረውን ነገር ለኤልሳቤጥ በጹሑፍ እንዳስታወቃት ምንም ጥርጥር የለውም።

⁸ ቀንድ የብርታትና የጥንካሬ ምልክት ነው።

⁹ «ቄሳር» ማለት ንጉሠ ነገሥት ማለት ነው።

ገዥ ሳለ የሕዝብ ቆጠራው ተጠናቀቀ። ዘመኑም ከ6-9 ዓ.ም. ነበር።¹⁰
3-4 በንጉሠ ነገሥቱ ትዕዛዝ መሠረት፤ እያንዳንዱ ሰው ወደ ትውልድ አገሩ ሄዶ ለቆጠራው መመዝገብ ነበረበት። የማርያም እርጭኛ የሴፍ በትውልዱ የዳዊት ወገን ነው (ማቴ. 1:20፤ ሉቃ. 1:27) ። «ቤተልሔም» ንጉሥ ዳዊት ከአንድ ሺ ዓመት በፊት የተወለደበት ከተማ ናት። ስለዚህ ከዳዊት ወገን የሆኑ ሁሉ ከኢየሩሳሌም በስተደቡብ ስድስት ማይል ርቃ በምትገኘው በቤተልሔም ከተማ ስማቸው መመዝገብ ነበረበት።

በዚህ መንገድ መሲሔ በቤተልሔም ይወለዳል የሚለው የሚክያስ ትንቢት ተፈጸመ (ሚክ. 5:2፤ ማቴ. 2:4-6)።

5-7 ይህ በሚሆንበት ጊዜ የሴፍና ማርያም ወደ ቤተልሔም በመጓዝ ላይ ነበሩ። የሴፍ ግን እስካሁን ድረስ ከእርጭኛው ከማርያም ጋር አንድም ጊዜ አልተኛም (ማቴ. 1:24-27)። እንደ ሉቃስ አባባል «ማርያም የታጩት ሴት ናት» (ቁ. 1:24-25)። በሌላ አነጋገር በሕግ ያገባች ሴት ናት። ሆኖም እስካሁን ትኖር የነበረው እንደታጩት ሴት ሆና ነበር።

በተልሔም ከደረሱ በኋላ ማርያም ኢየሱስን ወለደች። በእንግዳ ማረፊያው ውስጥ ምንም ስፍራ ስላልነበረ ማርያም ከልጇ ከኢየሱስ ጋር በግርግም አረፈች። የእግዚአብሔር ልጅ ዝቅተኛና ተራ በሆነ መንገድ ተወለደ።

8-12 የኢየሱስ መወለድ አስቀድሞ የተነገረው በዝቅተኛ ኑሮ ለሚኖሩ ለተራ ሰዎች ማለትም ለእረኞች ነው። መልአኩ እረኞቹን እንዲህ አላቸው። «ለሕዝቡ ሁሉ ታላቅ ደስታ የሚሆን መልካም ዜና ይገጥማል» (ቁ. 10)። ያም «መልካም ዜና» የክርስቶስ ወንጌልና የደኅንነትም የምሥራች ቃል ነው። ይህ መልካም ዜና የተሰጠው «ለሕዝቡ ሁሉ» ማለትም በቅድሚያ ለእስራኤላውያን ወይም ለአይሁዳውያን ነው። ይሁንና ለእረማውያንም ወይም አይሁዳውያን ላልሆኑም ሕዝቦች የተሰጠው መልካም ዜና ነው (ቁ. 30-32)። ደኅንነት የተሰጠው ለሰዎች ሁሉ ለአይሁዳውያንና ለእረማውያን ነው። የምስራቹን ቃል የሚቀበሉና በክርስቶስም የሚያምኑ ሁሉ ደኅንነትን ያገኛሉ (የሐ. 3:16)።

በዚህ መንገድ በኢሳይያስ እንዲህ በማለት የተነገረው ትንቢት ተፈጸመ። «እነሆ ሕፃን ተወልዶልናል! ወንድ ልጅም ተሰጥቶናል! እርሱም መሪ ይሆናል! ስሙም ድንቅመካር፣ ኀያል አምላክ፣ የዘላለም አባት፣ የሰላም አስቃ ይባላል። ለንጉሣዊ ሥልጣኑ ወሰን የለውም፤ መንግሥቱም ዘላለማዊ ሰላም የሰፈነበት ይሆናል» (ኢሳ. 9:6-7)።

13-15 «ብዙ የሰማይ መለአክት» ማለትም ለእረኞቹ የተገለጹላቸው ሌሎች መለአክት እግዚአብሔርን ያመሰግኑ ነበር። መለአክቱ እንደሄዱ እረኞቹ በመደነቅና በመገረም ተዋልተው አዳኙን ፍለጋ ወደ ቤተልሔም ሄዱ።

16-20 እረኞቹ ኢየሱስን ያገኙት መለአክቱ በነገሯቸው ሥፍራ ነበር። እረኞቹም ላገኙት ሰው ሁሉ መለአክት እንዴት እንደተገለጹላቸውና ስለ አዳኙና ስለ መሲሔም መወለድ የነገሯቸውን ነገር ሁሉ ተናገሩ። «ማርያም ግን ይህን ሁሉ ነገር በልብዋ ይዛ ታስሳለለው ነበር» (ቁ. 19)። ከዓመታት በኋላ ማርያም «ይህን ሁሉ» ለኢየሱስ ተከታዮች ሳትነግራቸው አልቀረችም። ምናልባትም ማርያም ለራሱ ለሉቃስ አንዳንድ ነገር ሳትነግረው አትቀርም። ሉቃስ በዚህ ወንጌል ውስጥ የጻፋቸውን አንዳንድ ነገሮች ያገኘው ከማርያም ሊሆን ይችላል።

ኢየሱስ ወደ ቤተ መቅደስ ተወሰደ (2:21-38)

21 ኢየሱስ ስምንት ቀን ከሞላው በኋላ መልአኩ ገብርኤል እንዳዘዘው በግርዛቱ ሥነ-ሥርዓት ቀን ስሙ ኢየሱስ ተብሎ ተጠራ (ሉቃ. 1:31)። ምንም እንኳን የእግዚአብሔር ልጅ ቢሆንም ሕግንና «የጽድቅን ነገር ሁሉ ለመፈጸም» ሲል

ለአይሁዶች ሕግ ራሱን አስገዛ (ማቴ. 3:15፤ 5:17፤ ገላ. 4:4)።

22-24 ኢየሱስ ከተወለደ ከአርባ ቀን በኋላ ማርያምና የሴፍ ወደ «ኢየሩሳሌም» ሄዱ።¹¹ ወደ ኢየሩሳሌም የሄዱት ለሁለት ምክንያት ነው። አንደኛው ምክንያት፣ ወደ ቤተ መቅደስ ሄደው ኢየሱስን ለእግዚአብሔር «ለመስጠት» ነው (ቁ. 22)። «እግዚአብሔር ሕግ» (በአይሁዶች ሕግ) መሠረት የሰውም ሆነ የእንስሳት በኩር ለእግዚአብሔር የተለየና የተቀደሰ ተደርጎ ይቆጠራል (ቁ. 23)። «ንጹሕና» በኩር እንስሳት ለእግዚአብሔር ይሰዋሉ ወይም ይሰጣሉ። በኩር የሆኑ የሰው ልጆች ግን አይሰውም፤ ሆኖም አንድ ወር እንደሞላቸው ገንዘብ ተከፍሎ ይዋጃሉ (ዘጸ. 13:2፤ 12-13፤ ዘሁ. 18:15-16)።

ማርያምና የሴፍ ወደ ኢየሩሳሌም የሄዱበት ሁለተኛው ምክንያት፣ የመንጻትን መሥዋዕት ለማቅረብ ነው (ቁ. 24)። በአይሁዶች ሕግ መሠረት አንድ ሴት ወንድ ልጅ ብትወልድ እርሷም ሆነች ልጇ እስከ አርባ ቀን ድረስ «የረከሱ ሆነው» ይቆጠራሉ። በዚህ ጊዜ ሴቱም ሆነች ልጇ ይነጹ ዘንድ መሥዋዕት ማቅረብ አለባቸው። ምናምን የሌላቸው ድኾች ደግሞ «ሁለት ርግቦች ወይም ሁለት ዋናሶች» ለመሥዋዕት ማቅረብ አለባቸው (ዘሐ. 12:1-8)።

25 ሉቃስ፣ ኢየሱስ በእርግጥ የእስራኤል አዳኝና መሲሕ መሆኑን የሚያሳይ ሌላም ምልክት ስጥቷል። ሉቃስ ስምኑን የሚባል ሰው የእስራኤልን «መጽናናት» ማለትም የእስራኤልን የደኅንነት ቀን ይጠባበቅ እንደነበር ጠቅሷል። ይህ ሰው ሕዝቡን ለማዳን የሚመጣውን «የእግዚአብሔርን መሲሕ»¹² በዐይኑ ለማየት በእጅጉ ይናፍቅ ነበር።

26-28 ስምኑን፣ ክርስቶስን ሳይደ እንደማይሞት መንፈስ ቅዱስ አስታውቆት ነበር። ስለዚህ ማርያምና የሴፍ ኢየሱስን ይዘው ወደ ቤተ መቅደስ ሲሄዱ፣ ስምኑን በመንፈስ ቅዱስ ተመርቶ ሕፃኑን ኢየሱስን ወዲያው አወቀው፣ ተቀብሎም አቀፈው።

29-32 ከዚህ በኋላ ስምኑን እግዚአብሔርን አመሰገነ። ስምኑን አሁን በሰላም መሞት ይችላል። ምክንያቱም እግዚአብሔር የሰጠውን ማዳን በዐይኑ አይቷል። ይህም ማዳን ለእስራኤላውያን ብቻ የተሰጠ ሳይሆን ለዓለምም ሕዝቦች ሁሉ የተሰጠ ነው (ኢሳ. 49:6፤ 52:10፤ መዝ. 98:2-3)።

33 ምንም እንኳን መልአኩ ለማርያምና ለየሴፍ ልጃቸው ኢየሱስ አዳኝና የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ ቢነግራቸውም፣ እነርሱ ግን በስምኑን ንግግር እጅግ ይደነቁ ነበር። ልጃቸው የእስራኤል አዳኝ ብቻ ሳይሆን የዓለምም አዳኝ ይሆናል።

34 ስምኑን ማርያምን፣ የሴፍንና ሕፃኑን ከባረከ በኋላ እንዲህ በማለት ተናገረ። «እነሆ ይህ ሕፃን በእስራኤል ውስጥ ለብዙዎች የመጥፋት፣ ለብዙዎቹ ግን የመዳን ምክንያት ይሆናል»። በክርስቶስ የሚያምኑና እርሱም ያመጣውን ማዳን የሚቀበሉ ሁሉ «ይድናሉ» ወይም «ይነሳሉ»። በእርሱ የማያምኑ ግን «ይጠፋሉ» ደግሞም በፍርድ ስር «ይወድቃሉ» (የሐ. 3:18፤ 36 ይመለከታል)። ክርስቶስ ቤተክርስቲያን ማለትም «አዲሲቷ እስራኤል» የምትመሠረትበት የማእዘን ድንጋይ ነው (ኤፌ. 2:19-21፤ 1ጴጥ. 2:6 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ይሁን እንጂ፣ ይኼው የማእዘን ድንጋይ ለማያምኑበት የሚያደናቅፍና አስናከሎም የሚጥል ነው (ማቴ. 21:44፤ 1ጴጥ. 2:7-8 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ኢየሱስ «ለብዙዎች የማይቀበሉት ምልክት» እንደሆነም ስምኑን ተናግሯል። ኢየሱስ «የፍርድ» ምልክት ነው። ሰዎችን ለማዳን እንደ መጣ ሁሉ በሰዎችም ላይ ለመፍረድ ዳግም ተመልሶ ይመጣል (ማቴ. 24:30፤ ማር. 13:26፤ 14:61-62፤

¹⁰ ኢየሱስ በተወለደበት ዘመን ቆሬጊዎስ የሶርያ አገረ ገዥ መሆኑን የሚያረጋግጡ አያሌ ታሪካዊ ማስረጃዎች አሉ። ሶርያ ከእስራኤል በስተደቡብ የምትገኝ አገር ናት። በኢየሱስ ዘመን ይሁዳ (ዋና ከተማዋ ኢየሩሳሌም የሆነው የእስራኤል ደቡባዊ ግዛት) የሶርያ አካል ነበረች።

¹¹ «ኢየሩሳሌም» ከእስራኤል አውራጃ በስተደቡብ የምትገኝ የይሁዳ ዋና ከተማ ናት። ኢየሩሳሌም የአይሁዶች ታላቅ ከተማ ስትሆን፣ የአይሁዶችም ቤተ መቅደስ የሚገኘው በዚህች ከተማ ነበር።

¹² በግሪክ ቋንቋ «ክርስቶስ» ማለት የተቀባ ማለት ነው። በዕብራይስጥ ቋንቋም «መሲሕ» ማለት እንዲሁ ነው።

ዮሐ. 5:22-23 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ኢየሱስ ጻድቅ የሆኑ ሰዎችን ጻድቅ ካልሆኑ ሰዎች ለመለየት ሰይፍ ይዞ መጥቷል (ማቴ. 10:34)። ኢየሱስ እንዲህ የሚል ምልክት ነው። «በእኔ የማያምንና እኔንም የማይከተል ተፈርዶበታል። በእኔ በኩል ካልሆነ በቀር ማንም ወደ አብ የሚመጣ የለም» (ዮሐ. 14:6)።

ይሁን እንጂ፤ አያሌ አይሁዶች ኢየሱስ ሊያድናቸው መጥቶ ላለ ተቃውሞ፤ ስሙን አጠፉት፤ በመጨረሻም ሰቅለው ገደሉት። በእግዚአብሔር የተመረጡትና የተባረኩት አይሁዶች በረከታቸውን አጡ፤ ርስታቸውን አጡ ከሁሉ በላይ ደግሞ ከእግዚአብሔር ተለዩ። ለእነርሱም የመጣው በረከት ከርስቶስን ላመኑና ለተቀበሉ አረማውያን ተሰጠ (ማቴ. 21:43)።

35 የኢየሱስ ወደ ዓለም መምጣት «በብዙ ሰዎች ውስጥ ያለውን ሰውር አሳገብ» ይገልጻል። ምክንያቱም፤ ማን እምነት እንዳለውና ማን እንደሌለው እንዲሁም ማን እውነተኛ የእግዚአብሔር አገልጋይ እንደሆነና እንዳልሆነ ሁሉም ይፋ ይወጣል። እግዚአብሔር ውጫዊ ጽድቅን ከቶ አይመለከትም። ትልቁ ነገር ለከርስቶስ ያለን ውስጣዊ አመለካከት ነው። የከርስቶስን ጽድቅ በእምነት የተቀበሉ ሁሉ በእግዚአብሔር ጻድቃን ተደርገው ይቆጠራሉ (ገላ. 2:15-16 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ስምዕን፤ የማርያም ነፍስ «በሰይፍ» እንደሚወጋ ትንቢት ተናገረ። ያም «ሰይፍ» የልጇ መገደል ነው። የገዛ አገሯ መንፈሳዊ መሪዎች የመጀመሪያውን ልጇን «በመስቀል» ላይ ሲሰቅሉትና ሲገድሉት በዐይኗ ትመለከታለች።

36-38 ስምዕን ከተናገረ በኋላ፤ ሐና የተባለች አንዲት ነቢይ እርሷም ስለ ሕገኛ ስለ ኢየሱስ ትንቢት ተናገረች። ሐና «ከእሴር ነገድ»¹³ የተወለደች ሴት ነበረች። እርሷም «የኢየሱሳውን መዳን በተሰፋ ለሚጠበቁ ሁሉ» የመሲሔን መምጣት ተናገረች። በእርግጥም በኢየሱሳውም ከሚኖሩ አይሁዶች ውስጥ ብዙዎቹ መሲሔና አዳኙ ለእስራኤል ቢዛነትን ያመጣል ብለው በተሰፋ ይጠበቁ ነበር። ነገር ግን አዳኙ በመጣ ጊዜ ብዙዎች አላወቁትም። የእግዚአብሔር ልጅ በግርግም ይወለዳል። ከአንድ ምስኪን አናጢና ከአንድም ተራ ሴት ይወጣል ብለው ከቶ አልጠበቁም ነበር።

የኢየሱስ የልጅነት ጊዜ (2:39-52)

39 በዚህ ቦታ ሉቃስ ዐሚነግረን፤ የኢየሱስ ቤተሰቦች በገሊላ አውራጃ ወደምትገኘው ወደ መኖሪያ ከተማቸው ወደ ናዝሬት መመለሳቸውን ነው። ገሊላ ከእስራኤል በስተሰሜን የምትገኝ አውራጃ ናት። ሆኖም በማቴ. 2:1-12 ላይ እንደተገለጸው የኢየሱስ ቤተሰቦች ወደ ናዝሬት ከመመለሳቸው በፊት ከምሥራቅ የመጡ የከዋክብት ተመራማሪዎች ጎብኝተዋቸው ነበር። ከዚያም ከፋውን ንጉሥ ሄሮድስን ስለ ፈሩ ወደ ግብጽ ሸች (ማቴ. 2:13-23 ይመለከታል)። ዮሴፍና ማርያም ወደ ናዝሬት የተመለሱት ሄሮድስ ከሞተ በኋላ ነበር።

40 በቁ. 40-52 ላይ ከተጻፈው በስተቀር፤ ስለ ኢየሱስ የልጅነት ዘመን ምንም አይታወቅም። ምንም እንኳን ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጅ ቢሆንም፤ እርሱ ግን በሰው አምሳል መጣ፤ ከሴትም ተወለደ። ስለዚህ እንደ ማንኛውም ሰው ያድግ ነበር፤ እንደ ማንኛውም ሰው ይጠነክር ነበር። ነገር ግን ገና ከመወለዱ ጀምሮ በሰማያዊ አባቱ በእግዚአብሔር ጥበብና ጸጋ ተሞልቶ ነበር።

41 ኢየሱሳውም የአይሁድ ሕዝቦች ዋና ከተማ ናት። ከዚህ በተጨማሪ ታላቁ የአይሁዳውያን ቤተ መቅደስ የሚገኝበት ከተማና የአይሁዳውያንም የአምልኮ ማዕከል ናት (ማር. 13:1 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። በየዓመቱ በሺ የሚቆጠሩ አይሁዳውያን «የፋሲካን በዓል» ለማክበር ወደ ኢየሱሳውም ይሄዳሉ (ማር. 14:1 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። በመሆኑም ዮሴፍና ማርያም ይህን በዓል ለማክበር በየዓመቱ ወደ ኢየሱሳውም ይሄዱ ነበር።

42-45 ኢየሱስ ዕድሜው ዐሥራ ሁለት ዓመት ሲሆን፤ ዮሴፍና ማርያም እንደተለመደው የፋሲካን በዓል ለማክበር ከኢየሱስ ጋር ወደ ኢየሱሳውም ሄዱ። በዓሉን ካከበሩ በኋላ ወደ ቤታቸው ለመመለስ ሲነሱ፤ ኢየሱስ ግን ቤተሰቦቹን ትቶ በዚያው በኢየሱሳውም ቀረ። በመቶ የሚቆጠሩ አይሁዳውያን በአንድነት ተሰብስበው ወደ ናዝሬት ይመለሱ ስለ ነበር፤ ዮሴፍና ማርያም ኢየሱስ ከዘመዶቹና ከጓደኞቹ ጋር እየተጫወተ በመጓዝ ላይ ነው የሚል ግምት ነበራቸው። ነገር ግን የአንድ ቀን መንገድ ከተጓዙ በኋላ ኢየሱስ በአንድነት ተሰብስበው ከሚጓዙት መንገዶች መካከል አለመኖሩን ተረዱ። ስለዚህ ዮሴፍና ማርያም ኢየሱስን ፍለጋ ወደ ኢየሱሳውም ተመልሰው ሄዱ።

46-48 ከሦስት ቀን ፍለጋ በኋላ ከሕግ አስተማሪዎች ጋር በቤተመቅደስ ውስጥ ሲወያይ አገኙት። ኢየሱስ ሲናገር የሰሙት ሁሉ በማስተዋሉ ይደነቁ ነበር (ቁ. 47)። ወላጆቹ ግን አስጨናቂ ነገር ስለፈጠረባቸው ተቆጠት።

49-50 ኢየሱስም እንዲህ ሲል መለሰላቸው፤ «የት እንደምገኝ ልታውቁ ይገባ ነበር። በአባቴ ቤት የማካናውነው ብዙ ነገር አለኝ»። ኢየሱስ «በአባቴ ቤት» ሲል በቤተ መቅደስ ውስጥ ማለቱ ነበር።

ከዚህ የምንረዳው ኢየሱስ ገና ልጅ ላለ የእግዚአብሔር ልጅና መሲሔ መሆኑን የሚያውቅ መሆኑን ነው። ወላጆቹ ግን የዐሥራ ሁለት ዓመት ልጃቸው ለሦስት ቀናት ያህል ለምን በቤተ መቅደስ ውስጥ እንደቆየ አላስተዋሉም ነበር።

51-52 የኢየሱስ ወላጆች ኢየሱስ አብሮአቸው ወደ ቤት እንዲመለስ ጠየቁት። ሉቃስ ሲጽፍ «ይታዘዛቸውም ነበር» ይላል። ኢየሱስ «በጥበብና በቁመት እያደገ ይሄድ ነበር»።

ከዚህ በኋላ ስለ ኢየሱስ የሚታወቀው በጣም ጥቂት ነው። ከዐስራ ስምንት ዓመታት በኋላ፤ በዮሐንስ አጥማቂው ሊጠመቅ እስከመጣበት ጊዜ ድረስ፤ ስለ እርሱ የሚታወቅ በዙም ነበር የለም። ከማር. 6:3 እንደምንረዳው ከሆነ፤ ኢየሱስ እንደ አባቱ እንደ ዮሴፍ የአናጢነት ሙያን ተምሯል (ማቴ. 13:55)።

ምዕራፍ 3

አጥማቂው ዮሐንስ የጌታን መንገድ አዘጋጀ (3:1-20) (ማቴ. 3:1-3:7-12፤ ማር. 1:3-4፤ 7-8)

1 «ጢርዮስ ቄሳር» ከ14-37 ዓ.ም. ድረስ የሮማ ንጉሠ ነገሥት ነበር። ጢርዮስ ቄሳር የነገሠበት «ዐስራ አምስተኛው ዓመት» ወደ 28 ዓ.ም. ግድም ይሆናል። በዚህ ዓመት ዮሐንስ አገልግሎቱን ጀመረ።

«ዲንጤናዊው ጲላጦስ» ከ26-36 ዓ.ም. ድረስ የይሁዳ አስተዳዳሪ ነበር። ጲላጦስ ኢየሱስን ለሞት አሳልፎ የሰጠ ሰው ነው። «ሄሮድስ» ኢየሱስ በተወለደበት ዘመን ይሁዳን ይገዛ የነበረው የንጉሥ ሄሮድስ ልጅ ነው (ማቴ. 2:1)። በዚህ ቦታ ሄሮድስ የተጠራው «በገሊላ የአራተኛው ክፍል ገዥ» ማለትም የገሊላ አውራጃ አስተዳዳሪ ተብሎ ነው።¹⁴ ሄሮድስ የአጥማቂው ዮሐንስን አንገት ያስቆረጠ ሰው ነው (ማር. 6:16-17)።

2 ዮሐንስ ማስተማር በጀመረበት ሰዓት «ቀያፋ» የአይሁድ ሊቀ ካህን ነበር። የቀያፋ አማት የነበረው «ሐና» ከቀያፋ በፊት እርሱም ሊቀ ካህን ነበር። ሮማውያን ግን ሊቀ ካህንነቱን ሽረው ከሥልጣኑ አስወገዱት። ሕዝቡ ግን ከሥልጣን ከተወገደም በኋላ እንደ ሊቀ ካህን ይቆጥሩት ስለ ነበር ከፍተኛ ተደማጭነት ነበረው (ዮሐ. 18:12-13፤ ዮሐዋ. 4:6)።

3-6 ማር. 1:3-4 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

7-9 ማቴ. 3:7-10 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

13 «አሴር» ከያዕቆብ ዐአሥራ ሁለት ልጆች መካከል አንዱ ሲሆን፤ ያዕቆብ ደግሞ የኦብርሃም የልጅ ልጅ ነው። ዐሥራ ሁለቱ የእስራኤል ነገዶች ከያዕቆብ ዐሥራ ሁለት ልጆች የተገኙ ናቸው።

14 የሮማ ንጉሠ ነገሥት እንደ ሄሮድስና እንደ ፊልጶስ ያሉ አስተዳዳሪዎች በሮም ግዛት ውስጥ ያሉ ትናንሽ ግዛቶችን እንዲያስተዳድሩ ይፈቅድላቸዋል።

10 የዮሐንስ ስብከት ለአይሁዳውያን እንግዳ ነበር። ምክንያቱም ዮሐንስ ንስሐ መግባትና መጠመቅ አለባቸው በማለት ያስተምር ነበር። አይሁዶች፣ የአይሁድ ሃይማኖትን ለመከተል የሚፈልጉ አረማውያንን ያጠምቃሉ። ሆኖም ጥምቀት ለእነርሱም አስፈላጊ ነገር እንደሆነ አያስቡም። እግዚአብሔር ለራሱ የመረጣቸውና የአብርሃምም ወገኖች በመሆናቸው ራሳቸውን የሚመለከቱት እንደ ጻድቃን ነው። ጥምቀት የሚያስፈልገው ለአረማውያን ነው፤ ምክንያቱም አረማውያን «ኃጢአተኞች» ናቸው ይላሉ (ገላ. 2፡15)። አይሁዳውያን ግን በዚህ መንገድ መንጻት የሰብንም ብለው ያስባሉ።¹⁵

ይሁን እንጂ፣ በርካታ አይሁዳውያን የዮሐንስን ስብከት በመቀበል ሊጠመቁ ወደ እርሱ መጡ። ይህንንም ያደረጉት ከእግዚአብሔር ፍርድ ራሳቸውን ለማዳን ሊሉ ነበር። የዮሐንስን ጥምቀት ብንቀበል እግዚአብሔር ከቁጣው ያድነን ይሆናል የሚል ግምት አደረገባቸው። ዮሐንስ ግን የብዙዎቹን ጥምቀት አልተቀበለውም። በተለይ ደግሞ በብዛት ከተጠመቁት መካከል ፈሪሳውያንና ሰዱቃውያን ስለ ነበሩ፣ የእነርሱ ጥምቀት ከልብ ነበር የሚል እምነት አልነበረውም (ማቴ. 3፡7 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ጥምቀትን የሚመለከቱት እንደ ማንኛውም የአይሁድ ጥጫዊ ሥርዓቶች ነው። ዮሐንስ ግን ከልባቸው ንስሐ መግባታቸውንና አለመግባታቸውን የሚያረጋግጥ የንስሐ ሥራ መሥራት እንዳለባቸው አሳስባቸው (ቁ. 8)።

ስለዚህ በቁ. 10 ላይ አይሁዶች ዮሐንስን «ታዲያ እነዚህ የንስሐ ሥራዎች ምንድን ናቸው?» ሲሉ ጠየቁት።

11 ዮሐንስም የፍቅርን ሥራ አድርጉ በማለት መለሰላቸው። ጎረቤቶቻቸውን መውደድ አለባቸው (ማር. 12፡31)። ሌሎች ሊያደርጉላቸው የሚፈልጉትን ነገር እነርሱም ለሌሎች ማድረግ ይገባቸዋል (ማቴ. 7፡12)። ያላቸውንም ነገር ለሚያስፈልጋቸው ሰዎች ማካፈል አለባቸው (ያዕ. 2፡14-16)። 12-13 ቀረጥ ሰብሳቢዎች¹⁶ ምን ማድረግ እንዳለባቸው ዮሐንስን ጠየቁት። በርካታ ቀረጥ ሰብሳቢዎች ሕዝቡን ስለሚያጭበረብሩ ብዙዎች ይጠሏቸው፣ እንደ ኃጢአተኞች ይመለከታቸው ነበር። ዮሐንስ ቀረጥ ሰብሳቢዎች ለቀረጥ እንዳይሰበሰቡ አልከለከለም። ምክንያቱም ቀረጥ መሰብሰብ በደል አይደለም (ማር. 12፡17 ይመለከታል)። ነገር ግን ከተተመነው በላይ እንዳይቀርጡና ታማኞችም እንዲሆኑ አስጠነቅቃቸው።

14 ዮሐንስ ለወታደሮችም የሰጠው ምክር ተመሳሳይ ነው። እነዚህ ወታደሮች አይሁዳውያን ሲሆኑ፣ አገልግሎት የሚሰጡትም በገሊላ የአራተኛው ክፍል ገዥ ለሆነው ለሄሮድስ ነው። ዮሐንስ ለወታደሮቹ የተናገረውን ሦስት ነገሮች ልብ ይሏል። አንደኛው «የሰው ገንዘብ በግፍ ነጥቃችሁ አትውሰዱ»፣ ሁለተኛው «ማንንም በሐሰት አትከሰሱ» እንዲሁም ሦስተኛው «የራሳችሁ ደመወዝ ይብቃችሁ» ማለትም «በሆነው ባልሆነው አታጉረምርሙ ደግሞም የራሳችሁን ጥቅም ብቻ አታሳዱ» ማለቱ ነው። የዮሐንስ ማስጠንቀቂያ ወታደሮቹን ብቻ ሳይሆን እኛንም የሚመለከት ነው።

15 ብዙዎች ዮሐንስ ራሱ መሲሕ ሳይሆን አይቀርም እያሉ በልባቸው ያስቡ ነበር። እርሱ ግን መሲሕ እንዳልሆነ (ዮሐ. 1፡19-20) ይልቁንም «ከእኔ የሚበልጥ ይመጣል» እያለ ይነግራቸው ነበር (ቁ. 16)።

16 ማር. 1፡7-8 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

17-18 ማቴ. 3፡12 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

19-20 ማር. 6፡17-18 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

የኢየሱስ መጠመቅ (3፡21-22)

(ማቴ. 3፡13-17፤ ማር. 1፡9-11)

21-22 ማር. 1፡9-11 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

የኢየሱስ ትውልድ ሐረግ (3፡23-38)

(ማቴ. 1፡1-17)

23-38 ማቴ. 1፡1-17 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ምዕራፍ 4

የኢየሱስ መፈተን (4፡1-13)

1-13 ማቴ. 4፡1-17 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ኢየሱስ በናዝሬት ተቃውሞ ደረሰበት (4፡14-30)

14-15 ኢየሱስ በዮርዳኖስ ወንዝ ሲጠመቅ ሳለ፣ መንፈስ ቅዱስ በእርሱ ላይ ወረደ (ሉቃ. 3፡22) ከዚያም በመንፈስ ቅዱስ ተሞላ (ቁ. 1)። ኢየሱስ በመንፈስ ከተሞላ በኋላ የሰይጣንን ፈተና ለመቋቋም ዝግጁ ነበር (ቁ. 3-13)። ኢየሱስ የሰይጣንን ፈተና ከተቋቋመና በሰይጣንም ላይ ድል ከተቀዳጀ በኋላ «በመንፈስ ቅዱስ ነይል» ወደ ገሊላ ተመለሰ (ቁ. 14)። ሰይጣንን ስንቋቋም፣ ከኃጢአትና ከኃጢአትም ምኞት ስንመለስ፣ በመንፈስ ቅዱስ ኃይል በሕይወታችን ውስጥ በሙሉ ይገለጣል። ነገር ግን ለሰይጣን ፈቃድ ለአፍታ ያህል ከተገዛን የመንፈስን ኃይል እናዳፍናለን።

ኢየሱስ ድንቅና ተዓምራትን ያደርግ የነበረው በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ነበር። ለደቀ መዛሙርቱም መንፈስ ቅዱስ በእነርሱ ላይ እስኪወርድና ኃይልንም እስኪሰጣቸው ድረስ በትዕግስት እንዲጠበቁ ይነግራቸው ነበር (ሉቃ. 24፡49፤ ዮሐ. 1፡8 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ደቀ መዛሙርቱ ኃይልን ሲቀበሉ ብቻ ነው ስለ ኢየሱስ መመስከር የሚችሉት። ያለ መንፈስ ቅዱስ ኃይል ማንኛውም የክርስቶስ ተከታይ እግዚአብሔርን የሚያከብር ሥራ መሥራት አይችልም። ለ መንፈስ ኃይል የምንሰብከውና የምናስተምረው ነገር ሁሉ ኃይልና ብርታት የለውም። ለዚህም ነው ኢየሱስ ሕዝቡን ሲያስተምር በትምህርቱ ይደነቁና «ዝናውም በእገሩ ሁሉ» እንዲሰራጭ ያደረጉ የነበረው (ማቴ. 7፡28-29 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

16-17 በርካታ የመጽሐፍ ቅዱስ ሊቃውንት እንደሚያምኑት በዚህ ቦታ ማለትም በቁ. 16-30 ላይ ኢየሱስ ወደ ናዝሬት ከተማ ያደረገው ጉዞ በማቴ. 13፡53-58 እና በማር. 6፡1-6 ላይ ከተጠቀሰው ጉዞ ጋር አንድ ዓይነት ነው።¹⁷ እንደ ሊቃውንቱ አባባል ሉቃስ ይህን ታሪክ በወንጌሉ መግቢያ ላይ የጻፈው የኢየሱስን አገልግሎት ዓላማ በሚገባ ስለሚገልጽ ነው (ቁ. 18-19)። በቁ. 23 መሠረት ኢየሱስ ወደ ናዝሬት ከመሄዱ በፊት ወደ ሌሎች ከተሞች ለምሳሌ ወደ ቅርናህም ነው የሄደው።

አይሁዶች ሃይማኖታዊ ሥርዓቶቻቸውን የሚያካሂዱት በየከተማው ባሉ ምክራቦች ውስጥ ነው። ሃይማኖታዊ ሥርዓቶቹም የሚካሄዱት ቅዳሜ ቀን ማለትም «በሰንበት ቀን» ነው። በሥርዓቱ ላይ ከአንድ የብሉይ ኪዳን መጽሐፍ ማንበብ የተለመደ ወግ ነበር። ብዙውን ጊዜ ወደ ምክራብ የሄዱ እንግዶች አንድ ክፍል እንዲያነሱ ወይም በአንድ ክፍል ላይ ማብራሪያ እንዲሰጡ ይጋበዛሉ (ሐዋ. 13፡14-15፤ 17፡1-4)።

18-19 ኢየሱስ ከነቢዩ ከኢሳይያስ መጽሐፍ እንዲያነብ መጽሐፉ ተሰጠው።¹⁸ ከኢሳይያስ 61፡1-2 ላይ ኢሳይያስ ስለ መሲሔ የተናገረውን ትንቢት አነበበ። ኢየሱስም ይህንን ሲያነብ በእርግጥም ስለ ራሱ እየተናገረ ነበር።

«የእግዚአብሔር መንፈስ በእኔ ላይ ነው» (ቁ. 18)። ኢየሱስ በመንፈስ ቅዱስና በመንፈስ ቅዱስም ኃይል ተሞልቶ

¹⁷ የማር. 6፡1 ማብራሪያንና የግርጌ ማስታወሻን ይመለከታል።

¹⁸ በአዲስ ኪዳን ዘመን መጽሐፍት የሚጻፉት፣ ከዛፍ ቅርፊት በሚዘጋጁ ወረቀት መሳይ መጻፊያዎች ላይ ነበር። ከዚህ በኋላ ረጅሙ ወረቀት መሳይ ነገር ተሸምልሎ ይቀመጣል (ዕብ. 10፡7 ይመለከታል)።

¹⁵ አይሁዳውያን የኃጢአት ስርዓት የሚያገኙት መሥዋዕት በማቅረብ ነው።

¹⁶ ስለ ቀረጥ ሰብሳቢዎች በማርቆስ 2፡14 ላይ ማብራሪያ ተሰጥቷል።

ነበር (ቁ. 1:14)። መንፈስ ቅዱስም የተሰጠው «ተሰፍሮ አይደለም» (ዮሐ. 3:34)። ምክንያቱም «መልካም ዛናን ለፍሾች እንዲያበሥር ተቀብሏል።» ኢየሱስ «የተቀባ» ነው ግለትም መሲሕና ክርስቶስ ነው (ሉቃ. 2:25 ይመለከታል)። በዚህ ቦታ «ድሾች» የተባሉት ምንም ንብረት የሌላቸውን ብቻ ሳይሆን፤ በመንፈስ ድሾች የሆኑ ናቸው የደኅንነትን «መልካም ዜና» በደስታ የሚቀበሉት።

«ለታሰሠሩት መፈታትን . . . እንዳውጅ ልኮኛል።» እነዚህ እሥረኞች በእርግጥም በወህኒ የታሠሩት ብቻ ሳይሆኑ፤ የጋጢኦትና የሰይጣንም መንፈሳዊ እሥረኞች ጭምር ናቸው። ክርስቶስ እንዲህ ያሉ እሥረኞችን ነፃ ሊያወጣ ማለትም ኃጢአታቸውን ይቅር ሊል መጣ (ማር. 2:5፤ 10-12)።

ክርስቶስ «ለታወሩት ማየትን» እንዲሰጥ ተልኳል። የሰዎችን ሥጋዊ ዓይን ብቻ ሳይሆን፤ የሚያበራው መንፈሳዊ ዓይኖቻቸውንም ይከፍታል።

«የተጨቆኑትንም ነፃ እንዲያወጣ» ተልኳል።¹⁹ ሰዎች እንደ ሮማውያን ባሉ ገዢዎች፤ በግብዝ ሃይማኖታዊ መሪዎችና በባለጠጎች እንዲሁም ኃይል በጨበጡ ሰዎች ይጨቁናሉ። ግን ደግሞ በፍርሃትና በጥርጥር እንዲሁም በጋጢኦት ይጠቃሉ። ክርስቶስ በእንዲህ ዓይነት እሥራት ውስጥ ላሉ ሁሉ ነፃነትን፤ ሰላምንና ደስታን ሰጠ። በመጨረሻም፤ ኢየሱስ «የተወደደውን የጌታን ዓመት እንዲሰብክ» ተልኳል። ይህም የተወደደው የጌታ ዓመት የመሲሐና የእስራኤል መጽናናት መምጣት ነው (ሉቃ. 2:25)።

20 በምክራብ የነበሩ ሁሉ ኢየሱስ እነዚህን ቃሎች እንዴት ባለ ሁኔታ እንዳነበባቸው ተደነቁ። ሕዝቡ ለብዙ ጊዜያት ከኢሳይያስ እነዚህን ቃሎች ሊያነብላቸው አድምጠዋል። ሆኖም እንዲህ ባለ ሁኔታ ሲነበቡ አልሰሙም ነበር። ራሱ ነቢዩ ኢሳይያስ የሚናገር ይመስል ነበር። ይህም ብቻ አይደለም፤ ራሱ መሲሐ የሚናገር ይመስል ነበር እንጂ!

21 ኢየሱስ ከኢሳይያስ መጽሐፍ አንብቦ ከጨረሰ በኋላ፤ ለሕዝቡ እንዲህ አለ። «እነሆ ይህ አሁን ሲነበብ የሰማችሁት የመጽሐፍ ቃል ዛሬ ተፈጸመ። መሲሐ መጥቷል! ወንጌል እየተሰበከ ነው። የታሠሩ እየተፈቱ ነው። የታወሩም እያዩ ነው። ምክንያቱም የመሲሐ ቀን ተገልጿል።»

22 በመጀመሪያ ሕዝቡ ሁሉ ስለ ኢየሱስ መልካም ነገር ይናገሩ ነበር (ቁ. 15)። በኋላ ግን ማን እንደሆነ አውቀው «የአንድ አናጢ ልጅ አይደለም እንዴት?» ማለት ጀመሩ (ማር. 6:1-3፤ ዮሐ. 6:42 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

23 ኢየሱስ የገዛ አገሩ፤ የናዝሬት ሰዎች ሲጠራጠሩ ተመለከተ። የአንድ አናጢ ልጅ ከገዛ አገራቸው ወጥቶ ታላቅ ሥራ ያከናውናል ብለው ከቶ አላሰቡም። ምናልባት በኢየሱስ ቀንተው ሊሆን ይችላል። የሆነ ሆኖ በኢየሱስ ለማመን እምቢ አሉ። ኢየሱስ ልባቸውን ያውቃል። መሲሕ እንደሆነ ለማረጋገጥ ተዓምራትን እንዲያደርግላቸው ይፈልጋል ነበር። «በገዛ አገሩ ይፈውስ» እያሉም ይናገሩ ነበር። በሌላ ቦታ ተዓምራትን እንዳደረገ ሰምተው ስለነበር በናዝሬትም ተዓምራትን ያድርግ አሉ።

24 ኢየሱስ ግን በፊታቸው ተዓምራትን ቢያደርግ እንኳን በእርሱ እንደማያምኑ ያውቅ ነበር። በእርግጥ ጥቂት ሰዎችን ፈውሷል። ሆኖም በሕዝቡ አለማመን ምክንያት በናዝሬት ታላቅ ሥራን መሥራት አልቻለም (ማቴ. 13:58፤ ማር. 6:6 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

25-26 በዚህ ጊዜ ኢየሱስ ሕዝቡን የሚያስቆጣ አንድ ነገር ተናገረ። ነቢዩ ኤልያስ ከባድ ረሀብ ተነስቶ በነበረበት ሰዓት፤ በእስራኤላውያን ዘንድ አለማመን ገጥሞት አንደ ነበር አስታወሳቸው። በዚህም ምክንያት ከእስራኤል በስተሰሜን ስራጽታ በምትባል ቦታ ወደምትኖር ወደ አንዲት አረማዊ መበለት ዘንድ ለመኖር ሄደ (ነገ. 17:7-16)።

27 በተመሳሳይ ሁኔታ አይሁዶች በነቢዩ በኤልሳዕም አለመኑም። ስለዚህ በእስራኤላውያን ፈንታ ለምጽ ያዛቸውን አረማውያን ፈወሰ (2ነገ. 5:1-15)። ኢየሱስ ለማለት የፈለገው እንዲህ ነው፤ አይሁዶች ኤልያስንና ኤልሳዕን እንዳልተቀበሉ

ሁሉ እርሱንም የማይቀበሉ ከሆነ፤ እርሱም አይቀበላቸውም፤ ወደ አረማውያንም ዘወር ይላል (ማቴ. 21:43 ይመለከታል)። ከሁሉ የሚያስገርመው ክርስቶስ ሁልጊዜ እምነትን ያገኘ የነበረው በአይሁዳውያን ዘንድ ሳይሆን በአረማውያን ዘንድ ነበር (ማቴ. 8:8-10)።

28-30 የናዝሬት ሰዎች የኢየሱስን ንግግር መታገሥ አልቻሉም። በከተማይቱ አቅራቢያ ከሚገኝ ከአንድ ተራራ አፋፍ ላይ ወርውረው ሊገድሉት ሞክሩ። ነገር ግን በሚያስደንቅ ሁኔታ ከእጃቸው ወጥቶ ሄደ (ዮሐ. 5:59፤ 10:39)። ምክንያቱም የሚሞትበት ጊዜ ገና አልደረሰም ነበር።

ኢየሱስ ርኩሳን መናፍስትን አስወጣ (4:31-37) (ማር. 1:21-28)

31-37 ማር. 1:21-28 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ኢየሱስ ብዙዎችን ፈወሰ (4:38-44) (ማቴ. 8:14-17፤ ማር. 1:29-39)

38-44 ማር. 1:29-39 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ምዕራፍ 5

የመጀመሪያዎቹ ደቀ መዛሙርት መጠራት (5:1-11) (ማቴ. 4:18-22፤ ማር. 1:16-20)

1-3 ሉቃስ በእነዚህ ቁጥሮች ላይ ኢየሱስ የመጀመሪያዎቹን አራት ደቀ መዛሙርት እንዴት እንደጠራቸው ይተርካል። የማርቆስ ትረካ ግን በጣም አጭር ነው (ማር. 1:16-20 ይመለከታል)።

ኢየሱስ ወደ «ጌንሴሬጥ ባሕር» ማለትም ወደ ገሊላ ባሕር መጣ። በመጀመሪያ ኢየሱስ በስምያን (በጴጥሮስ) ጆልባ ላይ ሆኖ ለሕዝቡ ይሰብክ ነበር። ጴጥሮስና ከእርሱም ጋር የነበሩት፤ እንደ ሌሎች ሰዎች ሁሉ እነርሱም በትምህርቱ ያለ ጥርጥር ተደንቀዋል።

4-5 ስለዚህ ኢየሱስ ያልተለመደና የማይመስልም ትእዛዝ ለጴጥሮስ ሲሰጠው ጴጥሮስ ሊታዘዘው ዝግጁ ነበር። ኢየሱስ «... መረባችሁን ጣሉ» በማለት አዘዛቸው። ጴጥሮስ ግን ምንም ዓሣ እንደማይዙ አውቋል። ምክንያቱም እርሱና ጓደኞቹ ሌሊቱን በሙሉ ዓሣ ለማጥመድ ሞክረው ምንም አልተሳካላቸውም። ኢየሱስ ደግሞ አናጢ እንጂ ዓሣ አጥማጅ አልነበረም።

የሚሠሩና የሚደክሙ መጋቢዎችና ሰባዚዎች እጅግ ብዙዎች ናቸው። ነገር ግን «ምንም አያጠመዱም»። ክርስቶስ ዛሬም «መረባችሁን ጣሉ ይላል»። ምክንያቱም አንድ ቀን ዓሣ ይኖራል።

6-7 ኢየሱስ አንድ ድንቅ ነገር ፈጸመ። እርሱ እንዳዘዛቸው ወደ ጥልቁ ባሕር የጣሉትን መርብ ሲጎትቱ፤ ከዓሣው ብዛት የተነሣ መረቡ መቀደድ ጀመረ።

8 በዚህ ጊዜ ጴጥሮስ፤ ኢየሱስ በሥነ ፍጥረት ላይ ሥልጣን እንዳለው፤ የእግዚአብሔርም ኃይል በእጁ እንደሆነ ተረዳ። ምክንያቱም ኢየሱስ ጌታ ነው። ጴጥሮስ እንደ ኢየሱስ ባለ ሰው ፊት መቆም የማይገባውና ኃጢአተኛም ሰው እንደሆነ ተሰማው (ኢሳ. 6:5)። ስለዚህ ጴጥሮስ ኢየሱስን «ወደ እኔ አትቅረጥ» አለው። «እኔ ኃጢአተኛ ስለሆንሁ በፊትህ ልገኝ የማይገባኝ ነኝ»።

ጴጥሮስ ከሰዎች ሁሉ የበለጠ ኃጢአተኛ አይደለም። ምንም ኃጢአት ከሌለበት ከኢየሱስ ጋር ስናወዳድር ግን ሁላችንም ኃጢአተኛ ሰዎችና በፊቱም መቆም የማይገባን ነን። ከንቱነቱና ኃጢአተኛነቱ የማይታወቀው ሰው ኢየሱስን የማያውቅ ሰው ነው።

9-11 ማር. 1:17-20 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

¹⁹ ኢየሱስ እነዚህን ቃሎች የጨመረው ከኢሳይያስ 58:6 ላይ ወስዶ ነው።

ለምጽ ያለበት ሰው (5:12-16)
(ማቴ. 8:1-4፤ ማር. 1:40-45)

12-16 ማር. 1:40-45 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ኢየሱስ ሽባውን ሰው ፈወሰ (5:17-26)
(ማቴ. 9:1-8፤ ማር. 2:1-12)

17-26 ማር. 2:1-12 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

የሌዊ መጠራት (5:27-32)
(ማቴ. 9:9-13፤ ማር. 2:13-17)

27-32 ማር. 2:13-17 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ኢየሱስ ስለ ጾም ተጠየቀ (5:33-39)
(ማቴ. 9:14-17፤ ማር. 2:18-22)

33-39 ማር. 2:18-22 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ምዕራፍ 6

የሰንበት ጌታ (6:1-5)
(ማቴ. 12:1-8፤ ማር. 2:23-28)

1-5 ማር. 2:23-28 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

እጁ የሰለለችበት ሰው (6:6-11)
(ማቴ. 12:9-14፤ ማር. 3:1-6)

6-11 ማር. 3:1-6 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

አሥራ ሁለቱ ሐዋርያት (6:12-16)
(ማቴ. 10:14፤ ማር. 3:13-19)

12-16 ማር. 3:13-19 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ኢየሱስ ብዙ ሰዎችን ፈወሰ (6:17-19)
(ማቴ. 12:15-16፤ ማር. 3:7-12)

17-19 ማር. 3:7-12 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

የበረከትና የወዮታ ቃል (6:20-26)
(ማቴ. 5:1-12)

20 ማቴ. 5:3 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

21 ማቴ. 5:4፤ 6 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

22-23 ማቴ. 5:10-12 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

24 ኢየሱስ በቁ. 24-26 ላይ የጠቀሳቸው ነገሮች፡ በቁ. 20-22 ላይ ከተጻፉት ነገሮች ጋር በንጽጽር የቀረቡ ናቸው።

ድኻ፡ መሆን በረከት ከሆነ (ቁ. 20)፤ ሀብታም መሆን በረከት ሊሆን አይችልም። እርግጥ ሀብትን የሚያጋብሱ በዚህ ዓለም ጊዜያዊ ደስታን ሊያገኙ ይችላሉ። ሆኖም ደስታው ግን ዘላቂ አይደለም። በሀብት የሚያገኙት ደስታ በሞት በተለዩ ጊዜ ያበቃል። እንግዲህ የሚያገኙት ደስታ ይኼው ብቻ ነው (ማር. 10:25፤ ሉቃ. 12:16-21፤ 16:19-26 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ኢየሱስ ለማለት የፈለገውን ነገር በሚገባ መረዳት ያስፈልጋል። ሀብታም መሆን በራሱ በደል አይደለም። ነገር ግን ሀብትን መውደድና ለራሱም ብቻ መሰብሰብ ኃጢአት ነው። ያለንን ነገር ለእግዚአብሔር አገልግሎት የማናውለው

ከሆነ የኋላ ኋላ መርገም ይሆንብናል (ያዕ. 5:15 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ስለዚህ በመስጠትና በመልካም ሥራ፤ ሀብታሞች እንሁን (1ጢሞ. 6:17-19 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

25 ጽድቅን «የሚራቡ» አንድ ቀን ይጠግባሉ (ቁ. 21)። አሁን «ጠግብናል» ማለትም ጻድቅ ነን የሚሉ በገበታቸው ላይ የሚላስ የሚቀመስ ያጣሉ። ሆኖቸው የሞላ አይራቡም። በዚህ ዓለምና ሕይወት የሚረኩ ስለ ወዲያኛው ዓለም አይራቡም። የወዲያኛው ዓለም በመጣ ጊዜ ግን በእርግጥ ይራባሉ! ዘላቂ የሆነ ምግብ መስጠት የሚችል ኢየሱስ ብቻ ነው (ዮሐ. 6:35፤ 48-51 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

አሁን ስለ ኃጢአታቸው የሚያለቅሱ አንድ ቀን ይጽናናሉ (ቁ. 21)። አሁን «የሚስቁ» ማለትም ስለ ኃጢአታቸው ምንም ግድ የማይሰጣቸው በፍርድ ቀን በእግዚአብሔር ፊት ሊቆሙ፤ በእርግጥ ያዘናሉ፤ ያለቅላሉም። 26 «ሰዎች ሁሉ ሲያመሰግኑአችሁና ስለ እናንተ መልካም ሲናገሩ ወዮላችሁ!» እንዴት የሚያስገርም ትምህርት ነው! ማንኛችንም ብንሆን ሰዎች ስለ እኛ መልካም ነገር ቢናገሩ እንወዳለን። ኢየሱስ እንደሚለው ግን ሰዎች ስለ እኛ መልካም ነገር የሚናገሩ ከሆነ በረከትን አናገኝም።

ግን ለምን? ምክንያቱም የዚህ ዓለም ሰዎች፡ የክርስቶስና የመንግሥት ስማይ ስለሆኑ ሰዎች፤ መልካም ነገር አይናገሩም። ጨለማ ብርሃንን ይጠላልና (ዮሐ. 3:19-20)። ዓለም ማለትም የዓለም ሰዎች ክርስቶስን ይጠላሉ። ስለዚህ ዓለም የእርሱን ደቀ መዛሙርት ይጠላል (ዮሐ. 15:18-19 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ስለዚህ ዓለም ስለ እኛ መልካም የሚናገር ከሆነ ቆም ብለን ልናስብና ራሳችንንም ልንመረምር ይገባል። የክርስቶስን ፈለግ በትክክል እየተከተልን መሆንንም ማረጋገጥ ያስፈልገናል።²⁰ ምክንያቱም ዓለም ሐሰተኞች ነቢያትን ይከተላል ምስጋናንም ሆ ብሎ ለእነርሱ ይሰጣል። የዓለም ሰዎች የሚያመሰግኑት በኃጢአታቸው የማይወቅሷቸውን ንስሐም እንዲገቡ የማያሳስቧቸውን ሰዎች ነው። የዓለም ሰዎች እንደ እነርሱ የሚናገሩ ሰዎችን ያመሰግናሉ። በመሆኑም ከዓለም ምስጋና ልንጠነቀቅ ይገባል።

ጠላትን መውደድ (6:27-36)
(ማቴ. 5:38-48፤ 7:12)

27-28 ማቴ. 5:43-44 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

29-30 ማቴ. 5:38-42 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

31 ማቴ. 7:12 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

32-35 ማቴ. 5:44-47 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

36 ማቴ. 5:48 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

በሌሎች ላይ መፍረድ (6:37-42)
(ማቴ. 6:14፤ 7:1-5)

37-38 ማቴ. 6:14፤ 7:1-2 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

39 ማቴ. 15:14፤ ማር. 7:14-16 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

40 ማቴ. 10:24-25፤ ዮሐ. 13:13-16 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

41-42 ማቴ. 7:3-5 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

20 በዚህ ቁጥር ላይ ኢየሱስ «ሰዎች ሁሉ» ስለ እናንተ መልካም ሲናገሩ ወዮላችሁ ያለውን ልብ ማለት ያሻል። ይህ በሚሆንበት ጊዜ፤ ከመኛውም ጊዜ ይልቅ መጠንቀቅ ይኖርብናል። ልባቸው የጨለመ የዓለም ሰዎች ስለ እኛ መልካም ነገር ሊናገሩ አይችሉም። የዓለም ሰዎች ስለ እኛ መልካም ነገር ከተናገሩ ግን እኛ እነሱን መሰለፍል ማለት ነው።

የማያምኑ ሰዎች ስለ እኛ መልካም ነገር የሚናገሩበት ሌላ አቅጣጫ አለ። ይህም የሚሆነው ክርስቶስን በእኛ ውስጥ ሊያዩ ነው። መልካም ሥራችንን በማየት ወደ ኢየሱስ ሊመጡ ይገባል (ሐዋ. 5:12-14፤ 1ጢሞ. 3:7 ይመለከታል)።

ዛፍና ፍሬዎቹ (6፡43-45)
(ማቴ. 7፡16-18፤ 12፡33-35)

43-45 ማቴ. 7፡16-18፤ 12፡33-35 እና ማጥቀራያውን ይመለከታል።

አስተዋይና ሞኝ ቤት ሠሪዎች (6፡46-49)
(ማቴ. 7፡24-27)

46-49 ማቴ. 7፡24-27 እና ማጥቀራያውን ይመለከታል።

ምዕራፍ 7

የመቶ አለቃው እምነት (7፡1-10)
(ማቴ. 8፡5-13)

1-10 ማቴ. 8፡5-13 እና ማጥቀራያውን ይመለከታል።

ኢየሱስ የመበሉቲቷን ልጅ ከሞት አስነሣ (7፡11-17)

11-17 ኢየሱስና ደቀ መዛሙርቱ አንድ ልጅዋ የሞተባትን መበሉት እገኙ። ኢየሱስ ለመበሉቲቱ በጣም አዘነላት። ምክንያቱም የሚረዳትና የሚያጽናናት ይገኘው አንድ ልጅ ብቻ ነበር (ቁ. 13)። ስለዚህ ኢየሱስ ልጁን ከሞት አስነሥቶ ወደ እናቱ አመጣው።

በዚህ ጊዜ ሕዝቡ ኢየሱስ ታላቅ ነቢይ መሆኑን አስተዋሉ። ልክ እንደ ብሉይ ኪዳን ነቢያት እንደ ኤልያስና እንደ ኤልሳዕም እርሱም መታገን ያስነሣ ነበር (1ነገ. 17፡17-24፤ 2ነገ. 4፡18-37)። ኢየሱስ ከሞት ያስነሣው ይህን ልጅ ብቻ አይደለም። ለአራት ቀናት ያህል ሞቶ የነበረውን ወዳጁን አልአዛርንም ከሞት አስነሥቷል (ዮሐ. 11፡38-44)። ሌሎች ሰዎችንም ከሞት አስነሥቷል። ምክንያቱም ለዮሐንስ አጥማቂው ደቀ መዛሙርት እንዲህ ብሏል። «ኒዱና ያያችሁትንና የሰማችሁትን ሁሉ ለዮሐንስ ንገሩት . . . መታገን ይነሣሉ» (ማቴ. 11፡4-5)።

በርካታ አድሁዶች ኢየሱስ ያደረጋቸውን ተዓምራትና ከመታገን ያስነሣቸውን ሰዎች በማየት ታላቅ ነቢይ መሆኑን ተረዱ (ማቴ. 21፡11፤ ሉቃ. 24፡19፤ ዮሐ. 6፡14)። ይሁንና ኢየሱስ ከነቢይም በላይ ታላቅ መሆኑን የተረዱት እርሱ ራሱ ከመታገን ከተነሣ በኋላ ነበር። ያኔ እርሱ ራሱ መሲሕና የእግዚአብሔርም ልጅ እንደሆነ ተገነዘቡ።

ኢየሱስና አጥማቂው ዮሐንስ (7፡18-35)
(ማቴ. 11፡1-11፤ 16-19)

18-28 ማቴ. 11፡1-11 እና ማጥቀራያውን ይመለከታል።
29-30 ማቴ. 21፡32 እና ማጥቀራያውን ይመለከታል።
31-35 ማቴ. 11፡16-19 እና ማጥቀራያውን ይመለከታል።

ኢየሱስን አንዲት ኃጢአተኛ ሴት በሽቶ ቀባቸው (7፡36-50)

36-38 ሉቃስ በዚህ ክፍል ያቀረበልን ታሪክ በማር. 14፡1-9 ላይ ከቀረበው ታሪክ ጋር ተመሳሳይ ነው። ሆኖም የታሪኩ አፈጻጸም አንድ አይደለም። በዚህ ቦታ የምናገኛት ሴት ኃጢአተኛ ማለትም አመንዝራ ሴት ነች። ታሪኩም የተፈጸመው ስምዖን በሚባል በአንድ ፈሪሳዊ ሴት ውስጥ ነው (ማር. 14፡1-9 እና ማጥቀራያውን ይመለከታል)።

39 ፈሪሳዊው ስምዖን፤ አንዲት ኃጢአተኛ ሴት የኢየሱስን እግር ስታብስ በማየቱ፤ ኢየሱስ እውነተኛ ነቢይ ሊሆን አይችልም በማለት ደመደመ። እውነተኛ ነቢይ ቢሆን ኖሮ፤ ይህች ሴት ኃጢአተኛ መሆኗን በእርግጥ ሊያውቅና እግሩንም

እንድታብስ ከቶ ላይፈቅድላትም በቻለ ነበር በማለት አለበ። አይሁዶች በተለይም ፈሪሳውያን፤ ከኃጢአተኞች ጋር ከተባበሩ ራሳቸውን እንዳረከሱ አድርገው ይመለከቱታል (ማር.2፡15-17 እና ማጥቀራያውን ይመለከታል)።

40 ይሁን እንጂ፤ ኢየሱስ ይህች ሴት ኃጢአተኛ መሆኗን አውቋል። ደግሞም በስምዖን ልብ ውስጥ ያለውን አሳብ ተረድቷል። ስለዚህ ለስምዖን አንድ ምሳሌ ነገረው።

41-43 በዚህ ምሳሌ አማካይነት ኢየሱስ አንድ ሰው እግዚአብሔር እንዳሳየው ፍቅርና ምሕረት መጠን እግዚአብሔርን ሊያመሰግንና ሊወድድ እንደሚችል አስተማረ። ብዙው ኃጢአቱን እግዚአብሔር ይቅር ያለው ሰው ለእግዚአብሔር የሚኖረው ፍቅር እጅግ ብዙ ይሆናል። ኃጢአት እንደ ዕዳ ነው። «ኃጢአቱ ታላቅ ነው» የሚል ሰው ለይቅርታም የሚኖረው ግምት ታላቅ ነው። «ኃጢአቱ ትንሽ ነው» የሚል ሰው ለይቅርታም የሚኖረው ግምት ትንሽ ነው። ከዚህ ላይ አንድ ሰው ስለተደረገለት ይቅርታ የሚሰጠው የምስጋና ምላሽ የተመሠረተው፤ ሰውዬው ምን ያህል ኃጢአተኛ በመሆኑ ላይ ሳይሆን፤ ምን ያህል ኃጢአተኛ እንደሆነ ባለው መረዳት ላይ ነው። ደግሞም ኃጢአታችን ትልቅ ሆነ ትንሽ ዕዳችንን ለእግዚአብሔር መክፈል አንችልም። በራሳችንም ጽድቅ የእግዚአብሔርን ምሕረት ማግኘት አንችልም። ኢየሱስ እንደተናገረው «ሁሉም ያተበደሩትን መክፈል አቃታቸው» (ቁ. 42)። ዕዳችን የሚሰረዘው በእግዚአብሔር ምሕረት ብቻ ነው።

ሰዎች ሁሉ ኃጢአታቸው እንዴት ትልቅ እንደሆነ ሊረዱ ይገባል። ምክንያቱም እግዚአብሔር የሚያውቀው ኃጢአታችን ታላቅ መሆኑን ነው።

44-47 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ ወደ ፈሪሳዊው ወደ ስምዖን መለስ አለና። ስምዖን እንደ ምናምንቱ ይመለከታት ከነበረው ሴት ጋር ያነጻጽረው ጀመር። ፈሪሳውያን ራሳቸውን እንደ ኃጢአተኛ አይመለከቱም። በመሆኑም የእግዚአብሔር ምሕረትና ይቅርታ ለእነርሱ ምናቸውም አይደለም። በልቦናቸውም ውስጥ እግዚአብሔርን የሚያመሰግኑበትና የሚወዱበት አንዳች ምክንያት የላቸውም። እግዚአብሔርን የሚወዱት በአፋቸው ብቻ ነው።

ኢየሱስ ግን ስምዖንን እንዲህ አለው። «ይህች ኃጢአተኛ ሴት ከልዑ ትወደኛለች። ለእኔም ያላትን ፍቅር በሚገባ አሳይታለች። ስለዚህ ኃጢአቷ ይቅር እንደተባለላት በዚህ ማረጋገጥ ይቻላል። ለእኔ ያሳየችው ፍቅር ከኃጢአቷ መንጻቷንና በእግዚአብሔርም ይቅር መባሏን ያረጋግጣል። አንተ ግን ፍቅርህን አሳየሽኝም። ስለዚህ የአንተ ኃጢአት ይቅር አልተባለም። ይህ ባይሆን ኖሮ ይህች ሴት እንደወደደችኝ አንተም ትወደኝ ነበር።»

አስቀድሞ የወደደንና ኃጢአታችንንም ይቅር ያለን እግዚአብሔር ነው። ለዚህም ነው እግዚአብሔርን የምንወደው (ዮሐ. 4፡10 ይመለከታል)። ከሁሉ በፊት ኃጢአተኛ መሆኑን የማይቀበልና በክርስቶስም አማካይነት የኃጢአቱን ይቅርታ ያልተቀበለ ሰው እግዚአብሔርን እወዳለሁ ሊል አይችልም።

48-49 ከዚህ በኋላ፤ ኢየሱስ ሴትዬዋን እንዲህ አላት። «ኃጢአትሽ ይቅር ተብሎልሻል»። ኢየሱስ ይህን የተናገረው ሆነ ብሎና የስምዖንም እንግዶች እንዲሰሙት አድርጎ ነው። ሴትዬዋ ገና ድሮ ኃጢአቷ ይቅር ተብሎላታል። ኢየሱስ ግን ሌሎችም ነገሩን በሚገባ እንዲረዱ በማሰብ የኃጢአቷን ይቅርታ በሰዎቹ ፊት አጸናላት (ማር. 2፡5-11 ይመለከታል)።

50 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ ሴትዬዋን እንዲህ አላት። «እምነትሽ አድኖሻል»። ሴትዬዋን ያዳናት ለኢየሱስ ያላት ፍቅር ባይሆን የራሷ የሴትዬዋ እምነት ነው። ምክንያቱም ኢየሱስ አዳኛዋ እንደሆነና ኃጢአቷንም ይቅር ሊላት እንደሚችል አምና ነበር። ስለዚህ ደኅንነትን አገኘች።

የኃጢአታችንን ይቅርታ፤ ፈውስና እግዚአብሔርም በጸጋው አማካይነት ለኃጢአተኞች የሰጠውን ደኅንነት ማግኘት የምንችለው በእምነት አማካይነት ብቻ ነው (ማር. 5፡34፤ 10፡52 እና ማጥቀራያውን ይመለከታል)።

ምዕራፍ 8

ኢየሱስ የምሥራቹን አበሰረ (8:1-3)

1 ኢየሱስ በየቦታው እየዞረ የሚሰብክ ወንጌላዊ ነበር። በአንድ ከተማ ብቻ ተወስኖ አልተቀመጠም። የአንዲትም ቤተክርስቲያን መጋቢ አልነበረም። ከመንደር መንደር እየተዘዋወረ «የእግዚአብሔርን መንግሥት የምሥራች» ይሰብክ ነበር (ማር. 1:14-15 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ዐሥራ ሁለቱም ደቀ መዛሙርት ከእርሱ ጋር አብረው በየመንደሩ ይዘዋወሩ ነበር። እንዲህም ያደረገው እርሱ በሌለ ጊዜ የእርሱን ቦታ መተካት እንዲችሉ ነው። ባጠቃላይ ያሰለጥናቸው ነበር ማለት ይቻላል። ከዋናዎቹ ዐሥራ ሁለት ደቀ መዛሙርት በተጨማሪ ሌሎችም ኢየሱስን ይከተሉት ነበር (ሉቃ. 10:1)።

2-3 ከደቀ መዛሙርቱ ጋር በመሆን ሌሎችም በርካታ ሴቶች ከኢየሱስ ጋር በየከተማው ይዘዋወሩ ነበር። እነዚህ ሴቶች ኢየሱስንና ደቀ መዛሙርቱን በጉዞአቸው ሁሉ ያገለግሉ ነበር። ከእነዚህ ሴቶች መካከል ብዙዎቹ በኢየሱስ አማካይነት ክርኩሳን መናፍስት የተላቀቁና ከልዩ ልዩም በሽታ የተፈወሱ ነበሩ። ሴቶቹ ኢየሱስ ላደረገላቸው ነገር ፍቅራቸውን ያሳዩ የነበረው ቤቶቻቸውን ጥለው በመውጣትና ኢየሱስንና ደቀ መዛሙርቱን በተቻላቸው ሁሉ በመርዳት ነበር (ማር. 15:40-41 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ከእነዚህ ሴቶች መካከል ማርያም መግደላዊት አንዷ ስትሆን፤ እርሷም ኢየሱስ ከሞት ከተነሣ በኋላ መጀመሪያ የተገለጠላት ሴት ናት (ማር. 16:9)። ዮሐን ደግሞ ከማርያም መግደላዊት ጋር በመሆን የኢየሱስን ትንሣኤ ለደቀ መዛሙርቱ የነገረች ናት (ሉቃ. 24:10)።

የዘረው ምሳሌ (8:4-15)
(ማቴ. 13:1-23፤ ማር. 4:1-20)

4-15 ማር. 4:1-20 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

በመቅረዝ ላይ የተቀመጠው መብራት (8:16-18)
(ማቴ. 5:15፤ 10:26፤ 13:12፤ ማር. 4:21-25)

16-18 ማቴ. 5:15፤ ማር. 4:21-25 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

የኢየሱስ እናትና ወንድሞቹ (8:19-21)
(ማቴ. 12:46-50፤ ማር. 3:31-35)

19-21 ማር. 3:31-35 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ኢየሱስ ማዕበሉን ጸጥ አደረገ (8:22-25)
(ማቴ. 8:23-27፤ ማር. 4:35-41)።

22-25 ማር. 4:35-41 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

አጋንንት ያደረበት ሰው መፈወስ (8:26-39)
(ማቴ. 8:28-34፤ ማር. 5:1-20)

26-39 ማር. 5:1-20 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ሞታ የነበረችው ልጃ ገረድና የታመመችው ሴት (8:40-56) (ማቴ. 9:18-26፤ ማር. 5:21-43)

40-56 ማር. 5:21-43 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ምዕራፍ 9

ኢየሱስ ዐሥራ ሁለቱን ደቀ መዛሙርት ላከ (9:1-6) (ማቴ. 10:9-15፤ ማር. 6:7-13)

1-6 ማር. 6:7-13 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ሄሮድስ ግራ ተጋባ (9:7-9)
(ማቴ. 14:1-2፤ ማር. 6:14-16)

7-9 ማር. 6:14-16 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ኢየሱስ አምስት ሺ ሰዎች መገበ (9:10-17)
(ማቴ. 14:13-21፤ ማር. 6:30-44፤ ዮሐ. 6:1-15)

10-17 ማር. 6:30-44 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

የኤጥሮስ ምስክርነት (9:18-22)
(ማቴ. 16:13-21፤ ማር. 8:27-31)

18-21 ማር. 8:27-30 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።
22 ማር. 8:31 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ራስን ስለ መካድ የተሰጠ ትምህርት (9:23-27)
(ማቴ. 16:24-26፤ ማር. 8:34-38፤ 9:1)

23-26 ማር. 8:34-38 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።
27 ማር. 9:1 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

የኢየሱስ መልክ መለወጥ (9:28-36)
(ማቴ. 17:1-13፤ ማር. 9:2-13)

28-36 ማር. 9:2-13 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ርኩስ መንፈስ ያደረበት ልጅ (9:37-45)
(ማቴ. 17:14-23፤ ማር. 9:14-32)

37-45 ማር. 9:14-32 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።
ከሁሉ የሚበልጥ ማን ነው? (9:46-50)
(ማር. 9:33-40)

46-50 ማር. 9:33-40 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

የሰማርያ ሰዎች ተቃውሞ (9:51-56)

51 ኢየሱስ በኢየሩሳሌም ከሚገኙ የአይሁድ መሪዎች መከራን እንደሚቀበል ያውቅ ነበር (ማር. 8:31)። ስለዚህ የሚሞትበት ቀን እየተቃረበ ሲመጣ፤ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር በመሆን፤ ከገሊላ ወደ ዋና ከተማዋ ወደ ኢየሩሳሌም ሄደ። ገሊላ ከአስራኤል በስተሰሜን የምትገኝ ትንሽ ከተማ ናት።

52 ወደ ኢየሩሳሌም የሚወስደው መንገድ፤ አልፎ የሚሄደው በሰማርያ በኩል በመሆኑ፤ ፊቱን ወደዚያ አቀና። የሰማርያ ሰዎች በትውልድ አይሁዳውያን የነበሩ ሲሆን፤ ከአረማዊ ሴቶች ጋር ተጋብተው ተዋልደዋል። ክልስ ማለትም በአንድ በኩል አይሁዳዊ በሌላ በኩል ደግሞ አረማዊ በመሆናቸው፤ አይሁዳውያን ይንቋቸው ነበር (ማቴ. 10:5፤ ዮሐ. 4:4-9፤ ዮሐ. 8:4-5 ይመለከታል)።

53 የሰማርያ ሰዎችም አይሁዳውያንን ይጠሏቸዋል። ኢየሱስና ደቀ መዛሙርቱ የአይሁዶች ዋና ከተማ ወደሆነችው ወደ ኢየሩሳሌም ለመሄድ እንደተነሱ ባወቁ ጊዜ፤ መልካም አቀባበል ሊያደርጉላቸው አልፈቀዱም።

54 ሁለቱ የኢየሱስ ደቀ መዛሙርት ማለትም ያዕቆብና ዮሐንስ (ማር. 3:17)፤ በሰማርያ ሰዎች ላይ ፍጥ ደቀ መዛሙርት ተመኙ (ማር. 6:11 ይመለከታል)። በኤልያስ ዘመን እንደሆነው ሁሉ (2ኛ. 1:9-12) «ከሰማይ እሳት ወርዶ» እንዲያጠፋቸው አሳብ አቀረቡ።

55 ኢየሱስ ግን ያዕቆብንና ዮሐንስን ገዛጸቸው። ከሰማይ ጸጋ እንጂ እሳት እንዲወርድ መመኘት አልነበረባቸውም። ያቀረቡትም አሳብ ከክርስቶስ መንፈስ የተገኘ አልነበረም። ያቀረቡት አሳብ ከፍቅርና ከይቅርታ መንፈስ የተገኘ ሳይሆን፤ ከበቀልና ከቁጣ መንፈስ የተገኘ ነበር። በአንዳንድ ጥንታዊ የሉቃስ ወንጌል ቅጂዎች መሠረት፤ ኢየሱስ በዚህ ቦታ የተናገረው እንዲህ ሲል ነው፡ «እናንተ ከምን ዐይነት መንፈስ እንደሆናችሁ አታውቁም፤ የሰው ልጅ የመጣው የሰውን ሕይወት ለማዳን ነው እንጂ ለማጥፋት አይደለም»።

56 የሆነ ሆኖ፤ ኢየሱስና ደቀ መዛሙርቱ ወደዚያች በሰማርያ ወደምትገኘው መንደር መሄድ አልቻሉም። ስለዚህ በሌላ መንገድ ሄዱ።

ኢየሱስን መከተል ዋጋ ያስከፍላል (9:57-62) (ማቴ. 8:18-22)

57-62 ማቴ. 8:18-22 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ምዕራፍ 10

ኢየሱስ ሰባ ሁለት ደቀ መዛሙርትን ላከ (10:1-20)

(ማቴ. 9:37-38፤ 10:9-15፤ 11:20-24፤ ማር. 6:7-13)

1 ከዐሥራ ሁለቱ ዋና ደቀ መዛሙርት በተጨማሪ፤ ሌሎች በርካታ ሰዎች ኢየሱስን ይከተሉት ነበር። ብዙዎችም ደቀ መዛሙርት ሆኑ። ከዚህ አስቀድሞ ኢየሱስ ዐሥራ ሁለቱን ደቀ መዛሙርት እንዲያስተምሩና እንዲፈውሱ ልኳቸዋል (ማር. 6:7፤ ሉቃ. 9:1-2 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። አሁን ደግሞ ሉቃስ በዚህ ቦታ እንደሚነግረን ኢየሱስ ሰባ ሁለቱን ደቀ መዛሙርት²¹ ላካቸው። እንደ ዐሥራ ሁለቱ ሁሉ ለሰባ ሁለቱም የሰጣቸው ትእዛዝ ተመሳሳይ ነበር።

2 ማቴ. 9:37-38 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

3 ማቴ. 10:16 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

4 ማቴ. 10:9-10፤ ማር. 6:8-9 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

5-12 ማቴ. 10:11-15፤ ማር. 6:10-11 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

13-15 ማቴ. 11:20-24 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

16 ማቴ 10:40 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

17 ሰባ ሁለቱ ደቀ መዛሙርት ከሄዱበት ሲመለሱ፤ ያደረጉትን ነገር ሁሉ ለኢየሱስ አጫወቱት። ዐሥራ ሁለቱ ደቀ መዛሙርት ተዓምራትን እንዳደረጉ ሁሉ፤ እነዚህም ሰባ ሁለት ደቀ መዛሙርት ተዓምራትን አደረጉ (ማር. 6:12-13፤ እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። እንዲህም ማድረግ የቻሉት፤ በኢየሱስ ስምና እርሱም በሰጣቸው ኃይል ነበር። አጋንንትም የታዘዙላቸው ኢየሱስ ሥልጣን ስለ ሰጣቸው ነው (ቁ. 19)።

18 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ አጋንንት ለምን እንደታዘዙላቸው ነገራቸው። አጋንንት የታዘዙላቸው የሰይጣን ኃይል ስለ ተሸነፈ ነው (ዮሐ. 12:31)። ክርስቶስ ሰይጣንን ያሸነፈው አስቀድሞ በምድረ በዳ ሲፈተነው ሳለ ነው (ማቴ. 4:10-11)። ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን ልኳቸው ሳለ ሰይጣን ከሰማይ ሲወድቅ በራእይ አየ (ራእ. 12:9)። ሰይጣንን ድል የነሳው፤

አሁን ኢየሱስ ብቻ ሳይሆን የእርሱም ደቀ መዛሙርት ጭምር ናቸው።

19 ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ የራሱን ሥልጣን ሰጣቸው። ይህ ሥልጣን እጅግ ታላቅ ሥልጣን ነው። ምክንያቱም «በሰማይና በምድር ያለ ሥልጣን ሁሉ» የኢየሱስ ነው (ማቴ. 28:18)። ይህ ሥልጣን በኢየሱስ ለሚያምኑና የእርሱንም ፈቃድ ለሚፈጽሙ ሁሉ ተሰጥቷል።

«እባብና ጌንጥ» የክፉ ነገር ሁሉ ምሳሌዎች ናቸው። ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን ሲያሳስብ የእርሱን ሥልጣን የተቀበሉ ሰይጣን ከሚያመጣባቸው ማንኛውም ዓይነት መንፈሳዊ ጉዳት ይጠበቃሉ።²² «የጠላትን ኃይል ሁሉ መቋቋም» ይችላሉ (ማር. 16:17-18)። ሰይጣን ሥጋቸውን መጉዳት ይችላል ይሆናል። ነገር ግን ነፍሳቸውን መጉዳት አይችልም (ማቴ. 10:28)።

20 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን እንዲህ አላቸው፡ «አጋንንት ስለታዘዙላችሁ አትደሰቱ»። ቁም ነገሩ ይህ አይደለም፤ ቁም ነገሩ ማመናችሁ ነው፤ የእኔም መሆናችሁ ነው፤ የእግዚአብሔርንም መንግሥት መውረሳችሁ ነው። ደስ ሊላችሁም የሚገባው «ስማችሁ በሰማይ መገንብ ስለተጻፈ» ነው። ትልቁ ነገር የእግዚአብሔር ልጆች መሆናችን እንጂ፤ ድንቅና ተዓምራትን ማድረግ አይደለም (ዮሐ. 1:12)።

ክርስቲያን ያልሆኑ አያሌ ሰዎች፤ ተዓምራትን ሲያደርጉ ይታያል። በኢየሱስ ስም ተዓምራትን የሚያደርጉ ነገር ግን መንግሥተ ሰማይ የማይገቡ በርካታ ሰዎች አሉ። ስማቸው በመንግሥተ ሰማይ የሚጻፈው፤ በእርግጥ በኢየሱስ የሚያምኑ፤ እርሱንም የሚወዱና የሚታዘዙ ሰዎች ብቻ ናቸው (ማቴ. 7:21-23 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ኢየሱስ አብን አመሰገነ (10:21-24) (ማቴ. 11:25-27፤ 13:16-17)

21-24 ማቴ. 11:25-27 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።
23-24 ማቴ. 13:16-17፤ ማርቆስ 4:12 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

የርኅሩኅ ሳምራዊ ምሳሌ (10:25-37)

25 «የሙሴ ሕግ መምህር» የሆነ ሰው ኢየሱስን እንዲህ ሲል ጠየቀው፡ «... የዘላለምን ሕይወት ለማግኘት ምን ማድረግ ይገባኛል?» ይህ ሰው ኢየሱስን የጠየቀው ከልቡ አልነበረም፤ ሊፈትነው እንጂ።

26 የሕግ መምህሩ የዚህን ጥያቄ መልስ በሚገባ ሊያውቅ ይገባል። ምክንያቱም በዚያው በአይሁዶች ሕግ ላይ እንዲህ የሚል ነገር ተጽፎአል፡ «... የምሰጣችሁን ሥርዓትና ሕግ ተከተሉ፤ ይህንንም በማድረግ ሕይወታችሁን ታድናላችሁ» (ዘሌ. 18:5፤ ገላ. 3:12)። እንዲህም ሲባል፤ በማናቸውም ጊዜ የእግዚአብሔርን ሕግ አንዱንም ሳያንድል የሚጠብቅ ማንኛውም ሰው የዘላለምን ሕይወት ያገኛል ማለት ነው። በመሆኑም ኢየሱስ የሰውየውን ጥያቄ ሳይመልስ የራሱን ጥያቄ እንዲህ ሲል አቀረበ፡ «በሙሴ ሕግ ምን ተጽፎአል?»²³።

27 የሙሴ ሕግ መምህሩ የኢየሱስን ጥያቄ የመለሰው በትክክል ነበር። ሁለት ታላላቅ ትእዛዞችን በመጥቀስ ሕግን ሁሉ በአንድ አጠቃለለው (ማቴ. 22:40፤ ማር. 12:30-31 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

28 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ እንዲህ አለ፡ «አንተም ይህን አድርግ፤ የዘላለም ሕይወትንም ታገኛለህ»። ማለትም እነዚህን ሁለት ትእዛዛት ሙሉ በሙሉ ከፈጸምክ የዘላለምን ሕይወት ትቀበላለህ።

²¹ ሰባ ሁለት በማለት ፈንታ አንዳንድ ጥንታዊ ቅጂዎች «ሰባ» ይላሉ።

²² አንዳንድ ጊዜ በክርስቲያኖች ላይ ክፉ ነገር እንዳይደርስ እግዚአብሔር ይጠበቃቸዋል። ይህም የሚሆነው እንደ ፈቃዱ ነው (ዮሐ. 12:5-11፤ 28:3-6)።

²³ በዚህ ቦታ «ሕግ» የሚለው ቃል የመጀመሪያዎቹን አምስት የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት የሚያመለክት ነው።

ኢየሱስ እንዲህ ሲል አንድ ሰው የሚድነው ሕግን በመጠበቅ ነው ማለቱ አይደለም። ምክንያቱም አንድ ሰው የሚድነው በእምነት ብቻ ነው (ገላ. 2፡15-16 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ሰው ሕግን በመጠበቅ መዳን የማይችለው ማንም (ከክርስቶስ በቀር) ሕግን መፈጸም ስለማይችል ነው (ገላ. 3፡10፤ ያዕ. 2፡10 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ለመሆኑ ማን ነው በማናቸውም ጊዜ እነዚህን ሁለት ታላላቅ ትእዛዛት መሰሉ በመሰሉ መጠበቅ የቻለ? ማንም ሰው የለም። በክርስቶስ ስናምንና የእርሱም ፍቅር በልባችን ሲፈስ ብቻ ነው (ሮሜ 5፡5) እነዚህን ሁለት ትእዛዛት መጠበቅ የምንችለው። ያለ እምነት እውነተኛ ፍቅር ሊኖር አይችልም። አንድ ሰው የዘላለምን ሕይወት የሚያገኘው «ፍቅርን በሥራ የሚገልጽ እምነት» ሲኖረው ብቻ ነው (ገላ. 5፡6)።

29 የሙሴ ሕግ መምህሩ በኢየሱስ መልስ አልተደሰተም። ምክንያቱም እግዚአብሔርን መውደድ እንደሚገባው እንዳልወደደ ያውቃል። ሰዎችን ሁሉ እንዲሁ እንዳልወደደም ያረዳል። ለምሳሌ፡ አረማውያንን አይወዳቸውም። እርሱ ብቻ ሳይሆን በርካታ አይሁዶች አረማውያንን እንደ «ባልንጀሮቻቸው» አይመለከቷቸውም። ባልንጀራህን ውደድ የሚለው ሁለተኛው ትእዛዛ አረማውያንን አይጨምርም ይላሉ።

የሙሴ ሕግ መምህሩ፡ አረማውያን «ባልንጀሮች» አይደሉም ከሚለው አባባል ጋር ኢየሱስ ይስማማል ብሎ ተስፋ አድርጎ ነበር። ስለዚህ አረማውያንን ባለመውደዱ ምንም የሚጸጸትበት ነገር የለም። በዚህ ሁሉ ውስጥ «ራሱን ጻድቅ» ለማድረግ ፈለገ። እንዴት ያለ ኃጢአተኛ ሰው መሆኑን ከመረዳት ይልቅ እንዴት ያለ መልካም ሰው መሆኑን ለማሳየት ተሽቀዳደመ።

ኢየሱስ በርኅሩኑ ሳምራዊ ምሳሌ አማካይነት ለሕግ መምህሩ ሰዎች ሁሉ፡ አይሁዳውያንና አረማውያን፡ ባልንጀራው እንደሆኑና ወዳጆቹን ብቻ ሳይሆን ሰዎችን ሁሉ መውደድ እንዳለበት አሳስበው (ማቴ. 5፡44)። በዚህ ምሳሌ ውስጥ ሕግን የታዘዙት ምንም ርኅራኄ የሌላቸው ሁለቱ አይሁዳውያን ሳይሆኑ አይሁዳዊ ያልሆነው የሰማርያው ሰው²⁴ ነው። ከአይሁዳዊ ካህናት ይልቅ ለእግዚአብሔር መንግሥት ቅርብ ሆኖ የተገኘው ይህ የሰማርያው ሰው ነው (ቁ. 31-32)።

30 «ኢያሪኮ» ከኢየሩሳሌም በስተምሥራቅ አሥራ ስምንት ማይል ርቃ የምትገኝ ከተማ ናት። የከተማዋ ከፍታ ከባሕር ወለል በታች 3300 ሜትር ያህል ይሆናል። በኢያሪኮና በኢየሩሳሌም መካከል ያለው መንገድ ወጣ ገባና ሸለቆ ሆነው። አካባቢው የወንበዴዎች ዋሻ ከመሆኑም በላይ ብዙውን ጊዜ ሰዎች በወንበዴዎች ይዘረፋሉ። ይህ ምሳሌ በእውነተኛ ታሪክ ላይ የተመሠረተ ሳይሆን አይቀርም።

31-32 በአይሁዳውያን ዘንድ «ካህናትና ሌዋውያን»²⁵ እጅግ ጻድቃን ተደርገው ነው ይሚታዩት። ሆኖም በወንበዴዎች ተደብድበ መንገድ ዳር ለወደቀው አይሁዳዊ በጎ ነገር ለማድረግ ጊዜ አልነበራቸውም። ምናልባት ባልንጀራቸውን ለመርዳት ጊዜ ያልነበራቸው በቤተ መቅደስ ውስጥ አገልግሎት ኖሯቸው ይሆናል።

33-35 ሳምራዊው ሰው ግን ቆም አለ። ምንም እንኳን የሰማርያ ሰዎች ሙሉ በሙሉ አይሁዳውያን ባይሆኑም፤ ይህ ሳምራዊ ግን በወንበዴዎች ተደብድበ መንገድ ዳር ለወደቀው አይሁዳዊ ርኅራኄ አደረገለት። ይህ ሳምራዊ በጎ ነገር ለማድረግ በአይሁዳውያንና በሳምራውያን መካከል ያለው የእርስ በርስ ጥላቻ ከቶ አሳገደውም።

ሳምራዊው ሰው ርኅራኄውን ብቻ አይደለም ያሳየው። ይልቁንም ተደብድቦ ለተጣለው ሰው ሙሉ እንክብካቤ አደረገለት። ቁስሉን አከመለት። ወደ አንድ

የእንግዶች ማረፊያም ቤት ወሰደው። ለሰውየው መታከሚያ የሚያስፈልገውን ወጪ ሁሉ ከፈለ። ባልንጀራን መውደድ ማለት እንዲህ ነው። ስለዚህ «ፍቅራችን እውነተኛና በሥራ የሚገለጥ ይሁን እንጂ፤ በቃል ወይም በንግግር ብቻ አይሁን» (1ዮሐ. 3፡18)።

36-37 የሙሴ ሕግ መምህሩ እንዲህ በማለት ጠየቀ፡ «ለመሆኑ ባልንጀራዬ ማን ነው?» (ቁ. 29)። መልሱም፡ ሰዎች ሁሉ በተለይም እርዳታን የሚፈልጉ ባልንጀሮቻችን ናቸው።

በዚህ ምሳሌ ውስጥ አንድ ራሱን የቻለ ሌላ ጥያቄ አለ። ይኸውም እኔ ራሴ ባልንጀራ ነኝ ወይ? እንደ ባልንጀራስ እንኖራለሁ ወይ? የሚል ነው። በጣም የተሻለው እንዲህ ብለን ራሳችንን ብንጠይቅ እንጂ፤ ባልንጀራዬ ማን ነው ብለን ብንጠይቅ አይደለም። ባልንጀራውን ይወድ የነበረው የተናቀውና «ንጹሕ ያልሆነው» ሳምራዊ ነው። ስለዚህ የዘላለምንም ሕይወት የሚያገኘው እርሱው ነው።

ኢየሱስ የሙሴ ሕግ መምህሩን እንዲህ አለው፡ «ጂድ አንተም እንዲሁ አድርግ። ሳምራዊው ሰው ተደብድቦ ለተጣለው አይሁዳዊ እንዲህ እንዳደረገው አንተም ሄደህ የአንተን እርዳታ ለሚፈልጉ ሁሉ እንደዚሁ አድርግ። ለሳምራውያንም ቢሆን እንደዚሁ አድርግ።

ኢየሱስ በማርታና በማርያም ቤት (10፡38-42)

38-39 ማርታና ማርያም የሚኖሩት በቤታንያ ነው። ቤታንያ በኢየሩሳሌም አቅራቢያ የምትገኝ ትንሽ መንደር ናት (ዮሐ. 11፡1-2)። ኢየሱስ ወደ ቤታቸው ከገባበት ሰዓት ጀምሮ ማርታ ምግብ በማዘጋጀት ሥራ በዝቅባት ነበር። ማርያም ግን እህሏን በመርዳት ፈንታ በኢየሱስ እግር ሥር ተቀምጦ የሚናገረውን ታዳምጥ ነበር። ይህች ማርያም በአንድ ወቅት ዋጋው ውድ የሆነ ሽቶ በኢየሱስ ራስ ላይ ያፈሰሰች ናት (ማር. 14፡3፤ ዮሐ. 12፡1-3)።

40 «ማርታ በብርቱ ትደክም ነበር» ለጌታ ግሩም ምግብ ለማዘጋጀት አላብ ስለ ነበራት ብዙ ተጨነቀች። እህሏም በሥራ ስላላገዘቻት ተበላጩት። እንዲያውም ኢየሱስን ገሠጸችው። ወደ እርሱም ቀርባ «ብቻዬን ሰደክም እያየህ ዝም ትላለህን?» አለችው። «ብቻዬን ስለሩ እኅቴ ግን በሥራ ልታግዝኝ አልወደደችም» አለች።

41-42 ኢየሱስ ረጋ ብሎ ማርታ ይኼን ያህል መጨነቅ እንደሌለባት ነገራት። እኅሏንም መገሠጽ አይገባትም ነበር። ምክንያቱም «ማርያም የሚሻለውን ነገር መርጣለች»። ማርያም የሕይወትን ቃል ለማድመጥ መረጠች። ማርያም ለኢየሱስ ያላትን አክብሮት የገለጸችው ኢየሱስ የሚናገረውን ነገር ለማድመጥና ከእርሱም ጋር ለመሆን በመፈለግ ነው። ከእርሱም ጋር በመሆን የሚገኘውን በረከት አገኘች። ማርታ ግን ስትጨነቅና ስትበላጭ ስለነበር ማርያም ያገኘችውን በረከት ልታታኝ አልቻለችም።

ማርታ ለኢየሱስ የምታቀርበውን ምግብ ለማዘጋጀት ማለቧ ትልቅ ነገር ነው። ለኢየሱስ ያላትንም ፍቅር ለመግለጽ የወደደችው እርሱን በማገልገል ነው (1ዮሐ. 3፡18)። ነገር ግን ከልክ በላይ በመጨነቅ ልክ አልሠራችም። በአገልግሎት መጠመድ ምንም መጥፎ ነገር የለውም። ሆኖም ከልክ በላይ መባከን አግባብ አይደለም። ከዚህ በተጨማሪ በእኅሏ ላይ አቤቱታ ማቅረብ ትክክል አልነበረም። ሐዋርያው ጳውሎስ ሲጽፍ፡ «ማናቸውንም ሥራ በምትሠሩበት ጊዜ አታጉረምርሙ ወይም በቁጣ አትከራከሩ» (ፊል. 2፡14) ብሏል።

እዚህ ላይ አንድ ነገር ልብ ማለት አለብን። ይኸውም ኢየሱስ ማርታንም ሆነ ማርያምን፤ አንዱን ቁጭ በይና የምናገረውን አድምጪኝ ሌላዋን ደግሞ ተነሽና እኅተሽን በሥራ አግዢ አላለም። ሁለቱም ጌታን የሚያስደስተውን ነገር ያደርጉ ነበር። አንዱ ታገለግለው ነበር፤ ሌላዋ ደግሞ ታደምጠው ነበር። እነዚህ ሁለት ነገሮች በጣም አስፈላጊ ናቸው። አንዳንድ ክርስቲያኖች ጊዜያቸውን የሚያውሉት በአገልግሎትና በልዩ ልዩ ሥራዎች ላይ ነው። ሌሎች ክርስቲያኖች ደግሞ በጸሎትና በአምልኮ እንዲሁም ቃሉን በማሰላሰል ላይ ነው። በዚህ ጊዜ አንዱ ሌላውን መንቀፍ አግባብ አይደለም። ይልቁንም የሚያደርጉትን ነገር ሁሉ

²⁴ የሰማርያ ሰዎች ታሪክ በሉቃስ 9፡52 ላይ የተጠቀሰ ሲሆን ማብራሪያውን ይመለከታል።

²⁵ ሌዋውያን የሌዊ ወገኖች ሲሆኑ፤ ሌዊ ደግሞ ከያዕቆብ ዐሥራ ሁለት ልጆች መካከል አንዱ ነው። ሌዋውያን በአይሁዶች ቤተ መቅደስ ውስጥ አገልግሎት ይሰጣሉ። ካህናት ግን የአሮን ወገኖች ናቸው። አሮን የሌዊ የልጅ ልጅ የሆነው የሙሴ ወንድም ነው። የአሮን ወገን የሆኑ ብቻ ናቸው ካህናት መሆን የሚችሉት።

እከርስቶስ ባላቸው ፍቅር ሊያደርጉት ይገባል። ክርስቶስም እለ ስሙ ከብር በሚያደርጉት ነገር ደስ ይሰኛል።

በየዕለቱ በምንኖረው ሕይወት ውስጥ ለአገልግሎት ለምናውለውና ለጸሎትና ለአምልኮ በምናውለው ጊዜ መካከል ሚዛኑን የጠበቀ ነገር መኖር አለበት። የማንጸልይና የማመልከ ከሆነ፤ አገልግሎታችን ሁሉ ኃይል ያጣል፤ በሌላ በኩል ደግሞ የማናገለግል ከሆነ እምነታችን የሞተ ይሆናል (ያዕ. 2፡17)። እያንዳንዳችን ለአገልግሎት የምናውለው ጊዜና ለጸሎትና ለአምልኮ የምናውለው ጊዜ ምን ያህል መሆን እንዳለበት የእግዚአብሔርን ምሪት ማግኘት ይኖርብናል።

ይሁንና ኢየሱስ ለማርታ የተናገረውን ነገር መዘንጋት የለብንም። «... ተፈላጊው አንድ ነገር ብቻ ነው» (ቁ. 42)። ያም ነገር ከክርስቶስ ጋር መንፈሳዊ ኅብረት የድረግ ነው። «ብዙ ፍሬ የሚያፈራው በእኔ የሚኖርና እኔም በእርሱ የምኖርበት ነው፤ ምክንያቱም ያለ እኔ ምንም ማድረግ አትችሉም» (ዮሐ. 15፡5)። ማርያም ይህንን ነገር በሚገባ ተረድታለች። ምክንያቱም «የሚሻለውን ነገር መርጣለች»። በሞት በተለየን ጊዜ አገልግሎታችን እንጂ፤ ከክርስቶስ ጋር ያለን ኅብረት አያቋርጥም። ማርያም ከክርስቶስ ያለችን ኅብረት «የሚወስድባት ማንም የለም»። «ማንኛውም ፍጥረት ቢሆን፤ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ከተገለጠልን ከእግዚአብሔር ፍቅር ሊለየን አይችልም» (ሮሜ 8፡38-39)።

እንደ ትልቅ ነገር መታየት ያለበት ማርታና ማርያም ለኢየሱስ ያደርጉት ነገር አይደለም። ትልቁ ነገር ውስጣዊ አስተያየታቸው ነው። የማርታ አስተያየት የተላላተ ነው፤ የማርያም ግን ትክክለኛ ነው። ማርታ ትክክለኛ አስተያየት ቢኖራት ኖሮ በአገልግሎቱ መካከል ከክርስቶስ ጋር በመሆን የሚገኘውን ደስታ ትካፈል ነበር። በሌላ በኩል ደግሞ ማርያም በኢየሱስ እግር ሥር ያለ ምንም በቂ ምክንያት፤ ለምሳሌ ስንፍና ይዘት፤ ልትቀመጥ ትችል ነበር። ቁም ነገሩ ምን አደረገን የሚል ሳይሆን፤ ለምን አደረግነው የሚል ነው። ማርታ ከሚገባው በላይ ትጨነቅ ስለ ነበር በአድራጎቷ ተወቀለች። የተወቀለችው ግን በብርቱ ትደክም ስለ ነበር አይደለም። ማርያም ደግሞ በኢየሱስ ባላት ጽኑ ፍቅር ተመሰገነች። የተመሰገነችው ግን በኢየሱስ እግር ሥር ተቀምጣ ኢየሱስ የሚናገረውን ነገር ታደምጥ ስለ ነበር አይደለም። ምንም ነገር ብናደርግ «ተፈላጊው አንድ ነገር ብቻ እንደሆነ» አናስታውስ። ያም ከክርስቶስ ጋር ያለን ኅብረት ነው። ይህንንም ከእኛ የሚወስድብን ማንም የለም።

ምዕራፍ 11

ኢየሱስ ስለ ጸሎት ያስተማረው ትምህርት (11፡1-4) (ማቴ. 6፡9-13)

1-4 ማቴ. 6፡9-13 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

የማያቋርጥ ጸሎት (11፡5-8)

5-8 ኢየሱስ በዚህ ቦታ የሚናገረው ሰዎች እንዴት መጸለይ እንዳለባቸው ስለሚያስተምር ምሳሌ ነው። የጠየቁትን ነገር እስከሚያገኙ ድረስ «አየደጋገሙ መጸለይ» ያስፈልጋቸዋል (ቁ. 8)።

በዚህ ምሳሌ ውስጥ እንደሚታየው ወደ ወዳጁ የሄደው ሰው ወዲያውኑ መልስ አላገኘም። በኋላ ግን የወዳጁን ዝነዛ ዕረፍት ስለነሳው የጠየቀውን እንጂራ ሰጠው። ሰዎች ጥያቄአችንን የሚመልሱት ከንዝነዛችን ለመገላገል ሲሉ ነው። እግዚአብሔር ግን ጥያቄአችንን የሚመልሰው መንፈስ ጠንካሮች መሆናችን አስደስቶት ነው።

ይህ ምሳሌ እንደሚያስተምረው ወደ እግዚአብሔር መቅረብ ያለብን ልክ ወደ ወዳጃችን እንደምንቀርበው ዓይነት መሆን አለበት። ወደ ፊቱም ስንቀርብ ጥያቄአችንን ሊመልስልን እንደሚችል ማወቅ አለብን። ወደ እግዚአብሔር ፊት ስንቀርብ «በመተማመን እንቅረብ» (ዕብ. 4፡16)።

እዚህ ላይ አንድ ነገር ልብ እንበል። ወደ ወዳጁ የሄደው ሰው ይን ያህል ሲለምን የነበረው ለራሱ

ሳይሆን፤ ድንገት ለመጣበት እንግዳ ነበር። ይህ ሰው ራስ ወዳድ አይደለም። እግዚአብሔር ለሌሎች ሰዎች ጥቅም ወይም ለክርስቶስ ክብር ብለን የምንለምነውን ነገር ሊሰጠን ዘወትር ፈቃደኛ ነው። እግዚአብሔር ሊባርከን ይፈልጋል፤ ከሁሉ በላይ ግን ሌሎችን በእኛ በኩል በተለይም በጸሎታችን አማካይነት ሊባርክ ይፈልጋል።

አሁን የምንጸልይለት ሰው ይኖር ይሆን? ወደ ክርስቶስ ልናመጣው የምንፈልገው ሰው ይኖር ይሆን? መንፈሳዊ እንጂራን የሚፈልግ ጎረቤት አለን? ስለ እነዚህ ሰዎች እስቲ እንለምን። እኩለ ለሊት ቢሆንም እንለምን። ነጋጠባ እንለምን። የምንለምነውንም እንደምናገኝ እንተማመን። አንድ ሰው እኩለ ለሊት ተነስቶ እንጅራ የሚሰጠን ከሆነ፤ እግዚአብሔር የለመነውን ነገር አንዴት አብልጦ አይሰጠንም! (ማቴ. 7፡11፤ ሉቃ. 11፡13 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። እግዚአብሔር ጥያቄአችንን ወዲያውኑ ሳይመልስልን ይችላል። ሆኖም ደጋግመን ከጸለይን በእርግጥ ጥያቄአችንን ይመልሳል። እስቲ ራሳችንን እንጠይቅ። አንድን ሰው በሚያስፈልገው ነገር ለመርዳት እኩለ ለሊት እንነሳለን? እንዲህ ያለውን ሰው ለመርዳት ፈቃደኞች ከሆንን፤ እግዚአብሔርም የምንለም ነውን ነገር ሊሰጠን ፈቃደኛ ነው።

ለምኑ፤ ፈልጉ፤ አንኳኩ (11፡9-13) (ማቴ. 7፡7-11)

9-13 ማቴ. 7፡7-11 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ኢየሱስና ብዔልዜቡል (11፡14-28) (ማቴ. 12፡22-30፤ 43-45፤ ማር. 3፡20-27)

14-23 ማር. 3፡20-27 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።
24-26 ማቴ. 12፡43-45 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።
27-28 የኢየሱስን ትምህርት የሰማች አንዲት ሴት እንዲህ ብላ ጮኸች፡ «አንተን ወልዳ ያጠባባች እናት እንዴት የተባረከች ናት»። ይህች ሴት እንደ ኢየሱስ ያለ ልጅ እንዲኖራት ተመኘች። ኢየሱስ ግን ለመባረሩ የእርሱ እናት መሆን እንደማያስፈልጋት ነገራት። የኢየሱስ እናት እንደተባረከች ሁሉ የእግዚአብሔርንም ቃል በተግባር ላይ የሚያውሉ ሁሉ ይባረካሉ (ማር. 3፡33-35 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

የዮናስ ምልክት (11፡29-32) (ማቴ. 12፡38-45፤ ማር. 8፡11-12)

29-32 ማቴ. 12፡38-45፤ ማር. 8፡11-12 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

የሰውነት መብራት (11፡33-36) (ማቴ. 5፡15፤ 6፡22-23፤ ማር. 4፡21፤ ሉቃ. 8፡16)

33 ማቴ. 5፡15፤ ማርቆስ 4፡21 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።
34-36 ማቴ. 6፡22-23 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ስድስቱ ወቶታዎች (11፡37-54) (ማቴ. 23፡4፤ 23-26፤ 29-31፤ 34-38)

37-38 ማር. 7፡1-5 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።
39 ማቴ. 23፡25-26 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።
40 ሰዎች እንደ ብርጭቆ ናቸው። እግዚአብሔር የብርጭቆውን ውጪ ብቻ ሳይሆን፤ ውስጡንም የፈጠረ አምላክ ነው። የውጪውን ሰውነት ብቻ ሳይሆን፤ የውስጡንም ሰውነት ማለትም ልብንም የፈጠረ አምላክ ነው። የውጪውን ብናጠራና ውስጡ ግን እንደቆሸሸ ቢቀር ምን ይጠቅማል?

ውጪው ንጹሕ የሆነ ነገር ግን ውስጡ በከፋት የተሞላን ብርጭቆ ለእግዚአብሔር እንደ መስጠት ይቆጠራል።

41 የብርጭቆው ውስጥ፣ ልባችን ነው ማለትም ፍቅራችን። ምናልባትም ያለንን ንብረት ሁሉ ይመለከታል። ክርስቶስ ፍቅራችንን ለድህረት እንድናሳይና ያለንንም ነገር እንድናካፍል ያሳስበናል። ያኔ በእርግጥ ንጹሐን እንሆናለን። የብርጭቆው ውስጥ ንጹሕ ከሆነ፣ ማለትም ለጋራችና ያለንንም ነገር ለድህረት የምናካፍል ቸርች ከሆንን፣ ሕይወታችንና ያለን ነገር ሁሉ በእግዚአብሔር ፊት የተቀደሰ ይሆናል (ቲቶ 1፡15 ይመለከታል)።

42 ማቴ. 23፡23-24 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

43 ማር. 12፡38-39 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

44 በአይሁዶች እምነት መሠረት፣ መቃብር የነካ ሰው የረከሰ ይሆናል (ዘኁ. 19፡16)። ስለዚህ አይሁዶች መቃብሮችን በቀላሉ ማየት እንዲችሉ ኖራ ይቀረጥባል። አልያ አንድ አይሁዳዊ ምንነቱን ሳያውቅ በመቃብር ላይ ሊረማመድና ሊረከስም ይችላል።

ፈሪሳውያን «ምልክት» እንደሌለው ወይም ኖራ እንዳልተቀባ መቃብር ሆነዋል። ሰዎች ሳያውቁ በሐሰት ትምህርትና በፈሪሳውያንም መጥፎ ምሳሌ ሊበክሉ ይችላሉ።

45 «የሕግ መምህራን» የተሰደቡ መሰላቸው፤ ምክንያቱም ፈሪሳውያን የሚያስተምሩትን ነገር እነርሱም ያስተምሩ ነበር። ስለዚህ በቁጥር 26 ላይ ኢየሱስ የሕግ መምህራንንም ገሰጸቸው።

46 ማቴ. 23፡4 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

47-48 በኢየሱስ ዘመን የነበሩ አይሁዶች አባቶቻቸው ለገደሏቸው ነቢያት መቃብር ሠርተዋል። በዚህም ለነቢያቶቻቸው ክብር ለመስጠት የፈለጉ ይምሰሉ እንጂ፣ ልባቸው ግን ልክ እንደ አባቶቻቸው ነው። ለተገደሉ ነቢያት መቃብር በመሥራታቸው፣ የአባቶቻቸውን ሥራ እነርሱም ደግመው አጸኑት (ማቴ. 23፡29-32 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

52 የሕግ መምህራን «የዕውቀት በር መክፈቻ የሆነውን የእውነት ቁልፍ» ማለትም የክርስቶስን እውቀት ወይም የደኅንነትን እውቀት ወስደዋል። የደኅንነት ቁልፍ የሚገኘው ክርስቶስን በማመን ነው። የሕግ መምህራን ግን፣ አንድ ሰው በሥራ ብቻ ይድናል በማለት ሐሰተኛ ነገር ያስተምራሉ። ክርስቶስም መሲሕና የዓለም መድኃኒት እንደሆነ ይከፋሉ። ስለዚህ በእንዲህ ያለው ሐሰተኛ ትምህርት እውነተኛውን የደኅንነት ቁልፍ ከሰዎች ደበቁ። እነርሱ ራሳቸው በክርስቶስ ለማመን አልፈለጉም፤ ከሁሉ የሚከፋው ደግሞ ሌሎችም በእርሱ እንዳያምኑ ከሰከሏቸው (ማቴ. 23፡13 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

53-54 ፈሪሳውያንና የሕግ መምህራን ኢየሱስ በተናገረው ነገር መቆጣታቸው የማይቀር ነበር። ስለዚህ «በንግሥ ሊያጠምዱትና» ተቃውሞም ሊያስነሱበት ብዙ ይላቱ። ይህንንም ያደርጉ የነበረው እንዲገደል ስለፈለጉ ነው (ማር. 3፡6፤ 11፡18፤ 12፡12-13 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ምዕራፍ 12

ማስጠንቀቂያና ማበረታቻ (12፡1-12)

(ማቴ. 10፡19-20፤ 26-33፤ 12፡31-32፤ ማር. 3፡28-29፤ 4፡22፤ 13፡11)

1 ማር. 8፡15 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

2-3 ማቴ. 10፡26-27፤ ማር. 4፡22 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

4-9 ማቴ. 10፡28-33 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

10 ማር. 3፡28-29 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

11-12 ማር. 13፡11 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

የሀብታሙ ሞኝ ሰው ምሳሌ (12፡13-21)

13 አንዳንድ ሰዎች ኢየሱስን የሚመለከቱት እንደ ታላቅ መምህርና ነቢይ ነው። ስለዚህ፣ ስለ ኢየሱስ እንዲህ ከሚያስቡት ሰዎች መካከል አንዱ፣ በርስት ጉዳይ ከወንድሙ ጋር የተፈጠረውን ጭቅጭቅ ኢየሱስ እንዲጻኘው ጥያቄ አቀረበለት። ይህ ሰው የሚፈልገው ድርሻውን መካፈል ነው፤ ወንድምየው ግን ሊያካፍለው ፈቃደኛ አይደለም።

14 ኢየሱስ የሰውየውን ጥያቄ ለመመለስ ፈቃደኛ አልነበረም። ኢየሱስ ይህንን በመሰለው ጉዳይ ላይ ጻኝነት ለመስጠት በፍርድ ቤት የተቀመጠ አንድ ተራ ጻኝ አይደለም። ወደዚህ ምድር የመጣውም እንዲህ ያሉ ክርክሮችን ለመጻኘት አልነበረም። እርሱ የመንፈሳዊ ነገሮች ጻኝ ነው። አንድ ሰው ምድራዊ ጥቅሞችን ለማግኘት አስቦ ወደ ክርስቶስ መምጣት የለበትም። ምክንያቱም የክርስቶስ መንግሥት ከዚህ ዓለም አይደለም²⁶ (ዮሐ. 18፡36)።

15 ከዚህ በተጨማሪ ኢየሱስ የሰውየውን ልብ አውጧል። ክርስቶስ ለመካፈል ጥያቄ ያቀረበው ለገንዘብ በመጎምጥነት ነው። አዲስ ኪዳን እንደሚያስተምረው በዓለም ውስጥ ያለውን ማንኛውንም ነገር መውደድ የለብንም (ማቴ. 6፡19-21፤ 1ዮሐ. 2፡15 ይመለከታል)።

ኢየሱስ በዙሪያው ተሰብስበው ለነበሩት ሁሉ እንዲህ አለ፡ «የሰው ሕይወት በሀብት ብዛት አይደለም»። ሀብት የዘላለም ሕይወት አይሰጠንም። እንዲያውም ሀብት በዚህ ምድር እንኳ ደስታና ሰላም አይሰጠንም። ይልቁንም የሚያመጣብን ጭንቀት ነው። እንደ እውነቱ ከሆነ፣ ሀብትን ባከማቸን ቁጥር መንፈሳዊ ሕይወታችን እየደከየ ይመጣል። ምክንያቱም እግዚአብሔርን ከመታመን ይልቅ ሀብታችንን መታመን እንጀምራለን። በመጨረሻም እግዚአብሔርን መታመን እንተዋለን። ይህ በሆነ ጊዜ ነፍሳችንን እናጣለን (ማቴ. 6፡24፤ ማር. 8፡35-37፤ 10፡21-25፤ 1ጢሞ. 6፡6-10 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

16-21 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ ሀብትን ለራሱ ስላካማቸ ሰው ምሳሌ ነገራቸው። ይህ ሰው ምንም የሚያስጋኝ ነገር የለም ብሎ ያስብ ነበር። እግዚአብሔር ግን ሰውየውን እንዲህ አለው፡ «ሣራ በዚህች ሌሊት ነፍስህ ክላንተ ትወስዳለች»። ዛሬ ማታ ትሞታለህ። ታዲያ ይህ ሁሉ ሀብት ምን ይፈይድልሃል? (ኢዮ. 27፡8)።

ወደዚህ ዓለም የመጣው ራቂታችንን ነው፤ ራቂታችንንም እንደሆንን ከዚህ ዓለም እንሄዳለን (ኢዮ. 1፡21)። ከዚህ ዓለም በሞት በምንለይበት ጊዜ ምንም ነገር ይዘን አንሄድም (1ጢሞ. 6፡7)። በመንግሥተ ሰማይ የዘላለም ሕይወትን የማያከማች ሰው በእርግጥም ሞኝ ሰው ነው። እንግዲህ ለምንድን ነው ዘላለማዊ ያልሆነ ምድራዊ ሀብት ለማግኘት ስንል ዘላለማዊ ሕይወትን ብናጣም እንጣ የሚል አቋም የምንወስደው?

አትጨነቁ (12፡22-34)

(ማቴ. 6፡19-21፤ 25-33)

22-32 ማቴ. 6፡25-33 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

33-34 ማቴ. 6፡19-21 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ትጉ ስለ መሆን (12፡35-48)

(ማቴ. 24፡43-51)

35-37 ኢየሱስ በዚህ ቦታ ስለ ዳግም ምጽአቱ የተናገረው አጭር ምሳሌ በማቴዎስ ወንጌል ውስጥ ካለው ከዐሥሩ ልጃገረዶች ምሳሌ ጋር ተመሳሳይ ነው (ማቴ. 25፡1-13 እና

26 ኢየሱስ በዚህ ምድር ላይ ለሚሆነው ፍትህ አልባነትና ጭቆና ገደባለች አይደለም። አንድ ቀን ወንድሞቻቸውን በሚያታሉሉና ድሆችን በሚበዘብዙት ላይ ይፈርዳል። ይሁን እንጂ ኢየሱስ ወደ ምድር የመጣበት ዋነኛ አላማ እነዚህን ነገሮች ለማስተካከል አይደለም። ይልቁንም የእግዚአብሔርን መንግስት መንገድ ለሰዎች ሁሉ ሊያመላክት ነው።

ግብራሪያውን ይመለከታል። ስለ መሽራና ስለ ልጃጊዶች የሚናገር ምሳሌ ሳይሆን፤ ስለ ጌታና ስለ አገልጋዮች የሚናገር ምሳሌ ነው፤ የሚያስተላልፈው መልእክት ግን ያው አንድ ነው። በዚህ ምሳሌ ውስጥ እንደሚታየው የአገልጋዮቹ ጌታ ትኩረት ሆነው ያገኛቸውን አገልጋዮች ያመለካል፤ ደግሞም እነርሱ ጌታ እርሱ ደግሞ አገልጋይ እንደሆነ ያህል ያስገልጻል። ራሱ ኢየሱስ ሲናገር «የሰው ልጅ ለግልገል መግ እንጂ እንዲያገለግሉት አልመጣም» ብሏል (ማር. 10፡45)። ንቁ ወይም ትኩረት ሆነን የምንጠባበቅ ከሆነና የልባችንንም በር ለክርስቶስ ለመክፈት ዝግጁ ከሆንን፤ ኢየሱስ መንፈሳዊ ምግብ ይመግበናል፤ ደግሞም ሰማያዊ የሆነውን መንፈሳዊ በረከት ሁሉ እንድናገኝ ያደርገናል (ዮሐ. 4፡13፤ 6፡27፤ 51፤ ኤፌ. 1፡3፤ ራሲ. 3፡20)።

38 ስለዚህ ንቁና ዝግጁ ሆነን መጠባበቅ ይኖርብናል። የክንያቱም ኢየሱስ በማንኛውም ሰዓት ሊመጣ ይችላል (ማር. 13፡35-37 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

39-40 ማቴ. 24፡43-44 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

41 ጴጥሮስ፤ ኢየሱስ ይህንን ምሳሌ የተናገረው ለደቀ መዛሙርቱ ብቻ መሆኑን ወይም ለማያምኑ ሰዎችም ጭምር መሆኑን ለማወቅ ጥያቄ አቀረበ።

ኢየሱስ የጴጥሮስን ጥያቄ በቀጥታ አልመለሰም። ይልቁንም ሌላ ሁለተኛ ምሳሌ ተናገረ (ቁ. 42-46)። ይህም ምሳሌ ቢሆን፤ ስለ አገልጋዮችና ስለ ጌታቸው ነው የሚናገረው። ስለዚህ ኢየሱስ ምሳሌውን የተናገረው ለደቀ መዛሙርቱ በተለይም በቤተክርስቲያን ውስጥ መሪ ለሚሆኑ ሰዎች ነው። እንግዲህ ይህ ምሳሌ ለጴጥሮስ ጥያቄ መልስ በመሆን ያገለግላል። ጴጥሮስ ጥያቄ ያቀረበበት የመጀመሪያው ምሳሌ፤ የሚናገረው ስለ ንቁነት ወይም ስለ ትኩረት ነው። ምሳሌነቱም ለሚያምኑ ደቀ መዛሙርቱ እንጂ ለማያምኑ ሰዎች አይደለም።

42-46 ማቴ. 24፡45-51 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

47-48 በእነዚህ ቁጥሮች ውስጥ ኢየሱስ አንድ መሠረታዊ መንፈሳዊ እውነት ያስተምራል። ይኸውም ባለማወቅ ኃጢአትን የሚያደርጉ ቀላል ቅጣት ይቀበላሉ። ነገር ግን ሆነ ብዙው ኃጢአት የሚያደርጉ ብርቱ ቅጣት ይቀበላሉ። እንዲያውም እንደ ብሉይ ኪዳን ሕግ አባባል ሆነ ብሉ ኃጢአት የሚሠራ ሰው የኃጢአት ይቅርታ አያገኝም (ዘኁ. 15፡27-31)።

ከዚህ አባባል እንደምንረዳው በሊኦል ውስጥ የተለያዩ የቅጣት ደረጃዎች አሉ። የክርስቶስን ወንጌል የሰሙ ነገር ግን ሆነ ብዙው እምቢተኛ የሆኑ ሰዎች ብርቱ ቅጣት ይቀበላሉ (የቁ. 49 ማብራሪያን ይመለከታል)። የክርስቶስን ወንጌል ጩሶ ያልሰሙ ሰዎች ቅጣቱ ቀላል ይሆንላቸዋል።²⁷

ልክ እንዲሁ በመንግሥተ ሰማይም የተለያዩ ሽልማቶች አሉ። ክርስቶስን በሚገባና በታማኝነት ያገለገሉ፤ ባላቅና የከበረ ሽልማት ያገኛሉ። ከክርስቶስ የተቀበሉትን ስጦታ በሚገባ ያለተጠቀሙና በታማኝነትም ያገለገሉ ከሁሉ ያነሰ ሽልማት ይቀበላሉ (ማቴ. 16፡27፤ 2ቆሮ. 5፡10)።

ከዚህ በኋላ ኢየሱስ እንዲህ በማለት ተናገረ፤ «ብዙ ከተሰጠው ሰው፤ ብዙ ይፈለግበታል» (ቁ. 48)። እግዚአብሔር እያንዳንዳችን በተቀበልነው መንፈሳዊ ዕውቀትና ስጦታ መሠረት የሚገባንን ሽልማትና ዋጋ ይከፍለናል። እንደ ችሎታቸው መጠን መክሊት በተሰጣቸው አገልጋዮች ምሳሌ ውስጥ አንደኛው አገልጋይ አምስት መክሊት ተቀብሎ ነበር። ለዚህ ሰው አምስት መክሊት የተሰጠው ሌላ አምስት መክሊት እንዲያተርፍበት ነበር (ማቴ. 25፡19-21)። ሁለት መክሊት ብቻ ከተሰጠው አገልጋይ የሚጠበቅበት ግን ሌላ ሁለት መክሊት እንዲያተርፍ ብቻ ነው (ማቴ. 25፡22-23)። እነዚህ ሁለት አገልጋዮች እኩል ዋጋ እንደተቀበሉ ልብ ማለት ይገባል። አገልጋዮቹ የተቀበሉት ዋጋ እኩል ነው፤ ምክንያቱም

እያንዳንዳቸው በተቀበሉት መክሊት የሚጠበቅባቸውን ትርፍ አትርፈው ነበር። በሌላ አነጋገር በተቀበሉት መክሊት እጥፍ አትርፈዋል።

ኢየሱስ ዐሥር ምናን በተሰጣቸው አገልጋዮች ምሳሌ ውስጥ፤ ተመሳሳይ እውነት አስተምሯል። ሆኖም ትምህርቱን ያስተላለፈው ግን በተለየ መንገድ ነው (ሉቃ. 19፡11-26 ይመለከታል)። በምናኑ ምሳሌ ውስጥ ስጦታው ያው አንድ ነው። ይሁንና እያንዳንዱ አገልጋይ የተሰጠውን ምናን የተጠቀመው በተለያየ መንገድ ነው። አንዳንዶች ከሌሎች በተሻለ ሁኔታ ተጠቅመውበታል። አንደኛው አገልጋይ ዐሥር ምናን አተረፈ (ሉቃ. 19፡18)። እነዚህ አገልጋዮች የተቀበሉት የተለያየ ሽልማት ነው (ሉቃ. 19፡17፤19)። ሁሉም የተቀበሉት «ብዙ» ነው፤ ሁሉም ግን «ብዙ» አላተረፉም። «ብዙ» ያላተረፉት አገልጋዮች ከሁሉ ያነሰ ሽልማት ተቀበሉ።

ወዳጆች ሆይ! የተቀበልነውን ስጦታ በአግባቡ እንጠቀም። እግዚአብሔር የሰጠንን ስጦታም ያለ አግባብ አናባክን። እግዚአብሔር መንፈሳዊ ስጦታ ሰጥቶናል፤ ምድራዊም ስጦታ ማለትም ጤና፤ ዕውቀት፤ ሀብት ሰጥቶናል። እንግዲህ በተሰጠን ነገር ሁሉ የምንችለውን ያህል አገልግሎት ለመስጠት እንጣር።

ከዚህ ምንግብ የምንማረው ሌላም ነገር አለ። ክርስቲያኖች እንደ ማንኛውም ሰው መኖር የለባቸውም። ከሌላው የተሻለ ሕይወት መኖር አለባቸው። መንፈስ ቅዱስን የተቀበሉ ሰዎች መንፈስ ቅዱስ እንደሌላቸው ሰዎች መኖር የለባቸውም። ከእነርሱ የተሻለ ማለትም የተቀደሰ ሕይወት መኖር አለባቸው። ከመንፈስ ቅዱስ ብዙ የተቀበሉ ሰዎች ከመንፈስ ቅዱስ ጥቂት ከተቀበሉ ሰዎች የተሻለ ሕይወት መምራት አለባቸው። የበለሱ ክርስቲያኖች ከአዲስ እንዲሁም ካልበለሱ ክርስቲያኖች የተሻለ ሕይወት መኖር አለባቸው። ለአዲስ ክርስቲያን ትንሽ ኃጢአት የሆነው ነገር ብዙ ለቆየው ክርስቲያን ትልቅ ኃጢአት ይሆናል። ኃላፊነት የተቀበሉ ሰዎች ኃላፊነት ካልተቀበሉ ሰዎች ይልቅ ከፍ ያለና የጠበቀ ፍርድ ይጠበቃቸዋል (ያዕ. 3፡1 ይመለከታል)። «ምክንያቱም ብዙ ከተሰጠው ሰው፤ ብዙ ይፈለግበታል፤ ብዙ ዐደራም ከተሰጠው ሰው፤ ብዙ ይጠበቅበታል»።

ሰላም የለም መለያየት እንጂ (12፡49-59)
(ማቴ. 5፡23-26፤ 10፡34-36፤ 16፡1-4፤ ማር. 8፡11-13)

49 «እነሆ እኔ በምድር ላይ እሳት እምጥቻለሁ»። የኢየሱስ ወደ ምድር መምጣት ሰዎችን ከሁለት ጎራ ይከፍላል። በአንድ ወገን እርሱን የሚቀበሉ ሰዎች አሉ፤ በሌላ ወገን ደግሞ እርሱን የሚቃወሙ ሰዎች አሉ። እርሱን ለሚቃወሙት ሰዎች «እሳቱ» የፍርድ እሳት ነው። በሌላ አነጋገር የሊኦል እሳት ነው። ክርስቶስን ለሚቀበሉት ሰዎች ግን «እሳቱ» የጥራትና የጥንካሬ እሳት ነው (1ጴጥ. 1፡6-7 ይመለከታል)። በሌላ አነጋገር የመንፈስ ቅዱስ እሳት ነው (ማቴ. 3፡11፤ ማር. 1፡8 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ክርስቶስ እንዲህ አለ። «ታዲያ ቶሎ ቢቀጣጠልልኝ እንዴት በወደድሁ ነበር!»። ወንጌል እንደ «እሳት» ተቀጣጥሎ ቢነድ ደስ ይለው ነበር። የደገንነት ሥራው በዓለም ሁሉ ቢዳረስ ይወድ ነበር። እሳት ሲቀጣጠል በራሱ ይዳረሳል፤ ይዛመታልም። ክርስቶስ ከመሞቱ በፊት እሳቱ መቀጣጠል አልበት፤ አልያ ግን ሊዳፈን ይችላል። እሳቱ በጥቂት ጊዜ ውስጥ በደቀ መዛሙርቱ ልብ ውስጥ ይቀጣጠላል። ከዚያን ጊዜ ወዲህም በየዘመኑ ባሉ ደቀ መዛሙርት ልብ ውስጥ እየተቀጣጠለ ነው።

50 ክርስቶስ ሊያልፍበት ያለ «ጥምቀት» አለ። በዚህ ቦታ «ጥምቀት» ማለት መከራና ሞት ማለት ነው (ማር. 10፡38 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። የመንፈስ ቅዱስ እሳት ከመምጣቱ በፊት ክርስቶስ አስቀድሞ መከራን መቀበልና መሞት አልበት። ኢየሱስ ይህ «ጥምቀት» ቶሎ እንዲያልፍ ወይም እንዲፈጸም ንጉሷል።

51-53 ማቴ. 10፡34-36 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።
54-56 ማር. 8፡11-13 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።
57-59 ማቴ. 5፡23-26 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

²⁷ ሌላው ቀርቶ ስለ ክርስቶስ ምንም ያልሰማ ሰው በሚመጣው ግላም የቅጣት ያገኘዋል። ምክንያቱም ሰዎች ሁሉ በተለያየ መንገድ እግዚአብሔርን በረከዋል። በተወሰነ ደረጃም ቢሆን ሰዎች ሁሉ የእግዚአብሔር ፈቃድ ምን እንደሆነ ያውቃሉ። ስለዚህ ሰዎች ሁሉ የሚያመካከቱት ምንም ነገር የለም (ዮሐ. 1፡18-20፤ 3፡10-12 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ምዕራፍ 13

ንስሐ ግቡ አለበለዚያ ትጠፋላችሁ (13፡1-9)

1 በሱቃስ 12፡49-59 ላይ ኢየሱስ ስለ ዓለም መጨረሻ ምልክቶች ሕዝቡን ሲያስተምር ነበር። በዚህ ክፍል ደግሞ ኢየሱስ ጊዜው ከማለቱ በፊት ሰዎች ፈጥነው ንስሐ እንዲገቡ ያሳስባል።

በአንድ ወቅት ጥቂት የገሊላ ሰዎች በኢየሱሳልም ቤተ መቅደስ ውስጥ መሥዋዕት በማቅረብ ላይ ሳሉ፣ የይሁዳ ገዢ የሆነው ጴጥሎስ ከገሊላ የመጡትን ሰዎች አስገደላቸው። ከዚያም ደማቸውን ከመሥዋዕቶቻቸው ጋር «ደባለቀው»። ጴጥሎስ ለምን እንዲህ እንዳደረገ ጨርሶ አይታወቅም። ጴጥሎስ ግን እጅግ ጨካኝ ሰው እንደሆነ ይታወቃል።

2-3 ይህ ድርጊት ወደ ኢየሱስ ጆሮ ደረሰ። በኢየሱስ ዘመን የነበሩ አያሌ አይሁዶች እንደሚያምኑት እንዲህ ያለ መቅወፍት በአንድ ሰው ላይ ከወረደ ያ ሰው እጅግ ኃጢአተኛ ሰው ነው ማለት ነው። በሰውየውም ላይ የወረደው መቅወፍት እንደ እግዚአብሔር ቅጣት ተደርጎ ይወሰዳል። ኢየሱስ ግን ነገሩ እንዲህ እንዳልሆነ ተናገረ።²⁸ እነዚህ የገሊላ ሰዎች ከሌሎች አይሁዶች የበለጠ ኃጢአተኞች እይደሉም። እርግጥ በገሊላ ሰዎች ላይ የወረደው መቅወፍት አይሁዶች ሁሉ ንስሐ ካልገቡ፣ በእነሱም ላይ ተመሳሳይ ጥፋት እንደሚደርስ ለማስጠንቀቅ የሆነ ነው። (አሁን አንድ የምናውቀው ነገር አለ፤ ይኸውም አይሁዶች ንስሐ አልገቡም። በመሆኑም ከ40 ዓመታት በኋላ በኢየሱሳልም ይኖሩ የነበሩ ሁሉ በሮማ ወታደሮች ተገደሉ)።

4-5 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ ራሱ ዐሥራ ስምንት ሰዎችን ስለ ገደለው አስቃቂ አደጋ ሌላ ምሳሌ አቀረበ። እነዚህ ሰዎች የሞቱት ግንብ ተደርጦታል። ነገር ግን በእግዚአብሔር ፊት እነዚህ ዐሥራ ስምንት ሰዎች በኢየሱሳልም ከሚኖሩት ከሌሎቹ አይሁዶች ይልቅ በደለኞች አይደሉም። እነዚያም ቢሆኑ ሊጠፉ ይችላሉ ነበር።

6-7 እግዚአብሔር ግን ለአይሁድ ሕዝቦች በቂ የንስሐ ጊዜ እየሰጣቸው ነበር። በእነርሱ ላይ ሊወርድ ያለውን ጥፋት አዘግይቷል። ይህንንም ሊያስረዳ ፈልጎ ኢየሱስ አንዲት የበለስ ዛፍ ስለተከለ ምሳሌ ተናገረ። ሰውየው የሚወከለው እግዚአብሔርን ሲሆን፣ የበለሷ ዛፍ ደግሞ የአይሁድ ሕዝቦችን ትወክላለች²⁹። ልክ ፍሬ እንዳላፈራቸው እንደ በለሷ ዛፍ የአይሁድ ሕዝቦችም የንስሐንና የጽድቅን ፍሬ አላፈሩም።

ስለዚህ ሰውየው አትክልተኛውን እንዲህ አለው፡ «አሁንስ ቁረጣት» (ማቴ. 3፡10፤ 7፡19 ይመለከታል)። ዛፍዋ ጥቅም አለመስጠት ብቻ ሳይሆን ጉዳትም እያስከተለች ነው። ሌሎች ተክሎች እንደሚገባ እንዳያደጉ ትቀናቀናለች፤ መሬቱንም ታጎላቁላለች። በሰዎችም ላይ የሚታየው ልክ እንዲሁ ነው። መልካም የማያደርጉ ሰዎች በመጥፎ ምሳሌዎቻቸው ጉዳት ያስከትላሉ። ሰዎች መልካም ነገር ሊያደርጉ አለበለዚያ ጉዳት ሊያስከትሉ ይችላሉ።

8-9 አትክልተኛው ግን ሰውየውን እንዲህ አለው፡ «እስቲ ተጨማሪ ጊዜ ሰጣት፤ ሌላም አንድ ዓመት ጠብቃት»። አንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ሊቃውንት እንደሚናገሩት አትክልተኛው ከርስቶስን ይወክላል። እንዲህ ከሆነ ከርስቶስ አብን እየለመነ ነው ማለት ነው። የሚለምነውም ሰዎች በቂ የንስሐ ጊዜ እንዲያገኙ እግዚአብሔር ቅጣቱን እንዲያዘገይ ነው።

በተመሳሳይ መንገድ፣ እግዚአብሔር ምሕረቱን ዛሬም ለሰዎች እያሳየ ነው። ለሰዎች ሁሉ ተጨማሪ የንስሐ ጊዜ እየሰጠ ነው። ነገር ግን ለዘላለም አይዘገይም (2ጴጥ. 3፡3-4፤ 9-10 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። በኢየሱስ

ዘመን እንደነበረው ሁሉ፣ ዛሬም ለሰዎች ሁሉ የምንሰጠው ማስጠንቀቂያ ያው አንድ ነው። ጊዜው አጭር በመሆኑ ንስሐ ግቡ እንላለን። ከርስቶስ ዳግም በመጣ ጊዜ ግን፣ ያኔ ጊዜው ያልፋል።

እንደ አትክልተኛው ሁሉ፣ እኛም ሰዎች በቂ የንስሐ ጊዜ እንዲኖራቸው ወደ እግዚአብሔር መጸለይ እንችላለን። ከርስቶስ በቶሎ እንዲመጣ ጸልዩ አልተባልንም። እርሱ በቶሎ እመጣለሁ እንዳለ ይመጣል (ራእ. 22፡20)። እስከዚያ ድረስ ግን አትክልተኛው ምን ማድረግ እንዳለበት ልብ እንበል። አትክልተኛው ፍሬ የማይሰጠውን ዛፍ መኮትኮትና መንከባከብ ይገባዋል። ይህም ማለት ሰዎች በቂ የንስሐ ጊዜ እንዲያገኙ መጸለይ ብቻ ሳይሆን፣ የክርስቶስንም ወንጌል መስበክና ንስሐም እንዲገቡ ማበረታታት አለብን።

አንዲት ጎባጣ ሴት በሰንበት ተፈወሰች (13፡10-17)

10-14 ኢየሱስ በሰንበት ቀን የፈወሰት የዚህች ጎባጣ ሴት ታሪክ፣ እጅ ሽባ ከነበረውና በሰንበት ቀን ከተፈወሰው ሰው ታሪክ ጋር ተመሳሳይ ነው (ማር. 3፡1-3 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ይህች ሴት «የአብርሃም ዘር» (ቴ. 16) ማለትም አይሁዳዊ ስትሆን፣ ዐሥራ ስምንት ዓመት ሙሉ በሰይጣን ታስራ ነበር። አካለ ጎዶሎነቷን ያመጣው ሰይጣን ነው።³⁰

15-17 አይሁዶች የሴቱን በሰንበት ቀን መፈወስ ስለተቃወሙ፣ ኢየሱስ ተቃዋሚዎቹን «እናንተ ግብዘች» ሲል ጠራቸው። አንዲት በግ በሰንበት ዕለት ጉድጓድ ውስጥ ብትገባ፣ ያችን በግ ከጉድጓድ ውስጥ ያወጧታል። ታዲያ በጎችና ሌሎች እንስሳት ከሰው ልጅ ይበልጣሉን? (ማቴ. 12፡11-12፤ ማር. 3፡4-6፤ ሉቃ. 14፡1-6 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። በሰንበት ቀን እንስሳት ውሃ እንዲጠጡ መፍታት ትከክል ከሆነ፣ በሰንበት ቀን በሰይጣን የታሰረን ሰው መፍታት ትከክል ነው።

የሰናፍጭ ዘርና የእርሾው ምሳሌ (13፡18-21) (ማቴ. 13፡31-33፤ ማር. 4፡30-32)

18-19 ማር. 4፡30-32 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።
20-21 ማቴ. 13፡33 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።
ጠባብቀ በር (13፡22-30)

22-23 ምንም እንኳን፣ አያሌ ሰዎች ኢየሱስ ነቢይ እንደሆነና ተዓምራት አድራጊም እንደሆነ ቢያምኑም፣ ብዙዎች ግን አዳኝና መሲሕ እንደሆነ አያምኑም። በርካታ ሰዎች ንስሐ አልገቡም፤ በእርሱም አላመኑም። ኢየሱስን የሚከተሉት ሰዎች ጥቂት መሆናቸውን የተመለከተ አንድ ሰው «ጌታ ሆይ! የሚድኑ ጥቂቶች ናቸው?» ሲል ጠየቀው።³¹

24 ኢየሱስ ጥያቄውን በቀጥታ አልመለሰም። ይልቁንም እንዲህ በማለት ተናገረ፡ «በጠባብቀ በር ለመግባት ተጣጣሩ፤ በዚህችም በር መግባት የሚፈልጉ ብዙዎች ናቸው፤ ነገር ግን መግባት አይችሉም»። ምን ያህል ሰዎች ይድናሉ ብላችሁ አትጠይቁ። ከዚህ ይልቅ እኔ ራሴ እድናለሁ ወይ ብላችሁ ጠይቁ። ለሌሎች ከመጨነቃችሁ በፊት እናንተ ራሳችሁ «በጠባብቀ በር» ወደ መንግሥተ ሰማያት መግባትችሁን አረጋግጡ (ማቴ. 7፡13-14 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

25 ኢየሱስ እንዲህ ማለቱ ነው። ወደ መንግሥተ ሰማያት ለመግባት «በጠባብቀ በር» በኩል ማለፍ አለብን። በዚህ በር ለማለፍ እንዲህ ቀላል አይደለም። በዚህች በር ለመግባት «መጣጣር» አለብን። መዘግየት ግን የለብንም። በሩ አንድ ጊዜ ከተዘጋ፣ በበሩ በኩል ለመግባት ጊዜው ያልፋል። በሩ ክፍት ሳለ በበሩ በኩል መግባት አለብን። ምክንያቱም ኢየሱስ በሩን

28 እርግጥ ነው አንዳንድ ጊዜ በሰዎች ላይ መቅወፍት የሚወርደው በኃጢአታቸው ምክንያት ነው። ሆኖም ብዙውን ጊዜ መቅወፍት በሰዎች ላይ የሚደርሰው በኃጢአት ምክንያት አይደለም። መቅወፍቶች በተለያዩ ምክንያት በሰዎች ላይ ይደርሳሉ። እነዚህ ምክንያቶች ምን እንደሆኑ ለማወቅ ዮሐ. 9፡1-3፤ ያሴ. 1፡2-3፤ 1፡1፤ 1፡6-7፤ 4፡12-13 እና ማብራሪያውን ይመለከታል። የአንድን ሰው ኃጢአት በደረሰበት መከራ መፍረድ አንችልም።

29 ብዙውን ጊዜ የበለስ ዛፍ የምትወከለው የአይሁድ ሕዝቦችን ነው (ሆሴ. 9፡10፤ ኢዮሴ. 1፡7፤ ማር. 11፡12-14፤ 21)።

30 በሽታዎች ሁሉ የሚመጡት በሰይጣን ነው ማለት ይቻላል። አዳምና ሔዋን በኤደን ገነት ኃጢአት ከሠሩ ወዲህ የሰው ልጆች በምትና በደዌ እርግማን ስር ናቸው። ይህ ደግሞ የሰይጣን ሥራ ነው (ዘፍ. 3፡1-6፤ 17-19)።

31 አይሁዶች፣ አይሁድ የሆኑ ሁሉ ይድናሉ ብለው ያስባሉ፤ ኢየሱስ ግን በእርሱ የሚያምኑ ብቻ እንደሚድኑ አስተማረ።

የሚዘጋበት ቀን ይመጣል። ያኔ የተሰጠንን ዕድል ሁሉ እናጣለን (ማቴ. 25:6-13 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ኢየሱስ ተመልሶ እስኪመጣ ድረስ ሰዎች በጠባብዋ በር በኩል ለመግባት አሁንም ዕድል አላቸው። በሩ ንስሐ ለሚገቡና ለሚያምኑ ሁሉ ክፍት ነው። ምክንያቱም ኢየሱስ «በር አንዲት ይከፈትላችኋል» ብሏል (ማቴ. 7:7)። ብቻ አንዘግይ። በሩ ክፍት ላለ በበሩ በኩል ለመግባት የተቻለንን ያህል ጥሪት እናድርግ።

ኢየሱስ በኃይልና በክብር ዳግም ተመልሶ ሲመጣ በዚያን ጊዜ ብዙዎች በበሩ በኩል ለመግባት ይሞክራሉ። ምክንያቱም ያኔ ሰዎች ሁሉ ኢየሱስ በእርግጥ አዳኝና የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ ይገነዘባሉ። ነገር ግን ጊዜው አልፋል። እርሱም «ከየት እንደመጣችሁ አላውቅም» በማለት ይመልስላቸዋል።

26-27 በዚያን ጊዜ ሰዎች ኢየሱስን እንዲህ ይሉታል፡ «ከአንተ ጋር አብረን በልተናል፤ አብረን ጠጥተናል»። ወደ ቤተክርስቲያን ሄደናል። ቃልህን አድምጠናል። «ጌታ ሆይ! ጌታ ሆይ!» እያልንም ጠርተንሃል (ማቴ. 7:21-23 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። በዚያን ጊዜ በኢየሱስ ዘመን የነበሩ አይሁዶችም እንዲህ ይላሉ፡ «ልክ እንደ አንተ እኛም አይሁድ ነን። የእብርሃም ልጆች ነን። የእግዚአብሔር ምርጥ ሕዝቦች ነን። በእርግጥ በመንግሥተ ሰማይ ቦታ ሊኖረን ይገባል።» ኢየሱስ ግን ለሁሉም እንዲህ ይላቸዋል፡ «በእርግጥ በእኔ አታምኑም። ከየት እንደመጣችሁ አላውቅም።»

28-30 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ በዙሪያው ከበው ያደምጡ ለነበሩ አይሁዶች እንዲህ አለ፡ «በዚያን ቀን ታለቅሳችሁ። በላላመናችሁም ብዙ ሰዎች ከምሥራቅና ከምዕራብ፣ ከሰሜንና ከደቡብ ማለትም ኦሪማውያን በእግዚአብሔር መንግሥት የእናንተን ቦታ ይወስዳሉ (ማቴ. 8:11-12 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። «ፊተኞች» ነን ብላችሁ ታስቡ ይሆናል። ነገር ግን በቀኑ መጨረሻ «ኋለኞች» ትሆናላችሁ። ድኅናል ብላችሁ ታስቡ ይሆናል። ነገር ግን በቀኑ መጨረሻ አለመዳናችሁን ትገነዘባላችሁ (ማር. 10:31 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ኢየሱስ ለኢየሩሳሌም አዘነ (13:31-35)

31 ኢየሱስ በገሊላ እያለ አንዳንድ ፈሪሳውያን ከተማዋን ለቆ እንዲሄድ አስጠንቅቀውት ነበር። ምክንያቱም የገሊላ ገዢ የነበረው ንጉሥ ሄሮድስ ሊገድለው ይፈልግ ነበር።

32 ኢየሱስ ግን ሄሮድስን ናቀው። ምክንያቱም ሄሮድስ አጥማቂውን ዮሐንስን ገድሎ ነበር። ሄሮድስ ኃይል የነበረውና እንደ «ቀበሮም» ብልጥ ሰው ነበር። ኢየሱስን ለማስቆም ግን አንዳች ኃይል አልነበረውም። ኢየሱስ ከመሞቱ በፊት ሥራውን ሁሉ ይፈጽማል። «ዛሬና ነገ» ማለትም በቀሪው ጊዜ እሠራለሁ፤ በሦስተኛው ቀንም ሥራዬን አጨርሳለሁ።» የኢየሱስ ግላጭ መሞትና መነሣት ነው። ምክንያቱም ሰዎችን ከኃጢአታቸው ለማንን ያለውን ግላጭ መፈጸም የሚችለው በሞቱ አማካይነት ነው (ማር. 10:45 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

33 ኢየሱስ የእግዚአብሔርን ፈቃድ እንዳይፈጸም የሰዎች ዛቻ አላገደውም። መሞት እንዳለበት ያውቃል። ነገር ግን መሞት ያለበት በገሊላ በሄሮድስ እጅ አይደለም። ነቢያት በኢየሩሳሌም ተገድለዋል። በነቢያቶች ላይ የሞት ፍርድ መሰየን የሚችለው በኢየሩሳሌም ያለው የሳንሂድሪን ጉባኤ ብቻ ነው። ኢየሩሳሌም ደግሞ በሄሮድስ አስተዳደር ስር አይደለችም።

34-35 ማቴ. 23:37-39 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ሕግን እንደመተላለፍ ይቆጠራል (ማር. 3:1-3 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

2 በሰንበት ቀን በአንድ የታወቀ ፈሪሳዊ ቤት ምሳ እየበላ ላለ፤ ሰውነቱ ያበጠ አንድ ሰው አመጡለት በዚያ የነበሩ ፈሪሳውያን ሁሉ ኢየሱስ የሚያደርገውን ለማየት አሰፍሰፈው ይጠባበቁ ነበር።

3 ኢየሱስ ግን ፈሪሳውያንንና የመሴ ሕግ መምህራንን አንድ ነገር ጠየቃቸው፡ «በሰንበት ቀን መፈወስ በሕግ ተፈቅዶአል፤ ወይስ አልተፈቀደም?» «አዎ» ተፈቅዶል ብለው ከመለሱለት የሚከሱበት ነገር ሊያጡ ሆነ፤ «አይ» አልተፈቀደም ብለው ከመለሱለት ለአንድ ህመምተኛ ሰው ርኅራኄ ባለማሳየታቸው ሕዝቡ በቂጣ ሊነሱባቸው ሆነ። ስለዚህ «ምንም ሳይመልሱ ዝም አሉ»።

4-6 ኢየሱስ ሰውነቱ ያበጠውን ሰው ፈወሰው። አይሁዶች በጉድጓድ ውስጥ የወደቀን እንስሳ በሰንበት ቀን ከጉድጓድ ውስጥ ማውጣት ሕጋዊ መሆኑን ይናገራሉ። ስለዚህ በእግዚአብሔር ፊት አንድን በመከራ ውስጥ ያለን ሰው በሰንበት ቀን ከመከራው ውስጥ ማውጣት ተገቢ ነው (ማቴ. 12:10-12፤ ማር. 3:4-6፤ ሉቃ. 13:15-17 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ስለ ትሕትና የተሰጠ ትምህርት (14:7-14)

7 ኢየሱስ በፈሪሳዊው ቤት ላለ፤ ሌሎች እንግዶች መጡ። እንግዶቹ ግን ጥሩ የተባለውን ቦታ ለመያዝ ይሸቀዳደሙ ነበር (ማር. 12:38-29 ይመለከታል)። የልባቸውን ትዕቢትና በሰውም ፊት ከብረው ለመታየት ያላቸውን ፍላጎት የተመለከተው ኢየሱስ አንድ ምሳሌ ነገራቸው።

8-10 ምሳሌው ስለ ሠርግ ግብዣ የሚያወሳ ነው። በሠርግ ግብዣ ላይ አንዳንድ የመቀመጫ ሥፍራዎች አስቀድሞ የሚያዙት በጣም ለተከበሩ ሰዎች ሲሆን፤ ሌሎች ሥፍራዎች ደግሞ እምብዛም ከበሬታ ለሌላቸው ሰዎች ይተዋሉ። አብዛኛውን ጊዜ በጣም የተከበሩ ሰዎች ወደ ግብዣ ቦታ የሚደርሱት ከሁሉ ዘግይተው ወይም በስተመጨረሻ ነው። አንድ እምብዛም ከበሬታ የሌለው ሰው ለተከበሩ ሰዎች በተያዘው ቦታ ላይ ቢቀመጥ፤ የግብዣው ባለቤት ያንን ሰው ወደ ዝቅተኛና ክብረው ወደሌለው ሥፍራ ሄዶ እንዲቀመጥ ያዘዋል። እንዲህ ያለ ነገር ሲያጋጥም እንዴት ያሳፍር? ይህ እንዳይሆን ግን አስቀድሞ በዝቅተኛ ሥፍራ መቀመጥ እጅግ የተሻለ ነው (ምሳ. 25:6-7)። ኢየሱስ እንዲህ ሲል የውሸት ወይም የሐሰት ትሕትና አሳየ ማለቱ አይደለም። አንዳንድ ሰዎች ወደ ከበረው ሥፍራ ሄዳችሁ ተቀመጡ እንደሚባሉ ስለሚያውቁ፤ ሆኖ ብለው በዝቅተኛ ሥፍራ ይቀመጣሉ። እነዚህ ሰዎች ትሑት ለመምሰል ይሞክራሉ፤ ነገር ግን እነርሱ የሚፈልጉት ከሁሉ በላይ ከፍ ከፍ ብለው መታየትን ነው። እንዲህ ያሉ ሰዎች የትሕትናን ካባ ደርበዋል፤ ልባቸው ግን በትዕቢት የተሞላ ነው። ይህ ምሳሌ መንፈሳዊም ትርጉም አለው። እግዚአብሔር «የሠርግ ግብዣ» አዘጋጅቷል፤ እያንዳንዱም ሰው የሚቀመጥበትን ሥፍራ ይልድሏል። ስለዚህ ወደ ፊቱ ስንቀርብ ጥሩውን ሥፍራ ለመምረጥ አንሸቀዳደም። እርሱ የእያንዳንዳችንን ልብ ያውቃል። ደግሞም የትኛው ሥፍራ ለእኛ እንደሚገባ ያውቃል። በፊቱ ራሳችንን ማዋረድና ዝቅተኛ የሆነውንም ሥፍራ መምረጥ ይገባናል። ምክንያቱም እግዚአብሔር ራሳቸውን ከፍ ከፍ የሚያደርጉ ሰዎችን ያዋርዳል (ቁ. 11)።

11 ማቴ. 23:12፤ 1ኛ ጥ. 5:5-6 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

12 ኢየሱስ በአንድ የታወቀ ፈሪሳዊ ቤት ተቀምጦ ላለ (ቁ. 1) ጋባዦቹ፤ ሀብታም ሀብታም ወዳጆቹንና ዘመዶቹን ብቻ ሲጠራ ተመለከተ። እነዚህን ሁሉ እንግዶች መጋበዝ ከፍ ያለ ወጪ የሚጠይቅ ቢሆንም ጋባዦ ግን ብዙ ኪሳራ አይደርስበትም፤ ምክንያቱም እርሱ የጋበዛቸው እንግዶች ሁሉ እነርሱም በተራቸው ይጋብዙታል፤ በዚህ መንገድ ብድራቱን መልሶ የገኛል። ኢየሱስ ፈሪሳውያንን እንዲህ አላቸው፡ «... ወዳጆቻችሁን፤ ወንድሞቻችሁን፤ ዘመዶቻችሁን፤ ሀብታም ጎረቤቶቻችሁን አትጥሩ»። ኢየሱስ ይህን ሲናገር እንዲህ

ምዕራፍ 14

ኢየሱስ አንድ ሰው በሰንበት ቀን ፈወሰ (14:1-6)

1 ኢየሱስ በሄደበት ቦታ ሁሉ ሰዎች «አትኩረው ይመለከቱታል»። ከፈሪሳውያን ወገን የሆኑ ጠላቶቹ ለሞት የሚያበቃውን ነገር እንዲያደርግ በጉጉት ይጠባበቁ ነበር። አንድን ሰው በሰንበት ዕለት መፈወስ በአይሁዳውያን ዘንድ

ግለቱ ነበር፤ እንዲህ ያሉ እንግዶችን ብቻ አትጋብዙ፤ ብድር መመለስ የማይችሉ ሰዎችንም ጋብዙ።

13-14 ኢየሱስ ይህ ፈሪሳዊ የጋበዘው፣ መልሰው መጋበዝ የሚችሉ እንግዶችን ብቻ እንደሆነ አውቋል። ሰዎችንም ወደ ግብዣ የጠራው በአንድ ወይም በሌላ መንገድ ውለታ ወይም ጥቅም ለማግኘት ሊል ነው። ኢየሱስ ግን እንዲህ አለው፡ «የእግዚአብሔርን በረከት ለመቀበል ከፈለግህ፣ ብድራት መመለስ የማይችሉ ሰዎችንም ጋብዝ። ይህን ካደረግህ፣ ራሱ እግዚአብሔር «በጸድቃችን ትንሣኤ ጊዜ»³² ማለትም በመንግሥተ ሰማያት ይከፍልሃል። ኢየሱስ ይህን ሊል እንዲህ ግለቱ ነው፡ በዚህ ምድር ለሰዎች መልካም ነገር የምናደርገው ወርታ ወይም ሽልማት ለማግኘት ስንል ከሆነ፣ በእርግጥ ወርታችንን ወይም ሽልማታችንን እናገኛለን፤ ነገር ግን በሰማያት ካለው ከእግዚአብሔር ዘንድ ምንም ሽልማት አናገኛም (ማቴ. 6፡1-4 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ሽልማትን ከሰው ከመቀበል ይልቅ ከእግዚአብሔር ዘንድ መቀበል ይሻላል። የዚህ ዓለም ሽልማት ጊዜያዊ ስለሆነ ያልፋል፤ የእግዚአብሔር ሽልማት ግን ለዘላለም ይኖራል።

በዚህ ምድር የምናደርጋቸው መልካም ነገሮች ሁሉ በመንግሥተ ሰማያት ይጻፋሉ። አንድ ቀንም ሽልማትን እንቀበላለን (ማቴ. 16፡27)። «ድኸችን፣ አካለ ስንኩሎችን፣ ሽባዎችንና ዕውሮችን» ወደ ግብዣ ጠራን ማለት ራሱ ክርስቶስን ወደ ግብዣ ጠራን ማለት ነው (ማቴ. 25፡40)። እርሱም የሚገባንን ዋጋ ሳይከፍለን እንዲሁ ዝም አይለንም።

ከዚህ ላይ ሁለት ተጨማሪ ነገሮችን መጥቀስ አስፈላጊ ይሆናል። አንደኛው፣ ሀብታም ወዳጆችንና ዘመዶችን ወደ ግብዣ መጥራት ምንም ስህተት የለውም። ሀብታሞችም ቢሆኑ ደገንነት ያስፈልጋቸዋል፤ ፍቅርም ያስፈልጋቸዋል። እንደ ነዚህ ያሉ ሰዎችን ወደ ግብዣ መጥራት ያለብን ለእነርሱ ካለን ፍቅር የተነሳ እንጂ፣ ከእነርሱ ለምናገኘው ነገር ብለን መሆን የለበትም። ሁለተኛው፣ ድኸችን መጋበዝ ያለብን በመንግሥተ ሰማያት ሽልማት እናገኛለን በሚል ተስፋ መሆን የለበትም። ምክንያቱም እንዲህ ያለው አድራጎት ራስ ወዳድነት ነው። ድኸችን መጋበዝ ያለብን ስለምንወዳቸው መሆን አለበት። ክርስቶስ እኛን እንዴት እንደጋበዘን፣ እንደጠራን፣ ይቅር እንዳለን፣ እንደወደደን፣ ልናስታውስና እኛም እንዲሁ ከሁሉ ለሚያንሱት ወንድሞቹ ልናደርግ ይገባል። «ወዳጆቼ ሆይ! እግዚአብሔር ይህን ያህል ካፈቀረን፣ እኛም እርስ በርሳችን መፋቀር ይገባናል» (ዮሐ. 4፡11)።

የትልቁ ግብዣ ምሳሌ (14፡15-24)

15 አይሁዶች አብዛኛውን ጊዜ የእግዚአብሔርን መንግሥት የሚያወዳድሩት፣ ከታላቅና ሐሴትም ከተሞላበት ግብዣ ጋር ነው (ማቴ. 22፡1-2)። ኢየሱስ በራት ግብዣ ላይ ማንን መጥራት እንደሚያስፈልግ ከተናገረ በኋላ (ቁ. 12-13) በዚያ ተቀምጠው ሲያዳምጡ ከነበሩት መካከል አንዱ በድንገት ተነስቶ እንዲህ አለ፡ «ወደ እግዚአብሔር ግብዣ የተጠራ ሰው የተባረከ ነው»። ሰውየው እንዲህ ሲል፣ እኛ አይሁዶች በጣም የተባረከን ነን ምክንያቱም ወደዚህ ግብዣ የምንጠራ እኛ ብቻ ነን ማለቱ ነበር።

16-17 ለሰውየው መልስ ለመስጠት ሲል፣ ኢየሱስ አንድ ሌላ ምሳሌ ተናገረ። ኢየሱስ ይህን ምሳሌ የተናገረው አይሁዶች በእግዚአብሔር የግብዣ ሥፍራ ያላቸውን በታ ሊያጡ እንደሚችሉ ሊያሳያቸው ፈልጎ ነው (ማቴ. 22፡1-14 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

«አንድ፣ ሰው... ብዙ ሰዎችን ጠራ»። ይህ ሰው እግዚአብሔር ነው፤ ሰዎቹ ደግሞ አይሁዶች ናቸው። እግዚአብሔር በመጀመሪያ አይሁዶችን በብሉይ ኪዳን ነቢያት በኩል ጠራ። አሁን ደግሞ ለመጨረሻ ጊዜ ጠራቸው።

የግብዣው ሰዓት የደረሰ መሆኑን ለአይሁዶች እንዲነግራቸው «አገልጋዩን» ይኸውም ክርስቶስን ላከው።

18-20 ይሁን እንጂ፣ ወደ ግብዣው የተጠሩት እንግዶች ሁሉ መምጣት እንደማይችሉ ተናገሩ። ሁሉም የተለያዩ ምክንያት አቀረቡ። ተጋባዦቹ ያቀረቡት ምክንያት እውነት እንጂ ሐሰት አልነበረም። ሆኖም ጥሩ ምክንያቶች አይደሉም። እንግዶቹ መምጣት ቢፈልጉ ኖሮ መምጣት ይችሉ ነበር። ይሁንና ከእግዚአብሔር ግብዣ ይልቅ ለሌሎች ነገሮች ቅድሚያ ሰጡ።

21-23 ስለዚህ አይሁዶች ወደ ግብዣው ለላልመጡ፣ የአገልጋዩን ይኸውም የክርስቶስን የመጨረሻ ጥሪ ስላልሰሙ፣ እግዚአብሔር በእነርሱ ፈንታ አረማውያንን ጠራ (ማቴ. 21፡43 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። እግዚአብሔር አረማውያንን የጠራው «ቤቱ እንዲሞላ» ነው (ቁ. 23)። ለመምጣት ካልፈለጉት በቀር ከእግዚአብሔር ግብዣ የተገለሉ የሉም።

24 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ ምሳሌውን ሲያዳምጡ ለነበሩት አይሁዶች እንዲህ አላቸው፡ «እሳችሁ ከእነዚያ ከተጠሩት ሰዎች አንዱ እንኳ ድግሴን አይቀምሱም» ግብዣው የኢየሱስ ግብዣ ነው። ግብዣውም የተዘጋጀው ለእርሱ ክብር ነው። ይህ ግብዣ የኢየሱስ ሠርግ ግብዣ ነበር (ራእ. 19፡7-9 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። አይሁዶች ግን ግብዣውን ለመቅመስ የነበራቸውን ዕድል አጡ።

«በእግዚአብሔር መንግሥት በማእድ መቀመጥ የሚችል እንዴት የተባረከ ነው» በማለት የተናገረው አይሁዳዊ አነጋገሩ ትክክል ነበር (ቁ. 15)። ሆኖም ይህ ሰው በዚሁ ሰዓት ጥሪውን አልተቀበለም። ያንን ማእድ ለመብላት የነበረውንም ዕድል አጣ። ምክንያቱም እርሱ ራሱ ኢየሱስን አልተቀበለም ነበር።

ምንም እንኳን ኢየሱስ ይህን ምሳሌ በመጀመሪያ የተናገረው በፈሪሳዊው ቤት ለተሰበሰቡት አይሁዳውያን ቢሆንም፣ ይህ ምሳሌ ለእኛም እንደተጻፈ ማስታወስ አለብን። በክርስቶስ ወደ ግብዣው ለተጠሩ ሁሉ፣ ለአይሁዳውያንም ሆነ ለአረማውያን ተጽፍዋል። የክርስቶስን ቃል የሰሙ ሁሉ ተጠርተዋል። ክርስቶስ ዛሬም እኛን «ወደ ግብዣዬ ኑ» ይላል። ለዚህ ጥሪ የምንሰጠው መልስ ምን ይሆን? እኛም እንደ አይሁዳውያን ቅድሚያ የምንሰጠው ለሌሎች ነገሮች ይሆን? እንዲህ የምናደርግ ከሆነ እኛም በማእድ ተቀምጦ ለመብላት የተሰጠንን ዕድል እናጣለን። ወዳጆች ሆይ! ለምድራዊ ነገር መጨነቃችንን እንተው። እንዲሁም እርሻችንን፣ በሬአችንን፣ ሚስቶቻችንንም እንተው (ማቴ. 10፡37፤ ማር. 10፡29-31 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ይህን ሁሉ ሌላ ጊዜ ልንከባከበው እንችላለን። አሁን ክርስቶስ ጠርቶናል። መልሳችን ምን ይሆን?

እግዚአብሔር ካልጠራው በቀር ወደ መንግሥተ ሰማያት የሚገባ ማንም ሰው የለም። ሰው ግን ይህን ጥሪ አልቀበለም ሊል ይችላል። ይሁን እንጂ፣ ራሱን ማዳን የሚችል ማንም ሰው የለም፤ ሰው የሚችለው ነገር ቢኖር ራሱን ማጥፋት ነው። በመጀመሪያ አልቀበላችሁም ያለው ክርስቶስ አይደለም፤ ይልቁንም ክርስቶስን አንቀበልም ያልነው እኛ ነን። ኢየሱስ ሲናገር፣ «... ወደ ለጌ የሚመጣውን ወደ ውጪ አላባርረውም» ብሏል (ዮሐ. 6፡37)። «በልጁ የሚያምን የዘላለም ሕይወት አለው፤ በልጁ የማያምን ግን የእግዚአብሔር ቁጣ በእርሱ ላይ ይኖርበታል እንጂ ሕይወትን አያገኝም» (ዮሐ. 3፡36)። እግዚአብሔር ሰዎችን ወደ ግብዣው ለመጥራት ክርስቶስን እንደላከ ሁሉ፣ እንዲሁም ክርስቶስ ሌሎች ሰዎችን ወደ ግብዣው እንድንጠራ ልኮናል (ዮሐ. 17፡18)። ሰዎችን ወደ ክርስቶስ ግብዣ ለመጨረሻ ጊዜ የጋበዝነው መቼ ነው?

ኢየሱስን መከተል መስዋዕትነትን ይጠይቃል (14፡25-35)

(ማቴ. 5፡13፤ 10፡37፤ 16፡24፤ ማር. 8፡34፤ 9፡50)

25-26 ማቴ. 10፡37፤ ዮሐ. 12፡25 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

27 ማር. 8፡34 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

32 የጥቅ ሰዎች ሁሉ፣ ግለትም ጻድቃንም ሆኑ ጻድቃን ያልሆኑ፣ በዓለም ፍጻሜ ከሙታን ይነሣሉ፤ አዲስ አካልም ይቀበላሉ (ዮሐ. 5፡28-29፤ ዮሐ. 24፡18፤ ሮሜ 8፡23 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። የጻድቃን ትንሣኤ የሚሆነው በመንግሥተ ሰማያት ነው። ለተጨማሪ ማብራሪያ በቃላት መፍቻ ስር «ትንሣኤ» የሚለውን ይመለከታል።

28-30 ኢየሱስ ወደ ታላቁ ገብዣ ጠርቶናል። ዘወትር እንድንከተለው ይፈልጋል። እንድንከተለው ሲጠራን ግን ግለጠንቀቂያ ስጥቶናል። ይኸውም የእርሱ ደቀ መዛሙርት መሆን ቀላል ነገር አይደለም። ብዙ ሰዎች ግን «እከተልሃለሁ» በማለት ይናገራሉ፤ ሆኖም እንዲህ ሲሉ ምን እያሉ እንደሆነ አያስተውሉም (ማቴ. 8፡19-20፤ ሉቃ. 9፡57-58 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ክርስቶስን መከተል ምን ያህል ከባድና አስቸጋሪ መሆኑን አሳስቦበትም።

ኢየሱስ፣ እርሱን ለመከተል ከመነሳታችን በፊት የእርሱ ደቀ መዛሙር መሆን የሚጠይቀውን መሥዋዕትነት በቅድሚያ እንድናጤነው ይረዳን ዘንድ ሁለት ምሳሌዎችን ተናገረ። የመጀመሪያው ምሳሌ፣ ግንብን ወይም ሕንጻን ለመሥራት ስለሚፈልግ ሰው የሚያወጣ ነው። ይህ ሰው ለሥራ ከመነሳቱ በፊት፣ ሥራው የሚጠይቀውን ወጪ ሁሉ ለመሸፈን የሚችል መሆኑን በቅድሚያ ማረጋገጥ አለበት። ምክንያቱም ሥራውን ከጀመረ፣ መጨረሱ አለበት። አለበለዚያ ግን በዙሪያው ያሉ ሰዎች ያፈዙበታል። ልክ እንዲሁ ኢየሱስን መከተል ከጀመርን በኋላ መቆም የለብንም! ወደ ጳላም መመለስ የለብንም (ማቴ. 8፡21-22፤ ሉቃ. 9፡61-62 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

31-32 ሁለተኛው ምሳሌ፣ ወታደር አስከትቶ ለጦርነት ስለወጣ ንጉሥ የሚያወጣ ነው። ይህ ንጉሥ ጦርነት ከመግጠሙ በፊት የእርሱንና የጠላቶቹን የወታደር ብዛት መቁጠር አለበት። ጦርነቱን በድል ለመወጣት በቂ ወታደር የሌለው ከሆነ ለጦርነት መውጣት የለበትም። የክርስቶስ ደቀ መዛሙርትንም አስመልክቶ ልክ እንዲሁ ነው። ክርስቶስን መከተል ማለት ከስይጣን፣ ከኃጢአትና ከፈተናም ጋር ለመፋለም ታላቅ ጦርነት ውስጥ መግባት ማለት ነው። እንግዲህ ጥቂት ወታደሮችን ይዘን ወደ ጦርነት ለመሄድ እንነሳ። እንዲሁም በጦርነቱ ወቅት የሚገጥመንን መከራ ችለን ለማለፍ ራሳችንን እናዘጋጅ፤ አለበለዚያ ግን ልንሸነፍ እንችላለን።

33 የክርስቶስ ደቀ መዛሙር ለመሆን ነገሩ የሚጠይቀውን መሥዋዕትነት ማወቅ ብቻ በቂ አይደለም! መሥዋዕትነቱ የሚጠይቀውንም ጥጋ ለመከፈል ፈቃደኞች መሆን አለብን። ያለንን ነገር ሁሉ ለክርስቶስ ስንል ለመተው ራሳችንን ለማጋጀት አለብን። ሀብት ቢሆን፣ ምላሽ ቢሆን፣ ዘመድ አዝማድ ቢሆን ሌላው ቀርቶ ራሳችንንም ቢሆን ለክርስቶስ ስንል መተው አለብን። አለበለዚያ የክርስቶስ ደቀ መዛሙር ልንሆን አንችልም (ማቴ. 10፡37፤ ማር. 8፡34፤ ሉቃ. 14፡26-27 ይመለከታል)።

34-35 ማቴ. 5፡13፤ ማር. 9፡50 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ምዕራፍ 15

ጠፍቶ የተገኘው በግ ምሳሌ (15፡1-7)

(ማቴ. 18፡12-14)

1 ኢየሱስ በተዘዋወረባቸውና ባስተማረባቸው ቦታዎች ሁሉ፣ ለብዙዎች ተስፋንና የኃጢአት ይቅርታን ይሰጥ ነበር፤ ለባዘኑና በኃጢአትም ባርነት ውስጥ ለወደቁ መፈታትን ያውጅ ነበር። «ንስሐ ግቡ፣ ተጠመቁም፣ በእኔ እመኑ፣ ትድናላችሁም» እያለ ያስተምር ነበር (የሐዋ. 2፡38 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ስለዚህ «ቀራጮችና ኃጢአተኞች» እርሱ በሄደበት ቦታ ሁሉ እየተሰበሰቡ የሚናገረውን ይሰሙ ነበር (ማር. 2፡15 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

2 ፈሪሳውያንና የሙሴ ሕግ መምህራን ግን በኢየሱስ ላይ አጉረመረሙ፤ ምክንያቱም ኢየሱስ ከኃጢአተኞች ጋር ራሱን አስተባብሮ ነበር (ማር. 2፡16-17 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ስለዚህ ኢየሱስ ኃጢአተኞችን ለምን እንደሚቀበል ለማሳየት ሲል ሦስት ምሳሌዎችን ይኸውም፤ ስለ ጠፋው በግ ምሳሌ (ቁ. 3-7)፣ ስለ ጠፋው የወርቅ መሐለቅ ምሳሌ (ቁ. 8-10) እንዲሁም ስለ ጠፋው ልጅ ምሳሌ (ቁ. 11-32) ነገራቸው።

3-7 ማቴ. 18፡12-14 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ጠፍቶ የተገኘው የወርቅ መሐለቅ ምሳሌ (15፡8-10)

8-10 ይህ ምሳሌ የሚሰጠው ትምህርት፣ የጠፋው በግ ምሳሌ ከሚሰጠው ትምህርት ጋር ተመሳሳይ ነው (ቁ. 3-7)። ምሳሌው፣ መንገዳቸው ለጠፋባቸው አማኞችና መንገዳቸውን ገና ላላገኘ የማያምኑ ሰዎችም ትምህርት አለው።

እነዚህ ሁለት ምሳሌዎች እግዚአብሔር የፍቅር አባት መሆኑንና የጠፋ ሰዎችንም የሚፈልግ አምላክ መሆኑን ያስተምራሉ። ከክርስትና በቀር ሰዎችን የሚፈልግ አምላክ መኖሩን የሚያስተምር አንድም ሃይማኖት የለም። እግዚአብሔር እኛን ፍለጋ ልጁን ወደዚህ ምድር ላከ (ሉቃ. 19፡10)። ክርስቶስ የጠፋ በገኘን ለመፈለግ ሲል ሕይወቱን እንደሚሰጥ እረኛ ነው (ዮሐ. 10፡11)። እግዚአብሔር እኛን ለመፈለግና ለማዳን ሲል የዝጋ ልጁን ደም አፈሰሰ (ማር. 10፡45፤ 14፡24፤ ሌጌ. 2፡13)። «በጥጋ ተገዝተናል» ይህም ጥጋ የክርስቶስ ደም ነው (1ቆሮ 6፡20)። እግዚአብሔር እንዲህ ያለውን ከፍ ያለ ጥጋ ለመከፈል ፈቃደኛ ከሆነ፣ ሰዎች ሁሉ በፊቱ እንዴት ያለ የከበረ ቦታ እንዳላቸው እስቲ አስቡ! ለዚህም ነው በአንድ ኃጢአተኛ ንስሐ መግባት በመንግሥተ ሰማይ ታላቅ ደስታ የሚሆነው (ቁ. 7)።

ጠፍቶ የተገኘው ልጅ ምሳሌ (15፡11-32)

11-16 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ፣ የራሱን ድርሻ ይዞ ወደ ሌላ አገር ስለ ሄደና ያለውንም ነገር ሁሉ «በዘንቱ ሰላባክነው» ስለ አንድ ልጅ፣ ሌላ ሦስተኛ ምሳሌ ነገራቸው። ይህ ልጅ «አሁን ፍጹም ነፃ ነኝ፣ ደስ ያለኝንም ነገር ማድረግ እችላለሁ፤ ከእንግዲህ በኋላ አባቴን መታዘዝ የለብኝም» በማለት በልቡ ያስብ ነበር።

እዚህ ላይ የምናየው፣ የሰው ልጅ በእግዚአብሔር ላይ የፈጸመውን ትልቅ በደል ነው፤ እምቢተኝነትና አመጽኝነት። ሰው ደስ ያለውን ነገር ለማድረግ ሲል፣ እግዚአብሔርን ትቶ ይሄዳል። ወደ «ሩቅ አገርና» በመሄድ ሕይወቱን በኃጢአት ያባክናል። በዚህ ልጅ ላይ ምን ደረሰ? አባቱ የሰጠው ሀብትና ንብረት ሁሉ እንዳለ ወደመ። ፍጹም ነፃነት ያገኘ መስሎት ነበር፤ ነገር ግን ነፃነቱን ሁሉ አጣ። የኃጢአትም ባርያ ሆነ፤ ከአባቱ ጋር ሳለ ነፃ የሆነና ደስተኛም የሆነ ሕይወት ነበረው፤ አሁን ግን ውሎው ከዐላማ ጋር ሆነ።

17 በመጨረሻ ልጁ «ስሕተቱን ተገንዝበ» ያለፈበት ነገር ሁሉ ምንም የማያስደስትና ድርጊቱም ምንም የማይጠቅም መሆኑን ተረዳ። ያለንበትን መጥፎ ሁኔታ መረዳት የንስሐ የመጀመሪያው እርምጃ ነው።

18-19 ከዚህ በኋላ ልጁ ኃጢአቱን እንዲህ በማለት ተናዘዘ። «በእግዚአብሔርና በአንተ ፊት በድያለሁ»። ከኃጢአቱም ለመመለስና ወደ አባቱም ለመሄድ ወሰነ። ይህ ልጅ የባወ ንስሐ አሁን ፍጹም ወይም ሙሉ ነው። ምክንያቱም ኃጢአቱን ተገንዝበ፣ ኃጢአቱንም ተናዘዘ። ከኃጢአቱም ተመለሰ። እውነተኛ ንስሐ እነዚህን ሦስት ነገሮች መያዝ አለበት። እውነተኛ ንስሐ ትሕትናንም ይጨምራል። ልጁ ሲናገር «ከአንግዲህ ወዲህ ያንተ ልጅ ለባል አይገባኝም፤ ቅጥረኛ አገልጋይ እሆናለሁ» (ቁ. 19) አለ። እዚህ ላይ ግን አንድ ነገር ልብ ማለት አለብን። ይኸውም ልጁ ለአባቱ ምን እንደሚል ዝግጅት አድርጓል። እግዚአብሔርን ወይም ሰውን በድልን ከሆነና ንስሐም ለመግባት ፈልገን ከሆነ ምን ማለት እንዳለብን አስቀድመን ብንዘጋጅ መልካም ነው። ምክንያቱም እንደደርደር አንሞክር። ኃጢአታችንንም ለመሸፋፈን አንከጅል። ይልቁንም በፍጹም እውነተኛነት ኃጢአታችንን እንናዘዝ። ምክንያቱም ይቅርታን የምናገኘው እንዲህ ስናደርግ ብቻ ነው (መዝ. 32፡5፤ 1ዮሐ. 1፡9 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ይቅርታን በግድ ለማግኘት መምከር ተገቢ አይደለም። ይቅርታ የሚገኘው ከበደልነው ሰው ጸጋና ምሕረት የተነሣ ነው።

ይህ ልጅ «በእግዚአብሔርና በአንተ ፊት በድያለሁ» በማለት መናዘዙን ልብ ማለት ይኖርብናል። ሰውን በበደልን

ቁጥር እግዚአብሔርን እየበደለን ነው። በመሠረቱ ማንኛውም ኃጢአት በእግዚአብሔር ላይ የተፈጸመ በደል ነው።

20 የልጁ አባት፣ የጠፋው ልጅ ይመለሳል ብሎ ይጠባበቅ ነበር። ተስፋም ሳይቆርጥ ደጅ ደጁን ይመለከት ነበር። ምንም እንኳን የገዛ ልጁ ባይወደውም እርሱ ግን ልጁን መውደጁን አላቆመም። የልጁ አባት ግን «ገና በሩቅ ሳለ . . . አየው፤ ራራቸላትም ወደ እርሱ ሮጠ፤ እቅፍ አድርጎም ሳመው»።

21-24 ልጁ አስቀድሞ የተዘጋጀበትን የኃጢአት ንስሐ ገና ከመጨረሱ በፊት አባቱ ይቅር አለው፤ እንደገናም ልጁ አድርጎ ተቀበለው። ይህ ልጅ ግን እንዲህ ያለውን ይቅርታ ማግኘት አይገባውም ነበር፤ ሆኖም ይህ አባት ልጁን የተመለከተው እንደ ፍቅሩ መጠን እንጂ፣ እንደ ልጁ በደል አይደለም። እግዚአብሔርም እውነተኛ ንስሐ የሚገቡ ሰዎችን የሚመለከተው ልክ እንዲሁ ነው።

እረኛው፣ የጠፋበትን ባህ ሲያገኝ ደስ እንዳለው ሁሉ (ቁ. 6) አባትዬውም የጠፋበትን ልጅ ሲያገኝ ደስ አለው። ልጁ ሞቶ ነበር፤ አሁን ግን ሕያው ሆኗል (ኤፌ. 2፡1)።

በዚህ ምሳሌ ውስጥ፣ እግዚአብሔር በንስሐ ወደ እርሱ ለሚመለሱ ሰዎች ያለውን ፍቅርና ምሕረት ልብ ማለት አለብን። እግዚአብሔር ተቆጥቶ አይቀጣንም። ይልቁንም ኃጢአት እንዳልሠሩ ሰዎች አድርጎ ይቀበላል። ኃጢአታችንንም ከቶ አያስብም (ኢሳ. 1፡18፤ 43፡25)።

25-30 ታላቅየው ወንድም፣ ታናሽ ወንድሙ የከበረ ቦታ እንዳገኘ ሲሰማ «በጣም ተቆጣ» (ቁ. 28)። በታናሽ ወንድሙ ላይ እጅግ ቀና። ወደ አባቱም ሄዶ እንዲህ አለ፡ «. . . እንድ ጥበት እንኳ ሰጥተኸኝ አታውቅም . . . (ነገር ግን) የሰባውን ስንጋ ዐረፍህለት» (ቁ. 29-30)።

ታላቅየው ወንድም በብዙ ነገር ፈሪላውያንን ይመስላል። ፈሪላውያን፣ ኢየሱስ ኃጢአተኞችን በመቀበሉና ከእነርሱም ጋር አብሮ በመብላቱ በጣም ተቆጥተው ነበር። ንስሐ የሚገቡ ኃጢአተኞች በመንግሥተ ሰማይ ግብዣ ላይ ይገኛሉ። በማለቱ በጣም በሽቀውበታል። አይሁዶች ራሳቸውን የሚመለከቱት እንደ ባለመብት ነው። እንግዲህ እነዚህ ኃጢአተኞች፣ እነዚህም አረማውያን የእነርሱን ርስት የሚከፋፈሉት ስለ ምንድን ነው?

እንደ ፈሪላውያን ሁሉ፣ ታላቅየው ወንድምም ራሱን የሚመለከተው እንደ ጻድቅ ሰው ነው። «እነሆ ይህን ያህል ዓመት አገለገለሁህ፤ ከቶ ከትእዛዝህ ዝንፍ ብዬ አላውቅም» በማለት የራሱን ጽድቅ ይደረግራል። ንግግና የሚያሳየን ግን ወንድሙን ለመውደድም ሆነ ይቅር ለማለት አሻፈረኝ ማለቱን ነው። አባቱ ባደረገው ነገር ሁሉ በጣም ተናጁል፤ በአባቱም ላይ ልቡ ሻከሯል። እንግዲህ ኃጢአተኛ የሆነ እርሱ ነው፤ ከእግዚአብሔርም የራቀ እርሱ ነው።

በእግዚአብሔር ዘንድ ቅንዓት ታላቅ ኃጢአት መሆኑን ከዚህ ሁኔታ መረዳት አለብን (ሮሜ 13፡13፤ 1ቆሮ. 3፡3፤ 2ቆሮ. 12፡20፤ ገላ. 5፡21፤ ያዕ. 3፡14-16)። በወንድሙ የሚቀና ሰው ወንድሙ ባገኘው መልካም ነገር የማይደስት ሰው ነው። በወንድሙ የሚቀና ሰው ወንድሙን አይወድም። ፍቅር ግን አይቀናም (1ቆሮ. 13፡4)። በመሆኑም በወንድማችን ስንቀና ወንድማችንን እየበደለን እንደሆነ ማወቅ አለብን።

31-32 አባትየው ታላቅየውንም ልጅ ይወደዋል። ምክንያቱም ታላቅየውን ልጅ «የእኔ የሆነ ሁሉ የእኔ ነው» በማለት አስታውቆታል። ታላቅየው ልጅ ወንድሙ በመመለሱ ያጣው ምንም ነገር የለም። የአባትየው ፍቅር እንደሁ ለሁለቱም ልጆች በቂ ነው። የእግዚአብሔር ጸጋ ለእያንዳንዱ ሰው በቂ ነው። ሌሎች እኛ ያገኘነውን ብርሃን ቢካፈሉ እኛ የምናጣው ምንም ነገር የለም። የእግዚአብሔር ጸጋ ማለቱም የለውም። የእግዚአብሔርም ርስት ማለቱም የለውም። ስለዚህ ቀናተኞች የምንሆንበት ምንም ምክንያት የለንም።

አባትየው ድል ያለ ድግስ ለምን እንደ ደገሰ ለታላቅ ልጁ አስረዳው። አባትየው እንዲህ ያደረገው ከታላቅየው ይልቅ፣ ለታናሽየው ልጅ የበለጠ ክብር ለመስጠት አስቦ አይደለም። ይልቁንም በታናሽ ልጁ መመለስ የተሰማውን ደስታ ለመግለጽ ፈልጎ ነው።

አባትየው ለታላቅ ልጁ ያሳየውን ትዕግሥትና ቸርነት በድጋሚ ልብ ማለት የስፈልጋል። አባትየው ከልጁ ጋር በሚገባ ተወያይቷል። ልክ እንዲሁ በሥልጣን ላይ ያሉ ሰዎች ከበታዳቸው ካሉ ሰዎች ጋር በትህትና መወያየት አለባቸው።

በኃይል ከመምራት ይልቅ በትህትና መምራት ይሻላል (ኤፌ 6፡4፤9 እና ማብራሪያውን ይመለከቷል)።

በክርስትናና በሌሎች ሃይማኖቶች መካከል መሠረታዊ ልዩነት እንዳለ ከዚህ ምሳሌ መረዳት ይቻላል። ክርስትና የጸጋ፣ የምሕረትና የፍቅር ሃይማኖት ነው። ይቅርታን የምናገኘው በሥራ አይደለም። እግዚአብሔር እንዲሁ በነፃ ይቅር ይለናል፤ ይቅርታውም ፍጹምና ሙሉ ነው። ከእኛ የሚጠበቀው ንስሐ መግባትና በእምነትም አማካይነት የክርስቶስን ይቅርታ መቀበል ነው።

ሌሎች ሃይማኖቶች ሁሉ በዚህ ታላቅ ወንድም ይመስላሉ። ይህ ታላቅ ወንድም «ኃጢአተኛ ሰዎች ይቅርታን በነፃ አያገኙም፤ ሰዎች ይቅርታን ለማግኘት መጣርና መድከም አለባቸው፤ እንዲያውም ሰዎች ይቅርታን ለማግኘት መልፋት ይገባቸዋል» እያለ ይናገራል።

ይህ ግን ፍጹም የተሳሳተ ትምህርት ነው። ማንም ሰው ከእግዚአብሔር አንዳች ነገር የመቀበል መብት የለውም። ማናችንም ብንሆን እግዚአብሔርን በፍጹም ልብ ታዘናል ማለት አንችልም። ሁላችንም በእግዚአብሔር ምሕረት ላይ ራሳችንን መጣል ያስፈልገናል። ምክንያቱም እኛ እያንዳንዳችን «የጠፋ ልጆች» ነን፤ ሌላው ቆርቶ ታላቅ ወንድም የምንለው እንኳ «የጠፋ ልጅ» ነው።

ምዕራፍ 16

የብልሁ መጋቢ ምሳሌ (16፡1-9)

1-7 ኢየሱስ በዚህ ምሳሌ ውስጥ የሚናገረው ስለ አንድ ታማኝ ያልሆነ መጋቢ ነው። ይህ መጋቢ ሥራውን ሊያጣ በጣም ተቃርቧል። መጋቢው የጌታውን ንብረት «እያባከነ» በማስትገና ጌታው ከኃላፊነት ሊያስወግደው ወሰነ (ቁ. 2)።

መጋቢው ከኃላፊነት ከመንሳቱ በፊት ግን አንድ ነገር አሰበ። የጌታውን ባለ ዕዳዎች ሁሉ አንድ በአንድ ጠርቶ ዕዳቸውን ሰረዘ። በልቡም እንዲህ ሲል አሰበ፡ «እንዲህ ያለ ታላቅ ውለታ ስለዋልኩላቸው ከኃላፊነት ስነሳ ይረፋኛል»። በዚህ መንገድ መጋቢው ለግል ጥቅሙ ሲል ጌታውን አታለለ። 8 «ሀብታሙም ሰው እምነት ያገደለውን መጋቢ በብልገነቱ አደነቀው»። ጌትየው መጋቢውን ያደነቀው በእምነት አጥዳይነቱ ሳይሆን በብልገነቱ ነው።

የዚህ ምሳሌ አንደኛው ፍቺ ከዚህ የሚከተለው ነው፡ ሰዎች አስተዋይና ብልግ እየሆኑ መኖር እንጂ፣ እምነት አጥዳይ መሆን የለባቸውም። አብዛኛውን ጊዜ «የብርሃን ልጆች» ማለትም ክርስቲያኖች ከሌሎች ሰዎች ጋር በሚያደርጉት ግንኙነት አስተዋዮችና ብልጥች አይደሉም። አንዳንድ ጊዜ ፈጥነው ለሌሎች ሰዎች ወዳጅ ለመሆን ያስቸግራሉ። አንዳንዴም ያለ አግባብ ሰዎችን ያሳዝናሉ። ወደ ፊት ለሚጠበቃቸውም ነገር በቂ ዝግጅት አያደርጉም። በቀላሉም በስህተት ውስጥ ይወድቃሉ። ክርስቶስ ግን «ብልጥች ሁኑ» በማለት ተናገረ፤ ኢየሱስ እንዲያውም «እንደ አባብ ብልጥች» ሁኑ በማለት ነው የተናገረው። ከዚሁ ጋር አያይዞ ግን «እንደ ርግብ የዋሆች» እንድንሆን አላስቧል (ማቴ. 10፡16 እና ማብራሪያውን ይመለከቷል)። ይህ ምሳሌ የዓለም ሰዎች ዓለማዊ ነገርን ለማግኘት ብልጥች እንደሆኑ ሁሉ ክርስቲያኖችም መንፈሳዊ ጥቅምን ለማግኘት አስተዋዮችና ብልጥች መሆን አለባቸው የሚል ፍቺም ሊኖረው ይችላል።

9 ኢየሱስ ለዚህ ምሳሌ ሌላው ፍቺ ሰጥቷል። በዚህ ዓለም ስንኖር ሳለ፣ ያለንን በታና ሀብት በመጠቀም የእግዚአብሔርን ወዳጅነት ልናፈራ ይገባል። እምነት አጥዳይ መጋቢ ያለውን ቦታ ዓለማዊ ወዳጅነት ለማግኘት ተጠቀመበት። እኛም እንዲሁ የእግዚአብሔርን ወዳጅነት ለማፍራት ስንል «ብልጥች» መሆን አለብን። ምክንያቱም አንድ ቀን ያለንን በታና ሀብት እናጣለን። ስለዚህ በመንግሥተ ሰማይ ወደ «ዘላለማዊ መኖሪያቸው» የሚቀበሉን ወዳጆች ያስፈልጉናል (እግዚአብሔርና መላእክቱ የመንግሥተ ሰማይ ወዳጆቻችን ናቸው)።

አንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ሊቃውንት እንደሚናገሩት፣ ኢየሱስ ያለንን ሀብት በዚህ ምድር ካሉ ድሆች ጋር መካፈል እንዳለብንም በዚህ ምሳሌ አስተምሯል። ያለንን ነገር ያካፈልናቸው ድሆች ወደ መንግሥተ ሰማይ

ሊሄዱ፤ በዚያ «ወዳጆቻችን» ይሆናሉ፤ በእግዚአብሔርም ፊት ስለደረገው ነገር ይመሰክራሉ። ይህ ምሳሌ የሚያወራው ስለዚህም ጉዳይ ሊሆን ይችላል።³³

ሀብትን በአግባቡ መጠቀም ይገባል (16፡10-18)
(ማቴ. 6፡24፤ 19፡9፤ ማር. 10፡11-12)

10 በዚህ ክፍል ውስጥ ኢየሱስ በዓለም ያለንን ሀብት እንዴት መጠቀም እንደሚገባን መመሪያዎችን ይሰጠናል። በዓለም ያለው ሀብት ሁሉ የእግዚአብሔር ነው፤ ሰዎች ግን የዚህ ሀብት መጋቢዎች ናቸው። አንድ ሰው ያላቸውን ትንሽ ሀብት የሚጠቀምበት መንገድ ትልቅ ሀብት ቢኖረው እንዴት እንደሚጠቀምበት ሊያሳየን ይችላል (አንድ ብር የሚሰርቅ ሰው ዕድሉን ቢያገኝ አንድ ሺ ብር ከመሰረቅ አይመለስም)። በትንሽ ነገር ታማኝ የሆነ ሰው በብዙ ነገር ላይ ኃላፊ እንዲሆን ሊሾም ይችላል (ማቴ. 25፡21)።

11 እግዚአብሔር ዘወትር ይመለከተናል። በዓለም ያለንን ስጦታና ሀብት በብልጻጎነትና በታማኝነት የምንጠቀምበት ከሆነ፤ እግዚአብሔር ሰማያዊ ስጦታና ሀብት ይሰጠናል። ይሁን እንጂ፤ በዚህ ዓለም የተሰጠንን ስጦታ በአግባቡ የማንጠቀምበት ከሆነ፤ በሚመጣው ዓለም ምንም አንቀበልም (ማር. 8፡36 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

12 ጌታችን የሰጠንን ሀብት በሥርዓት የማንጠቀምበት ከሆነ በራሳችን ሀብት ማለትም በሰማይ ባለን መንፈሳዊ ርስት ላይ ኃላፊነት አይሰጠንም። ይህ መንፈሳዊ ርስት ለጌታ ታማኝ ለሆኑ ሁሉ የሚሰጥ ሲሆን፤ ከጌታ የተቀበሉትን ሀብት በአግባቡ የማይጠቀሙ ሰዎች አንድ ቀን ይጠየቁበታል። የሌሎች ሰዎችን ሀብት በትክክለኛው መንገድ የማይጠቀም ሰው የራሱንም ሀብት በትክክለኛው መንገድ አይጠቀምበትም። በዚህም ምክንያት እግዚአብሔር የዚህን ሰው ርስት ይቀማዋል።

13 ማቴ. 6፡24 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

14 ፈሪሳውያን ኢየሱስ ስለ ገንዘብ ወይም ስለ ሀብት ያስተማረውን ትምህርት አልወደዱትም፤ ምክንያቱም ገንዘብን ለራሳቸው ማከማቸት ይወዱ ነበር። ፈሪሳውያን ሀብታም ከመሆናቸው በላይ፤ በምድራዊ ሀብታቸውም እጅግ የሚመዳደቁ ናቸው። አንዳንዶች እንዲያውም ምድራዊ ሀብታቸውን የሚመለከቱት ለአይሁዶች ብቻ የሚሰጥ በረከት እንደሆነ አድርገው ነው። ኢየሱስ ግን ድህ ነበር፤ በዚህም ምክንያት ፈሪሳውያን «ያፌዙበት» ነበር። እንደ ፈሪሳውያን አስተያየት የኢየሱስ ድህነት እውነተኛ አይሁድ አለመሆኑን ያረጋግጣል።

15 ኢየሱስ ግን የሚያስቡትን ሁሉ ተመልክቶ ገወጸቸው። በሰዎች ፊት ራሳቸውን «ጻድቅ» ለማድረግ ብዙ ምክረዋል፤ በሰዎች ፊት ራሳቸውን ሃይማኖተኛ ለማድረግ ብዙ ደክመዋል። ልባቸው ግን ገንዘብን በመውደድ የሰከረ ነበር። ሰዎች ፈሪሳውያን ያላቸውን ሀብትና ውጫዊ ጽድቅ እየተመለከተ ያከብሯቸዋል፤ እግዚአብሔር ግን ሰዎች የሚያከብሩትን ነገር ይመዝናል። እግዚአብሔር ልብን ያያል፤ ይህ አምላክ በፈሪሳውያን ልብ ውስጥ ያለውን ስስት ከቶ ሊያየው አይፈልግም (1ቆሮ. 1፡26-29 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

16 አጥማቂው ዮሐንስ በመጣ ጊዜ፤ በእግዚአብሔርና በእስራኤል መካከል የነበረው ኪዳን (የቀድሞው ኪዳን ወይም ብሉይ ኪዳን) ከፍጻሜ ደረሰ። በምትኩም አዲስ ኪዳን (አዲስ ስምምነት) ተተካ (ዕብ. 8፡7-13 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ዮሐንስ እስከመጣበት ጊዜ ድረስ ይሰበክ የነበረው «የሙሴ ሕግና የነቢያት መጻሕፍት» ማለትም ብሉይ ኪዳን ብቻ ነበር። ዮሐንስ ከመጣ በኋላ ግን አዲስ ትምህርት ማለትም «የእግዚአብሔር መንግሥት የምሥራች ቃል» መሰበክ ጀመረ። ይህም አዲስ ትምህርት የክርስቶስ ወንጌል ነው። የሰው ልጆች ሕግን በመከተል ሳይሆን በእምነት

አማካይነት በእግዚአብሔር ጸጋ እንደሚድኑ ክርስቶስ አስተምሯል (ኤፌ. 2፡8-9 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ቀረጥ ሰብሳቢዎችና ኃጢአተኞች በጸጋ አማካይነት የሚገኘውን ደኅንነት ሲሰሙ፤ እንዳለ ግልብጥ ብለው ወደ ኢየሱስ መጡ። ይቅርታንና አዲስ ሕይወትን ይፈልጉ ነበር። ወደ እግዚአብሔር መንግሥትም መግባት ይመኙ ነበር። ይህም ምን ያህል ወደዚያች መንግሥት ለመግባት «ብርቱ ጥረት» ያደርጉ እንደነበር ያሳያል (ማቴ. 11፡12-13 ይመለከታል)። ፈሪሳውያን ግን ሕዝቡ ያደርገው በነበረው ነገር ደስተኞች አልነበሩም።

17 በዚህም ምክንያት ፈሪሳውያንና የአይሁድ ሃይማኖት መምህራን፤ ኢየሱስን ደቀ መዛሙርቱን የአይሁድን ሕግ ተላለፋችኋል በማለት መስላት ጀመሩ (ማር. 2፡23-24፤ 3፡1-5፤ 7፡5)። «እነዚህ ክርስቲያኖች ሕግና ደንብ አያከብሩም» በማለትም ይወቅሷቸው ነበር። ኢየሱስ ግን አንዱንም ክስ አልተቀበለም። ሆኖም የብሉይ ኪዳን የምግባርን ሕግ ግን ጨርሶ አልተቃወመም ወይም አላቃለለም (ማቴ. 5፡17-19 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

18 ማር. 10፡11-12 እና ማብራሪያውን ይመለከታል

ሀብታሙ ሰውና አልዓዛር (16፡19-31)

19-21 በዚህ ምሳሌ ውስጥ፤ ኢየሱስ ሀብታም ለሆኑ የአይሁድ መሪዎች እጅግ አስፈሪ የሆነ ማስጠንቀቂያ ይሰጣል። ይህም ማስጠንቀቂያ የተደላደለ ኑሮ እየኖሩ ባንጸሩም በደጃፋቸው ያሉ ድሆችን ዘር ብለው የማይመለከቱትን ሁሉ ያጠቃልላል።

ኢየሱስ በዚህ በታ የሚናገረው ስለ ሁለት ሰዎች ማለትም ስለ አንድ ሀብታም አይሁዳዊና ስለ አንድ ለማኝ ነው። አንደኛው ሰው የሚኖረው በታላቅ ተድላና ምችት ውስጥ ሲሆን፤ ሌላው ግን በከባድ ጉስቁልና ውስጥ ይኖራል። አንደኛው ሰው በብዙዎች ዘንድ የተወደደ ሲሆን፤ ሌላው ግን በብዙዎች ዘንድ የተጠላ ነው። ለማኝን አልዓዛርን የሚገነባክበት ቢኖር ወሾች ብቻ ነበሩ።

ሀብታሙ ሰው ራሱን የሚመለከተው እንደ ሃይማኖተኛና እንደ እውነተኛም አይሁዳዊ አድርጎ ነው። ኢየሱስ ስለዚህ ሰው ሲናገር ይህ ሰው ከፋና እኩይም ነው አላለም። በዚህ ዓለም ዓይን እጅግ መልካም ሰው ነው። ምናልባትም ፈሪሳዊና የሕዝብ መሪ፤ እንዲሁም በሰው ሁሉ ፊት የተከበረ ሊሆን ይችላል።

22-24 ይሁንና በሰው ፊት የተከበረ፤ በእግዚአብሔር ዘንድ የተናቀ ነው (ቁ. 15)። እግዚአብሔር ትዕቢተኞችን ያዋርዳል፤ ትሔታንን ግን ከፍ ከፍ ያደርጋል (1ኢጥ. 5፡5)። ስለዚህ አልዓዛር በሞተ ጊዜ፤ መላእክት መንፈሱን ወስደው «በአብርሃም አጠገብ» አስቀመጡት። ሀብታሙ ሰው ግን ወደ «ሲኦል» ተጣለ።³⁴

ሀብታሙ ሰው ወደ ሲኦል የተጣለው ሀብታም ስለሆነ አይደለም። ይህ ሰው ወደ ሲኦል የተጣለው ሀብቱን እጅግ ስለሚወድ ነው (1ጢሞ. 6፡10)። በሀብቱ ድሆችን አልረዳም፤ ለድሆችም ርኅራኄ አላሳየም (ማቴ. 25፡41-46 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ሀብታሙ ሰው-ዮሴ አብርሃም መውረዱን ሲመለከት፤ ድንገት ማስተዋል ጀመረ። በዚያን ጊዜም ምን ያህል መጥፎ ስሕተት እንደፈጸመ መገንዘብ ጀመረ። ለእግዚአብሔር ከመኖር ይልቅ ዘመኑን ሁሉ ያሳለፈው ለገንዘብ፤ ለከብሩና ለራሱ ሲኖር ነው። ትልቁም ስሕተት ይህ ነበር።

ሀብታሙ ሰው-ዮሴ አብርሃም ምሕረት እንዲያደርግለት ጥያቄ አቀረበ። በምድር እያለ ግን ለአንድም ሰው ምሕረትን አድርጎ አያውቅም ነበር። አሁን ታዲያ በሲኦል እርሱ ራሱ ምሕረት እንዲደርግለት ተማጸነ። አብርሃምም የአይሁዶች ሁሉ አባት በመሆኑም አባቱን አብርሃምን መጥራት ጀመረ።

34 «ሲኦል» በሚለው ቃል ፈንታ አንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ተርጓሚዎች «ገነነም» የሚለውን ቃል ይጠቀማሉ። «ገነነም»፤ ሳያምኑ የሞቱ ሰዎች መንፈስ የመጨረሻውን ፍርድ እስከሚቀበሉ ድረስ የሚጠባበቁበት ቦታ ነው።

33 ኢየሱስ የተናገራቸው ምሳሌዎች አንዳንድ ጊዜ ከአንድ በላይ ፍቺ ወይም ትርጉም ሊኖራቸው ይችላል።

ምሳሌም በአንዲት ጠብታ ውሃ ብቻ እንድትርስ ልመና አቀረበ።²⁵

25-26 ይህ ሀብታም ሰው ግን ዕረፍት የሚያገኝበት ምንም መንገድ የለም። ምክንያቱም በሰማይና በሲኦል መካከል «ትላቅ ገደል አለ»። ስለዚህ ከአንዱ ክልል ወደ ሌላው ክልል ማንም ሰው ማለፍ አይችልም። እግዚአብሔር የመጨረሻ ፍርድን ከሰጠ በኋላ ፍርድን ማጠፍ ከቶ አይቻልም። አንድ ሰው በዚህ ዓለም ሳለ በእግዚአብሔርና ለሰው ፍቅርን ካሳየ፣ እግዚአብሔርም በወዲያኛው ዓለም ፍቅርን አያሳየውም። እንዲያውም ዘመኑን ሁሉ በሲኦል እንዲያሳልፍ ወደ ሲኦል ይጣላል። ከዚህ በኋላ የእግዚአብሔርን ፍርድ መገልበጥ ጨርሶ አይቻልም። ሀብታሙ ሰውዬ በዚህ ምድር ሳለ የሚገባውን ሁሉ ተቀብሏል፤ ከዚህ በኋላ ግን ምንም የሚቀበለው ነገር አይኖርም (ሉቃ. 6፡24)።

እንግዲህ ወዳጆች ሆይ፣ በሞት ከመለየታችሁ በፊት ከእግዚአብሔር ጋር ሰላምን ፍጡሩ ጊዜውም ሳያልፍ ከእግዚአብሔር ጋር እርቅን አድርጉ። ኃጢአታችሁንም ተናዛችሁ ወደ ኢየሱስ ተመለሱ። ዛሬውኑ ንስሐ ግቡ እስከነገ አትጠብቁ። ምክንያቱም ዛሬ ማታ ልትሞት ትችላላህ (ሉቃ. 12፡20)። ያለንስሐ ብትሞት ዘላለምን በሲኦል ታሳልፋለህ።

እስቲ ዘላለም የሚለውን ነገር አስቡት። ሰዎች ወደ ወህኒ ቤት ለአንድ ዓመት፣ ለአምስት ዓመት፣ ለሃያ ዓመት እንዲወርዱ ሲደረግ ዘመኑ እጅግ ብዙ ይመስላቸዋል። በሲኦል ለዘላለም መቆየት ማለት ግን ከዚህ በጣም የተለየ ነው። በሲኦል ያለው ዘላለም ማብቂያ የለውም።

ማንም ሰው «እኔ ሀብታም አይደለሁም፤ ስለዚህ ይህ ምሳሌ እኔን አይመለከትም» አይበል። ምክንያቱም ይህ ምሳሌ ሀብትን ለራሳቸው የሚያከማቹትን ሁሉ ይመለከታል።

የትኛውም ሰው ማለትም ሀብታም ወይም ደካ፣ ያለውን ነገር ከገረቤቱ ጋር የማይካፈል ከሆነ «እግዚአብሔር ፊት ሀብታም» አይደለም (ሉቃ. 12፡21)። ስለዚህ እያንዳንዱ ሰው ራሱን እንዲህ በማለት ሊጠይቅ ይገባል፡ «የምፈልገው ምንድን ነው? ምንስ ዓይነት ሀብት እያከማቸሁ ነው? እያከማቸሁ ያለሁት መንፈሳዊ ሀብት ነው? ወይስ ምድራዊ ሀብት? እያገለገልኩ ያለሁት እግዚአብሔርን ነው? ወይስ የራሴን ሀብት? በእኔስ ላይ ጌታ የሆነው ማን ነው? እግዚአብሔር ወይስ ገንዘብ? ደህም ሰው ቢሆን ገንዘብን «አምላክ» ሊያደርግ ይችላል። ይህ ምሳሌ እንግዲህ ለሁሉም ሰው ይሆናል ማለት ነው።

27-28 ሀብታሙ ሰው ምንም ተስፋ እንደሌለውና ማምለጥም የሚችልበት ምንም መንገድ እንደሌለው በተመለከተ ጊዜ፣ በሕይወት ያሉትን ቤተሰቦቹንና አምስቱን ወንድሞቹን ማስብ ጀመረ። አብርሃም አልዓዛርን ወደ ዘመዶቹ እንዲያስከውና ሄደም እንዲያስጠነኝቃቸው ለመነው። ሀብታሙም እንዲህ አለ፡ «በምን ዓይነት ሁኔታ ውስጥ እንዳለሁ ንገራቸው፣ ንስሐ እንዲገቡና ወደዚህም አስከፊ በታ እንዳይመጡ፣ ሲኦል ምን እንደሚመስል አበክረህ አስታውቃቸው»።

29 አብርሃም ግን እንዲህ ብሎ መለሰለት፡ «አዲስ ማስጠንቀቂያ አያስፈልጋቸውም፤ ለእነርሱ የሙሴና የነቢያት መዳከፍት አሉላቸው»።³⁰ ብሎ ኪዳንን ማንበብና መታዘዝ ይችላሉ። ብሉይ ኪዳንን የማይቀበሉ ከሆነ አልዓዛርንም አይቀበሉም (ዮሐ. 5፡46-47 ይመለከታል)።

30 ሀብታሙ ሰው ግን እንደገና መልሶ እንዲህ አለ፡ «ከሙታን አንድ ሰው ተነስቶ ሁኔታውን ሄዶ ቢያረጋግጥላቸው፣ ንስሐ ሊገቡና ሊያምኑ ይችላሉ»።

35 ይህ ንግግር ምሳሌ እንደሆነ ማስታወስ አለብን። በመሆኑም ከሞት በኋላ ስላለው ሕይወት ሙሉ ትምህርት አይሰጥም። ለምሳሌ፣ የሙታን መንፈስ፣ አካል፣ ጣትና ምላስ የላቸውም። ሙታን አዲስ አካል የሚቀበሉት በዓለም ፍጻሜ ወቅት ሰዎች ሁሉ ከሙታን ከተነሱ በኋላ ነው። ሀብታሙ ሰውዬ ያላሉን አርስልኝ በማለት የቀረበው ጥያቄ፣ በአንዲት ያለ አስከፊ ሁኔታ ውስጥ መሆኑን የሚያሳይ ተደርጎ ነው መወሰድ ያለበት።

36 በዚህ በታ «ሙሴ» የሚለው ቃል አምስቱን የብሉይ ኪዳን መዳከፍት የሚያመለክት ነው። እነዚህም መዳከፍት የተጻፉት በሙሴ ነው። ስለዚህ «ሙሴና የነቢያት መዳከፍት» ማለት ጠቅላላውን ብሉይ ኪዳንን ማለት ነው። እንዳንድ ጊዜ ብሉይ ኪዳን «የሕግና የነቢያት መዳከፍት» ተብሎ ይጠራል (ቁ. 16)።

31 አብርሃምም መልሶ፡ «እስከ አሁን ካላመኑ፣ አንድ ሰው ከሞት ቢነሣም አያምኑም» አለው። በእርግጥም ይህ አባባል ትክክል ነው። ክርስቶስ ከሙታን ተነሥቶ እያለ፣ እያሌ አይሁዶች ሊያምኑበት አልቻሉም። እንዲያውም አስከፊ ተሰርዶል ብለው አወሩ።

ይህ ምሳሌ ሀብታም የሆኑ ሁሉ ወደ ሲኦል ይጣላሉ፣ ድካ የሆኑ ሁሉ ደግሞ ወደ መንግሥተ ሰማይ ይገባሉ የሚል ትምህርት አያስተምርም። አንዳንድ ሀብታም ሰዎች ወደ መንግሥተ ሰማይ ሊገቡና እያሌ ድካ ሰዎች ደግሞ ወደ መንግሥተ ሰማይ ላይገቡ ይችላሉ። ሀብታም ሰዎችም ሆኑ ድካ ሰዎች ወደ መንግሥተ ሰማይ መግባት የሚችሉት፣ በአንድ ቁልፍ ብቻ ነው፤ ያም ቁልፍ እምነት ነው። አንድ ሀብታም ሰው ንስሐ የገባና ያመነም ከሆነ ለድካ ሰዎች ርኅራኄን ያድርግ ነበር። ሀብቱንም በአጠገቡ ያሉ ድኾችን ለመርዳት ያውለው ነበር። ከዚህም በላይ ወደ መንግሥተ ሰማይ ይገባ ነበር።

ልክ እንዲሁ፣ ድካውም ሰው ወደ መንግሥተ ሰማይ አይገባም ነበር። ምናልባትም እርሱም እግዚአብሔርን ሊያማርርና ሊቆጣም ይችል ነበር። ወደ እምነትም ለመምጣት ፈቃደኛም ላይሆን ይችል ነበር። ስለዚህም እርሱም ወደ ሲኦል ሊሄድ ይችል ነበር።

እንግዲህ ሀብታምና ድካ ወደ መንግሥተ ሰማይ መግባት የሚችሉት በአንዲት መንገድ ብቻ ነው። ይህቺም መንገድ «ጠባብና የሚያገኙባቸውን ሰዎች ጥቂቶች ናቸው» (ማቴ. 7፡14)። መንገዱም የንስሐና የእምነት መንገድ ናት።

ምዕራፍ 17

ኃጢአት፡ እምነትና ተግባር (17፡1-10)
(ማቴ. 17፡20፤ 18፡6-7፤ 15፡21-22፤ ማር. 9፡42)

1-2 ማር. 9፡42 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

3-4 ማቴ. 18፡15፡21-22 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

5-6 ማቴ. 17፡20፤ ማር. 9፡24-29 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

7-8 በዚህ በታ ኢየሱስ የሚያስተምረው በጌታና በአገልጋይ መካከል ስላለው ግንኙነት ነው። በዚህ ዓለም ያለ አንድ ጌታ አገልጋዩን ጠርቶ እርሻ ሲያርስና ከብቶቹንም ሲጠብቅ እንዲውል ይልከዋል። አገልጋዩ በቀኑ መጨረሻ ከውሎው ሲመለስ ለጌታው ምግብ ማሰናዳት አለበት። አንድ ጌታ አገልጋዩን እያገለገለም። ምንም እንኳን አገልጋዩ ቀኑን ሙሉ ሲሠራ ቢውልና ቢደክመውም፣ ወደ ቤት ከተመለሰም በኋላ ጌታውን ማገልገል አለበት።

9 ጌታው አገልጋዩን «አመለግንሃለሁ» ሊለው አይገባውም። ደግሞም ጌታው ባለዕዳ አይደለም፤ ምክንያቱም አገልጋዩ እያደረገ ያለው የሚጠበቅበትን ነው። አገልጋዩ ዘወትር ጌታውን የማገልገል ግዴታ አለበት፤ ስለዚህ ምንም የተለየ ምስጋና ሊሰጠው አይገባም። አንድ ጌታ አገልጋዩ የተባለውን ነገር ስለ ፈጸመ ከቶ ሊያመሰግነው አይችልም።

10 ልክ እንዲሁ እኛም የክርስቶስ አገልጋዮች ነን። የእግዚአብሔርም ንብረቶችና ሎሎዎች ነን (ሮሜ 1፡1 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ኢየሱስ በነበረበት ዘመን አንድ አገልጋይ የራሱ የሆነ መብት የለውም ነበር። አገልጋይ ሁልጊዜ የጌታው ንብረት ነው፤ ምክንያቱም ጌታው ገዝቶታል። ስለዚህ አገልጋዩ ጌታው ያዘዘውን ሁሉ መፈጸም አለበት። እኛም እንዲሁ በክርስቶስ ተገዝተናል፤ ክርስቶስም የገዛን በራሱ ደም ነው (1ቆሮ. 6፡20፤ 1ኢጥ. 1፡18-19 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። እንግዲህ በሕይወት ዘመናችን ሁሉ ክርስቶስ አድርጎ ያለንን ነገር በትጋት መፈጸም አለብን። አድርጎ የተባልንውን ነገር ካደረግን፣ አሁን እንዲህ ማለት እንችላለን፤ እኛ «የማንጠቅም አገልጋዮች ነን፤ የፈጸምንውም ግዳጃችን ብቻ ነው»።

እንዴት ያለ ጥልቅ ትምህርት ነው! ምንም እንኳን በነገር ሁሉ ክርስቶስን ብንታዘዝም፣ አሁንም ቢሆን እኛ ምንም «የማንጠቅም» ነን። በእግዚአብሔር ፊት ራሳችንን በራሳችን «የሚጠቅሙ» ሰዎች ለማድረግ የምንችል

አይደለም። የእግዚአብሔር ምስጋና የሚገባን አይደለም። እግዚአብሔር አድርጎ ያለንን ነገር ሁሉ ብናደርግም፤ የእግዚአብሔርን ጸጋና ደኅንነት ለመቀበል የተገባን አይደለም። እግዚአብሔር ባርከን ከሆነ፤ በረከቱን ያገኘነው የምንጠቅም ሰዎች ሆነን ሳይሆን ከምሕረቱና ከጸጋው የተነሣ ነው። ከዚህ ላይ አንድ ያልተመለሰ ጥያቄ አለ። ይኸውም ከእኛ መካከል ማን ነው እግዚአብሔር አድርጎ ያለንን ነገር «ሁሉ» ያደረገ? አንድም ሰው የለም። ስለዚህ የታዘዘውን «ሁሉ» ካደረግንም በኋላ ቢሆን፤ ምንም «የማንጠቅም» ነን፤ የታዘዘውን ሁሉ ያሳደረግን ሰዎች ምንም ከማይጠቅሙት በታች ነን። የእግዚአብሔር ምሕረት ግን በእኛ ላይ ይሁን!

ዐሥር ሰዎች ከለምጸቸው ነጹ (17:11-19)

11 ኢየሱስ ወደ ኢየሩሳሌም ሲሄድ (ሉቃ. 9:51፤ 13:22)፤ በገሊላና በሰማርያ በኩል አልፎ ሄደ። የሰማርያ ሰዎች ስለላታቀበሉት (ሉቃ. 9:52) በሰማርያና በአካባቢው መመለስ ግድ ሆነበት።³⁷

12-13 በመንገድ ሲሄድ ሳለ፤ ዐሥር ለምጸዎችን አገኘ። እንደ አይሁድ ሕግ መሠረትም «በሩቅ ቆሙ»። ለምጽ ያለበት አንድ ሰው ሰዎችን መቅረብ አይችልም፤ እንዲያውም ሰዎች ሊቀርቡት ሲሉ «ለምጸዎ ነኝ! ለምጸዎ ነኝ» እያለ መጮህና ሰዎቹ እንዳይቀርቡት ማድረግ አለበት³⁸ (ዘሌ. 13:45-46)። እነዚህ ዐሥር ሰዎች ኢየሱስ በመንደራቸው ሲያልፍ ሲያዩ ማረን እያሉ ጮኹ።

14 ኢየሱስ ገና ከሩቅ ሆኖ፤ ዐሥሩንም ለምጸዎ ሰዎች ፈወሳቸው። የተናገረው ነገር ቢኖር እንዲህ የሚል ነው፡ «ሂዱ ሰውነታችሁንም ለካህናት አሳዩ» (ማር. 1:44 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። እነርሱም ኢየሱስ እንዳሳቸው ወደ ካህናት በመሄድ ላይ ሳሉ ከለምጸቸው ነጹ። እነዚህ ሰዎች ትልቅ እምነት ነበራቸው ማለት ይቻላል። ምክንያቱም ከለምጸቸው እንደሚነጹ ሳያውቁ በፊት የክርስቶስን ቃል ታምነው ሄዱ። እነርሱ የራሳቸውን ድርሻ በመታዘዝ ተወጥተዋል፤ ክርስቶስም የራሱን ድርሻ ተወጥቷል።

15-18 ከለምጸቸው ከነጹት ዐሥር ሰዎች ውስጥ ዘጠኙ አይሁዶች ናቸው፤ ሁሉም ግን ኢየሱስን ለማመስገን ተመልሰው አልመጡም። ኢየሱስን ለማመስገን የመጣው ከእነርሱ መካከል «ባዕድ» ማለትም ሳምራዊ የሆነው ሰው ነው።

19 ኢየሱስም ሳምራዊውን ሰው እንዲህ አለው፡ «... እምነትህ አድናግል» (ማር. 5:34 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ኢየሱስ እንዲህ ሲል ሥጋዊ ፈውስ ብቻ ሳይሆን፤ መንፈሳዊም ፈውስ አግኝተዋል ማለቱም ነበር። በሌላ አነጋገር ይህ ሰው ደኅንነት ተቀብሏል።

የተቀሩት ዘጠኙ ለምጸዎ ሰዎች ግን ሥጋዊ ፈውስ ብቻ ነው የተቀበሉት። በዚህ ሕይወት ስለተቀበሉት በረከት እግዚአብሔርን የማናመሰግን ከሆነ በወዲያኛው ዓለም ምንም ዓይነት በረከት አንቀበልም።

የእግዚአብሔር መንግሥት መምጣት (17:20-37)
(ማቴ. 16:25፤ 24:17-18፤ 26-28፤ 37-41፤ ማር. 8:35፤ 13:15-16፤ 21:23)

20-21 የአይሁድ መምህራን በተለይም የአይሁድ መሪዎች፤ የእግዚአብሔር መንግሥት መቼ እንደምትመጣ ዘወትር ማወቅ ይፈልጋሉ። መሲሔ በሚመጣበት ጊዜ የሮማን መንግሥት አፈራርሶ የእስራኤልን መንግሥት እንደገና ያቋቁማል ብለው በተስፋ ይጠባበቁ ነበር። ከዚህ በተጨማሪ የመሲሔ አመጣጥ ፍጹም ኃይል ይሆናል ብለው ያምኑ ነበር። በእርግጥ እንዲህ

ያለውን ነገር በተስፋ ይጠባበቁ የነበረው፤ መሲሔ በሚያቋቁመው አዲስ የአይሁዶች መንግሥት ውስጥ ገዢ እንሆናለን በሚል እምነት ነው።

ስለዚህ ኢየሱስ ነቢይ ሳይሆን አይቀርም በሚል ተስፋ፤ የእግዚአብሔር መንግሥት መቼ እንደምትመጣ ጠየቁት። ኢየሱስም እንዲህ ሲል መለሰላቸው፡ «የእግዚአብሔር መንግሥት የምትመጣው ሰዎች በሚጠባበቁት ዐይነት አይደለም። እንዲህ ባይሆን ኖሮ ሰዎች «አህ! የእግዚአብሔር መንግሥት ያቸትና!» በማለት ይናገሩ ነበር። ነገር ግን የእግዚአብሔር መንግሥት መንፈሳዊ ነገር ናት። እንደዚህ ዓለም መንግሥትም አይደለችም። እንደ እውነቱ ከሆነ፤ የእግዚአብሔር መንግሥት በሰዎች ልብ ውስጥ የምትኖር ግዛት ወይም አስተዳደር ናት (ማቴ. 12:19 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ይህም ብቻ አይደለም፤ የእግዚአብሔር መንግሥት ገና ድሮ መጥታለች። ኢየሱስ በመጣ ጊዜ ይህችን መንግሥት ይዞ መጥቷል። ሰዎች ክርስቶስን በሚቀበሉበት ጊዜ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ይገባሉ፤ የእግዚአብሔርም መንግሥት ወደ እነርሱ ትገባለች። ኢየሱስ ሲናገር፡ «የእግዚአብሔር መንግሥት በመካከላችሁ ናት»³⁹ ብሏል። ፈሪሳውያን የእግዚአብሔር መንግሥት መቼ እንደምትመጣ ማወቅ ይፈልጉ ነበር። መንፈሳዊ ዓይኖቻቸው በርቶ ቢሆን ኖሮ፤ የእግዚአብሔር መንግሥት አስቀድሞ በመካከላቸው እንደሆነች ማስተዋል ይችላሉ ነበር።

22 ከቁ. 20-21 ላይ፤ ኢየሱስ ለፈሪሳውያን ስለ እግዚአብሔር መንግሥት መምጣት ማለትም ስለ ራሱ መጀመሪያ መምጣት ተናግሮ ነበር። አሁን ደግሞ በቁ. 22 ላይ ለደቀ መዛሙርቱ ስለ ዳግም ምጽአቱ ማለትም «ስለ ሰው ልጅ ቀኖች» ይናገራል፤⁴⁰ ይህም የሚሆነው በዓለም ፍጻሜ ነው።

ቀጥሎም ኢየሱስ የሚከተለውን ነገራቸው፡ «ከሰው ልጅ ቀኖች አንዱን እንዲያን ምንው ባየን የምትሉበት ቀን ይመጣል»። ኢየሱስ እንዲህ ሲል፤ ከዚህ የሚከተለውን ማለቱ ነበር። ከኢየሱስ ሞትና ዕርገት በኋላ፤ ደቀ መዛሙርቱ እጅግ ከባድ መከራ ይገጥማቸዋል። እንዲያውም ከደቀ መዛሙርቱ ብዙዎቹ ይገደላሉ። ታዲያ በእነዚህ አስከፊ ቀኖች፤ ኢየሱስ በታላቅ ኃይልና ክብር ሲመጣ ማየት ብዙዎቹ ይናፍቃሉ (ማር. 13:26) «ነገር ግን» አለ ኢየሱስ፤ ያኛን ቀን «አታያም»። እናንተም ከመሞታችሁ በፊት ተመልሼ አልመጣም።

23-24 ማቴ. 24:26-27፤ ማር. 13:21 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

25 በዚህ ቦታ ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ የሚነግራቸው፤ በታላቅ ክብር ዳግም ተመልሶ ከመምጣቱ በፊት እርሱ ራሱ ብዙ መከራ መቀበልና መሞት እንዳለበት ነው (ማር. 8:31 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

26-27 በዚህ ቦታ ኢየሱስ የሚናገረው «የሰው ልጅ» እንዴት ተመልሶ እንደሚመጣ ነው። የሰው ልጅ የሚመጣው ባልተጠበቀ ሰዓት ነው። የሚመጣውም እንደ ዳኛና ፈራጅ ሆኖ ነው። በኖኅ ዘመን የነበሩ ሰዎች በጥፋት ውሃ እንደጠፉ ሁሉ፤ ክርስቶስ ዳግም ተመልሶ በሚመጣበትም ጊዜ ክፉ ሰዎች ይኮነሱ። ይጠፋሉም (ማቴ. 24:37-39 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

37 ኢየሱስ በሰማርያና በአካባቢው ለመመለስ በዩርዳኖስ ወንዝ በስተምሥራቅ በኩል ማለፍ አለበት። ምክንያቱም ሰማርያ የምትገኘው በገሊላና በኢየሩሳሌም መካከል ነው። ኢየሪኮ ከተማ ሲደርስ ግን በዩርዳኖስ ወንዝ በስተምዕራብ ተሻግሮ መሄድ አለበት።

38 ለምጽ ተላላፊ በሽታ ነው። ዛሬ መድኃኒት እንዳለ ሁሉ ኢየሱስ በነበረበት ዘመን ለምጽን የሚያድን መድኃኒት የለም ነበር።

39 በግሪክ ቋንቋ ማለትም ሉቃስ ወንጌሉን በጻፈበት ቋንቋ «በመካከላችሁ» የሚለው ቃል «በእናንተ ዘንድ» ተብሎ ሊተረጎም ይችላል። ሁለቱም ትርጉሞች ትክክል ናቸው። የእግዚአብሔር መንግሥት «በመካከላችን» ናት፤ ምክንያቱም ኢየሱስ በመንፈሱ አማካይነት በመካከላችን ነው። እንዲሁም የእግዚአብሔር መንግሥት «በእኛ ዘንድ» ናት፤ ምክንያቱም የኢየሱስ መንፈስ በውስጣችን ይኖራል።

ኢየሱስ የእግዚአብሔር መንግሥት «በመካከላችሁ» ናት ሲል፤ በማያምኑ ፈሪሳውያን ውስጥ ናት ማለቱ አይደለም። ጠቅላላ ባለ አነጋገር በሚያምን በማንኛውም ሰው ዘንድ ናት ማለቱ ነው። እርግጥ ነው የእግዚአብሔር መንግሥት በፈሪሳውያን «መካከል» ናት፤ ምክንያቱም በዚያን ወቅት ኢየሱስ በመካከላቸው ነበር።

40 ብዙውን ጊዜ ኢየሱስ ራሱን «የሰው ልጅ» ብሎ ይጠራ ነበር (ማር. 2:10 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

28-29 የሰው ልጅ በሚመጣበት ጊዜ፤ ልክ በአብርሃም የእግት ልጅ በሉጥ ዘመን፤ በሰዶም ከተማ ነዋሪዎች ላይ እሳትና ዲን ከሰማይ ድንገት እንደዘነበባቸውና እንዳጠፋቸው ሁሉ፤ እንዲሁ ይሆናል። በዚያን ዘመን የነበሩ ሰዎች እግዚአብሔር እንዲህ ድንገት ይፈርድብናል ብለው አላሰቡም ነበር። እነርሱ እንዲያውም ይበሉና ይጠጡ፤ ያገቡና ይጋቡም ነበር። ምንም አንቀጥም ብለው ያሰቡም ነበር። እግዚአብሔር ሎጥንና ሌት ልጆቹን ከሰዶም ከተማ እንዳወጣቸው፤ ከተማዋንና በውስጧም የሚኖር ሰዎችን እንዳለ አጠፋቸው (ዘፍ. 19፡1-29፤ ማቴ. 11፡23-24)።

30-31 ማር. 13፡15-16 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

32 «የሉጥን ሚስት አስታውሱ!» የሉጥ ሚስት፤ የሰዶም ከተማ ከመጥፋቷ በፊት ከከተማዋ ወጥታ ነበር። ነገር ግን የሉጥ ሚስት ወደ ጳላዋ ተመለከተች። ከሰዶም ስትወጣ በሰዶም የነበራትን ሕይወት ትታ አልወጣችም። ልሷ የነበረው ከእግዚአብሔር ጋር ሳይሆን ከሰዶም ከተማ ጋር ነበር። በዚህም ምክንያት ወደ «ጨው ዐምድ» ተለወጠች (ዘፍ. 19፡16-17፤ 26)። «የሉጥን ሚስት አስታውሱ!» ከሰዶም ያመለጥን ሁሉ ልብ እንበል፤ ወደ ቀድሞውም ሕይወት አንመለስ። ወደ ቀድሞው ሕይወት ለመመለስ ከሞከርን ግን፤ እኛም እንደ ሉጥ ሚስት በመንፈስ ወደ «ጨው ዐምድ» እንለወጣለን።

33 ማር. 8፡35 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

34-36 ማቴ. 24፡40-41 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።⁴¹

37 ማቴ. 24፡28፤ ማር. 13፡23 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ምዕራፍ 18

ድኻሞ መበለትና ዐመፀኛው ዳኛ (18፡1-8)

1-5 በዚህ ቦታ ኢየሱስ ጉዳይዋን ለአንድ ዐመፀኛ ዳኛ ለላቀረበች ሴት ምሳሌ ተናገረ። ይህ ዳኛ «እግዚአብሔርን የማይፈራ፣ ሰውንም የማያፍን» ነው (ቁ. 2)። በሌላ አነጋገር ሰዎችን ያለ አንዳች ፍትህና ምሕረት የሚያንገላታ ክፉ ዳኛ ነው። ዳኛው መበለቷ ጉቦ እንድትሰጠው ይፈልግ ነበር፤ ነገር ግን መበለቷ እጅግ ድኻ ነበረች። ይህች ሴት ትክክለኛ ፍርድ ለማግኘት የነበራት ብቸኛ አማራጭ፤ ጠዋትና ማታ እየመጣች ዳኛውን መጨቅጨቅ ነበር። በመጨረሻ ግን ከጭቅጨቃዋና ከንዝነዛዋ የተነሣ ተፈረደላት።

ኢየሱስ ይህንን ምሳሌ የተናገረው፤ የመበለቷን አርዳያ እንድንከተልና እኛም ተስፋ ሳንቆርጥ በጸሎታችን ጸንተን እንድንቀጥል ለማሳሰብ ነው (ቁ. 1)።

6-8 ቀጥሎም ኢየሱስ ዐመፀኛውን ዳኛ ከእግዚአብሔር ጋር በተቃርኖ አወዳደረ። አንድ ክፉና ዐመፀኛ ዳኛ ለመበለቷ ተገቢውን ፍርድ ከሰጣት፤ ዳድቅና መሐሪ የሆነው አምላክ ወደ እርሱ ለሚጮሁት «ምርጦቹ»⁴² ተገቢውን ፍርድ እንዴት አይሰጣቸውም? ምንም ጥርጥር አይገባን። «ሳይዘገይ በፍጥነት ይፈርድልናል»።

ከዚህ ምሳሌ ሁለት መሠረታዊ ነገሮችን እንማራለን። አንደኛው፤ እንደ ዐመፀኛው ዳኛ እግዚአብሔር የጠየቅነውን ነገር ወዲያውኑ ሳይሰጠን ይችላል። እግዚአብሔር እምነታችን ይፈተን ዘንድ አንዳንድ ጊዜ አድልዎ ወይም የተዛባ ፍርድና ስደት እንዲደርስብን ያደርጋል (ሮሜ 5፡3-4፤ ያዕ. 1፡2-4፤ 1ኳጥ. 1፡6-7 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። እንግዲህ እግዚአብሔር ለተወሰነ ጊዜ አድልዎ ወይም የተዛባ ፍርድ እንዲደርስብን ሲፈቅድ፤ ለራሳችን ጥቅም እንደሆነ ልንገነዘብ ይገባል (ሮሜ 8፡28 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

እንግዲህ ለምንድን ነው እግዚአብሔር ለምርጦቹ ሳይዘገይ «በፍጥነት» ይፈርድላቸዋል በማለት ኢየሱስ የተናገረው? የእግዚአብሔር ጊዜና የእኛ ጊዜ አንድ

አይደለም። በእግዚአብሔር ዘንድ አንድ ሺ ዓመት እንደ አንድ ቀን ነው (2ኳጥ. 3፡8)። በዚህ ቦታ «በፍጥነት» የሚለው ቃል «በትክክለኛው ጊዜ» ማለት ነው። እግዚአብሔር ያለ አግባብ አይዘገይም።

ከዚህ ምሳሌ የምንማረው ሁለተኛው ነገር፤ ያለማሰለስ ቀንና ሌሊት መጸለይ እንዳለብን ነው። እግዚአብሔር በፍጥነት መልስ ባይሰጠንም እንኳ፤ ያለማቋረጥ እንድንጸልይ ይፈልጋል። በጸሎታችን የማናቋርጥ ጽኑአን እንድንሆን ይፈልጋል (ሉቃ. 11፡5-8 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

እግዚአብሔር ያለማሰለስና ያለማቋረጥ እንድንጸልይ የሚፈልገው ለምንድነው? መልሱም፤ እምነታችን እንዲታይ ነው። በተለይ ደግሞ በስደት ጊዜ ጸንተን መጸለይ አለብን። እምነታችንም በተፈተነ ጊዜ ያለማቋረጥ መጸለይ አለብን። ኢየሱስ ሲናገር፤ «... እስከ መጨረሻ በትዕግሥት የሚጸና... ይድናል» ብሏል (ማር. 13፡13)። እግዚአብሔር ያለ አንዳች ጥርጥር በመጨረሻ ይፈርድልናል በማለት በእምነት ወደ እግዚአብሔር መጮህ ይገባናል። እግዚአብሔር በዚህ ዓለም ወይም በዚህ ሕይወት ሳይፈርድልን ይችል ይሆናል፤ ሆኖም ያለ ምንም ጥርጥር ግን በወዲያኛው ዓለም ይፈርድልናል።

ይህ ትምህርት የሚያገለግለው በስደት ውስጥ ስንሆን ብቻ አይደለም። በማንኛውም ጊዜ ቢሆን ሳናሰልስና ሳናቋርጥ መጸለይም አለብን። አሁን በዚህ ጊዜ የምትጸልዩበት ወዳጅ ወይም ዘመድ አላችሁ? ብትጸልዩስ መልስ አላገኛችሁም? አሁንም መጸለያችሁን ቀጥሉ።

በሕይወታችሁ የተጨነቃችሁበት ኃጢአት ወይም መጥፎ ልማድ አለ? ልታሸንፉት ያልቻላችሁትስ ሕይወት አለ? አሁንም መጸለያችሁን ቀጥሉ። ተስፋም አትቀረጡ። እግዚአብሔር በመጨረሻና በትክክለኛውም ጊዜ ለጸሎታችሁ መልስ ይሰጣል።

«ነገር ግን የሰው ልጅ ተመልሶ በሚመጣበት ጊዜ በምድር ላይ እምነትን ያገኝ ይሆን?» (ቁ. 8)። ኢየሱስ ተመልሶ ሲመጣ እየተሰደዱና እየተገደሉ ነገር ግን፤ ሳያሰልሱና ሳያቋርጡ የሚጸልዩ ሰዎች ያገኝ ይሆን? በመጨረሻው ዘመን ለማለትም ክርስቶስ ተመልሶ ከመምጣቱ በፊት፤ ስደትና መከራ በሰዎች ሁሉ ላይ ይመጣል። «በዚያን ጊዜ ብዙዎች ሃይማኖታቸውን በመካድ ይሰናከላሉ» (ማቴ. 24፡10)። ታዲያ ክርስቶስ ታማኝ ሆነው የሚቆዩ ሰዎችን ያገኝ ይሆን?

ፈሪሳዊውና ቀረጥ ሰብሳቢው (18፡9-14)

9 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ «ጻድቃን ነን እያሉ ለሚመኩና ሌሎችም ለሚንቁ ሰዎች» አንድ ምሳሌ ተናገረ። ኢየሱስ በነበረበት ዘመን፤ በርካታ አይሁዳውያን በተለይም ፈሪሳውያን ልክ እንዲህ ዐይነት ሰዎች ነበሩ። እነርሱም በራሳቸው ጽድቅ የሚመኩና ራሳቸውንም ከሌሎች የተሻሉ አድርገው የሚለኩቱ ነበሩ። ኢየሱስ እንደተናገራቸው እንደ ሌሎች ምሳሌዎች ሁሉ ይህም ምሳሌ ለአይሁዶች ብቻ የተነገረ ሳይሆን፤ ለሁሉም ሰው የተነገረ ነው። ዛሬ በመካከላችን በእግዚአብሔር ፊት «እኔ ሙሉ ሰው ነኝ፤ እኔ ጻድቅ ሰው ነኝ» የሚሉ ሰዎች ይገኙ ይሆን? እንዲህ የሚሉ ሰዎች ካሉ ይህ ምሳሌ እነርሱን ይመለከታል።

10-12 ይህ ምሳሌ ስለ ሁለት ሰዎች የሚናገር ነው። አንደኛው ሕግን እንደተረዳ መጠን የሚታዘዝና እግዚአብሔርንም የሚያምን ጥብቅ አይሁዳዊና ፈሪሳዊ ነው። በሉቃ. 16፡19 ላይ እንደምናገኘው ሀብታም ሰው፤ በዚህም ምሳሌ ውስጥ የምናገኘው ፈሪሳዊ የተከበረና ቅን ሰው ነው። ይህ ፈሪሳዊ እኩይ አይደለም። የአይሁድን ሕግ የሚታዘዝ ብቻ ሳይሆን ሕጉም ከሚጠይቀው በላይ የሚኖር ነው። በአይሁዶች ሕግ መሠረት አንድ ሰው መጽዎ ያለበት በዓመት አንድ ጊዜ ብቻ ነው፤ ይህ ሰው ግን በላምንት ሁለት ጊዜ ይጽግል። በአይሁዶች ሕግ መሠረት አንድ ሰው አሥራት ማውጣት ያለበት ከጥቂት ነገሮች ውስጥ ብቻ ነው (አሥራት የማይወጣቸው ነገሮች አሉ)፤ ይህ ሰው ግን ከሚያገኘው ነገር «ሁሉ» አሥራትን ያወጣል (ቁ. 12)።

እንግዲህ የዚህ ፈሪሳዊ በደልና ኃጢአት ምንድን ነው? የፈሪሳዊው ኃጢአት፤ ራሱን ጻድቅ አድርጎ መቁጠሩ ነው። የእግዚአብሔርን ይቅርታና ምሕረት እንደሚሻ

⁴¹ ጥንታዊ የሉቃስ ወንጌል ቅጂዎች ሁሉ ቁ. 36 አይጨምሩም፤ ሆኖም ይሄው ንባብ በማቴ. 24፡40 ላይ ይገኛል።

⁴² በዚህ አገባብ «ምርጦቹ» ማለት በእግዚአብሔር የተመረጡት ማለትም በኢየሱስ ያመኑ ማለት ነው።

አልተገነዘበም። እንዲያውም ከበጎ ሥራው የተነሣ ራሱን የእግዚአብሔርን ደንገንነት ለመቀበል የተገባ አድርጎ ይመለከት ነበር። በእግዚአብሔር ዓይን እንዲህ ያለው አስተሳሰብ ትልቅ በደል ነው። ይህ ፈሪሳዊ በራሱ ተመካ።

ይህም ብቻ አይደለም፤ ይህ ፈሪሳዊ በልቡ እውነተኛ እድቅ አይደለም። ሌሎች ሰዎችን ይንቃል፤ ይጠላል፤ ይፈርድባቸዋልም (ማቴ. 7፡1-2)። ይህንንም በማድረግ እግዚአብሔርን በድህል (ማቴ. 23፡23 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ፈሪሳዊው ሊጸልይ «ወደ ቤተ መቅደስ» ሄደ። ዛሬም ቢሆን አያሌ ሰዎች ለመጸለይ ወደ ቤተ መቅደስና ወደ ቤተክርስቲያን ሲሄዱ ይታያል። አንዳንዶቹን ግን በመንግሥተ ሰማይ ጨርሶ ላናያቸው እንችላለን።

13 የሁለተኛው ሰው ማለትም የቀረጥ ሰብሳቢው አመለካከትና ውስጣዊ አስተያየት ግን ፍጹም ልዩ ነው (ማር. 2፡14 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ኃጢአተኛና በደለኛ መሆኑን ተገንዝቧል። በኃጢአቱም ምክንያት የእግዚአብሔርን ፍርድ መቀበል እንዳለበት ተረድቷል። በመንፈስ ራሱን «ሃቅ» ያደረገና በኃጢአቱም «ያዘን» ሰው ነው (ማቴ. 5፡3-4 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ይህ ሰው እግዚአብሔርን ለመጠየቅ የደፈረው አንድ ነገር ቢኖር ምሕረቱን ነው።

14 ቀረጥ ሰብሳቢው «ጽድቅን አግኝቶ» ወደ ቤቱ ተመለሰ። ፈሪሳዊ ግን በእግዚአብሔር ፊት ጽድቅን ሊያገኝ አልቻለም። ቀረጥ ሰብሳቢው ይቅርታን አገኘ፤ ከኃጢአቱም ነጻ፤ በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነትን አገኘ፤ ፈሪሳዊው ግን በትዕቢቱና ፍቅርም በማጣቱ ምክንያት በእግዚአብሔር ተፈረደበት። ከዚህ ትልቅ ምሳሌ እንደምንማረው እግዚአብሔር እንዲቀበለንና እንዲያጸድቅን ከፈለግን፤ በቅድሚያ ራሳችንን በፊቱ ትሔታን ማድረግና ንስሐ መግባት እንዲሁም ምሕረቱን መለመን አለብን። ጻዊት ሲጽፍ፤ «አምላክ ሆይ! አንተ ትሔት የሆነውንና ለንስሐ የተዘጋጀውን ልብ አትንቅም» (መዝ. 51፡17) ብሏል። በእግዚአብሔር ፊት ራሳችንን ትሔት ስናደርግ ብቻ ነው እግዚአብሔር ወደ እኛ መጥቶ ከወደቅንበት የሚያነሳንና ራቂትነታችንንም በክርስቶስ ጽድቅ የሚሸፍነው።

እንደዚህ ፈሪሳዊ ራሳቸውን ከፍ ከፍ የሚያደርጉትን እግዚአብሔር ያዋርዳቸዋል። እንዲህም ያሉ ሰዎች ወደ መንግሥተ ሰማይ እንዲገቡ አይፈቀድላቸውም። «ራሱን ከፍ የሚያደርግ ይዋርዳል፤ ራሱን ዝቅ የሚያደርግ ከፍ ያሳል» (ማቴ. 23፡12 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ኢየሱስና ሕፃናት (18፡15-17)

(ማቴ. 19፡13-15፤ ማር. 10፡13-16)

15-17 ማር. 10፡13-16 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ሀብታሙ ገዢ (18፡18-30)

(ማቴ. 19፡16-30፤ ማር. 10፡17-31)

18-30 ማር. 10፡17-31 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ኢየሱስ ስለሞቱ ዳግመኛ ተናገረ (18፡31-34)

(ማቴ. 20፡17-19፤ ማር. 10፡32-34)

31-34 ማር. 10፡32-34 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

አንድ ዓይነ ስውር ተፈጠሰ (18፡35-43)

(ማቴ. 20፡29-34፤ ማር. 10፡46-52)

35-43 ማር. 10፡46-52 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ምዕራፍ 19

ቀረጥ ሰብሳቢው ዘኪያስ (19፡1-10)

1 ኢየሱስ በዮርዳኖስ ወንዝ በስተምሥራቅ ባሉ አካባቢዎች ሲመላለስ ከቆየ በኋላ፤ የዮርዳኖስን ወንዝ ተሻግሮ ከኢየሩሳሌም ዐሥራ ስድስት ማይልስ ወደምትርቀው ወደ ኢያሪኮ ከተማ መጣ (ሉቃ. 10፡30፤ 17፡11)።

2-4 «ዘኪያስ» የተባለ አንድ የቀረጥ ሰብሳቢዎች አለቃ ኢየሱስ ወደ ከተማቸው መምጣቱን ሰማ። ኢየሱስ ገና ከጠየቁ «የቀራጮችና የኃጢአተኞችም ወዳጅ ነው» (ማቴ. 11፡19) እየተባለ በመጠራቱ፤ ዘኪያስ ሁኔታው አሳስቦት ኢየሱስን ለማየት መጣ።

ዘኪያስ «ሀብታም» ሰው ነበር። ሮማውያን በእያንዳንዱ የሮማ ግዛት ውስጥ ቀረጥ ሰብሳቢዎችን ይቀጥሩ የነበረው፤ እንዲህ ያለውን ሥራ ለማግኘት ከፍተኛ ዋጋ ለሚከፍሉ ሰዎች ነበር። አንድ ቀረጥ ሰብሳቢ ከሮማውያን ዘንድ ምንም ደመወዝ አይከፈለውም። ምክንያቱም የሚችሉውን ያህል ገንዘብ ከሕዝቡ ይሰበሰብ ነበርና ነው። ለሮማውያን የሚገባቸውን ያህል ከሰጠ በኋላ ከሕዝቡ አላግባብ የሰበሰበውን ገንዘብ ለራሱ ያስቀራል። በዚህም ምክንያት ቀረጥ ሰብሳቢዎች ሁሉ ማለት ይቻላል፤ ሕዝብን እያታለሉ አላግባብ የከበሩ ናቸው። ስለዚህ ቀረጥ ሰብሳቢዎች በሕዝቡ ሁሉ ዘንድ የተጠሉ ናቸው (ማር. 2፡13-14 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

5-6 ምንም እንኳን ዘኪያስ ከፋና ስስታም ሰው ቢሆንም፤ ኢየሱስ ግን ጠራው። ከዚያም በዘኪያስ ቤት መዋል እንደሚፈልግ ነገረው።

ዘኪያስ «በደስታ ኢየሱስን በቤቱ ተቀበለው»። ዘኪያስ ኢየሱስ የሰጠውን ቦታና ክብር በተመለከተ ጊዜ ልቡ ቀለጠ። ኢየሱስም ኃጢአቱን ይቅር ሊለው እንደተዘጋጀ ተረዳ። ስለዚህ ኢየሱስን በደስታ ወደ ቤቱ ይዞት ሄደ።

7 ይህን ሁሉ ሲከታተሉ የነበሩ ሰዎች ግን በኢየሱስ ላይ አጉረመረሙ። እንዲያውም «አንድ እውነተኛ አይሁዳዊ በተለይም አንድ መምህር ወይም ነቢይ፤ በአንድ ኃጢአተኛ ያውም በአንድ ቀረጥ ሰብሳቢ ቤት ጨርሶ መግባት የለበትም» በማለት አጉተመተሙ (ማር. 2፡15-17፤ ሉቃ. 15፡1-2 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

8 ወደ ቤቱ በደረሱ ጊዜ፤ ዘኪያስ ኃጢአቱን ሁሉ ተናገረ። ሰዎችንም እንዳታለለና ከቀድሞውም መጥፎ ሕይወት እንደሚመለስ አንድ በአንድ ተናዘዘ። «2ታ ሆይ! እነሆ ካለኝ ሀብት ሁሉ እኩሌታውን ለድሃች እሰጣለሁ» በማለት ቃል ገባ። ከዚህም ሌላ በማታለል ከሰው ሁሉ ላይ የወሰደው ገንዘብ ቢኖር «አራት እጥፍ» አድርጎ ለመመለስ ቃል ገባ።⁴³

በርካታ አታላይ ሰዎች በሕግ አስገዳጅነት ሐቀኛ ሰው ይሆናሉ። ለዚህም ከእግዚአብሔር ዘንድ ምንም ውለታ አያገኙም። ዘኪያስ ግን እውነተኛ ሰው የሆነው በራሱ ምርጫና በራሱም ፈቃድ ነው። ይህንን ሁኔታ የተመለከተው ኢየሱስ ዘኪያስ በእርግጥ እውነተኛ ንስሐ እንደገባ ተረዳ።

በዚያን ዕለት በዘኪያስ ሕይወት ውስጥ ፍጹም የሆነ ለውጥ ተከናወነ። ለውጡ ሊከናወን የቻለው ኢየሱስ ወደ ቤቱና ወደ ልቡም ስለ ገባ ነው። ኢየሱስን ወደ ሕይወታችን በተቀበልን ጊዜ እንደ ቀድሞው ዓይነት ሰዎች ከቶ አንሆንም። ይልቁንም አዲስ ፍጥረት እንሆናለን (2ቆሮ. 5፡17 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

9-10 ኢየሱስ የዘኪያስን የንስሐ ቃል በሰማ ጊዜ እንዲህ በማለት ተናገረ። «ሃረ ደንገንነት ለዚህ ቤት ሆኖአል»። ዘኪያስ በኃጢአትና ባለማመን «ጠፍቶ» ነበር። አሁን ግን ዳነ።

ኢየሱስ ወደ ምድር የመጣው ለዚሁ ዓላማ ነው። ወደ ቀረጥ ሰብሳቢም ቤት የሄደው ለዚሁ ዓላማ ነው። ታዲያ ዘኪያስ የንስሐ ዕድል ለምን አይሰጠው? እንደ ማንኛውም አይሁዳዊ በትውልዱ «የአብርሃም ዘር» ነው። አሁን ደግሞ

43 በአይሁዶች ሕግ መሠረት፤ የሌላን ሰው ገንዘብም ሆነ ንብረት የጠቀና ያለ አግባብም የወሰደ ሰው ዕጥፍ አድርጎ መመለስ አለበት (ዘጸ. 22፡9)።

በእምነት አማካይነት «የአብርሃም እውነተኛ ልጅ» ለመሆን በቃ (ገላ. 3:7)።

ኢየሱስ የመጣው እንደ ዘኪያስ ያሉ በኃጢአት የጠፋ ሰዎችን ለማዳን ነው (ማቴ. 18:12፤ ማር. 2:17 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ይህ ኢየሱስ በእውነት አድናን ከሆነና በውስጣችንም የሚኖር ከሆነ፤ ይህንን የደኅንነት የምሥራች ወይም መልካም ዜና በኃጢአት ለጠፋ ሰዎች እንናገራለን።

የዐሥሩ አገልጋዮች ምሳሌ (19:11-27)
(ማቴ. 25:14-30)

11-25 ማቴ. 25:14-28 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።
26 ማቴ. 25:29፤ ማርቆስ 4:25 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።
27 ማቴ. 25:30 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ኢየሱስ በታላቅ ከብር ወደ ኢየሩሳሌም ገባ (19:28-40) (ማቴ. 21:1-11፤ ማር. 11:1-11)

8-40 ማር. 11:1-11 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ኢየሱስ ስለ ኢየሩሳሌም አለቀስ (19:41-44)

41-42 ኢየሱስ ከደብረ ዘይት ተራራ ላይ ወርቶ ወደ ኢየሩሳሌም ከተማ ገባ (ቁ. 37)። በደብረ ዘይት ተራራ ላይ ሆኖ ከተማዋን ሙሉ በሙሉ መመልከት ይችላል ነበር። የአይሁድ መምህራንና መሪዎች ከፋኛ እንደተቃወሙት ያውቃል። የኢየሩሳሌም ከተማም ነዋሪዎች ቢሆኑ ለሞት አላልፈው እንደሚሰጡት ያውቃል (ማር. 15:12-15)። ከዚህም በተጨማሪ በቅርብ ጊዜ ውስጥ በከተማዋና በሕዝቡ ላይ ታላቅ መዐትና ጥፋት እንደሚደርስ ያውቃል፤ ምክንያቱም የእግዚአብሔርን ልጅ ገድለውታልና ነው።

ስለዚህ ከተማዋን በተመለከተ ጊዜ «አለቀሰላት» (ቁ. 41)። ቀጥሎም እንዲህ አለ፡ «ለሰላምሽ የሚያስፈልገውን ነገር ዛሬ ምንው ዐውቀሽ ቢሆን ኖሮ...»። የኢየሩሳሌም ከተማ ነዋሪዎች ንስሐ ገብተው ቢሆንና ክርስቶስንም በደስታ ተቀብለው ቢሆን ኖሮ ከተማዋ ከጥፋት ትተርፍ ነበር።⁴⁴ ለኢየሩሳሌም ከተማ ነዋሪዎችም «ሰላም» ይሆንላቸው ነበር።⁴⁵ «አሁን ግን ይህ ሰላም ከዐይንሽ ተሰውሮብሻል» በማለት ኢየሱስ ታላቅ ሐዘኑን ገለጸ። ለንስሐ የነበራቸው ዕድል አበቃ። ልባቸው ደንደን፤ ዐይናቸውም ታወረ። በጥቅሉ «እግዚአብሔር ሊጎበኛቸውና ሊያድናቸው የመጣበትን ጊዜ» (ቁ. 44) ማለትም የእግዚአብሔርን ልጅ የኢየሱስን መምጣት ከቶ አላወቁም (ማቴ. 23:37-39 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

43-44 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ በኢየሩሳሌም ከተማ ላይ ሰላም ሳይሆን ሰይፍ እንደሚመጣ ትንቢትን ተናገረ። የጠላት ወታደሮች ከተማዋን ከብበው ከተማዋንና የከተማዋንም ነዋሪዎች እንድንም ላይቀር ያጠፋሉ (ኤር. 6:6፤ ሉቃ. 21:6፤ 20-24)። ይህ ትንቢት ከአርባ ዓመት በኋላ በ70 ዓ.ም. ላይ የሮማ ሠራዊት ወደ ኢየሩሳሌም መጥቶ ከተማዋን ሙሉ በሙሉ ባወደመበት ጊዜ ተፈጽሟል።

እግዚአብሔር የፍቅር አምላክ ነው። ሰዎች፣ ከተሞችና ሕዝቦች ንስሐ እንዲገቡ ጥሪ አድርጓል። እግዚአብሔር፣ ታጋሽ አምላክም ነው። «የእርሱ ፈቃድ ሰዎች ሁሉ እንዲድኑና እውነትን እንዲያውቁ ነው» (1ጢሞ. 2:4)። ደግሞም «ሰው ሁሉ ለንስሐ እንዲበቃ እንጂ፣ ማንም ሰው እንዳይጠፋ» ጽኑ ፍላጎቱ ነው (2ጴጥ. 3:9)። ሰዎች ንስሐ ካልገቡ ግን፣ የኋላ ኋላ ይፈርድባቸዋል፤ ያጠፋቸዋልም።

እግዚአብሔር ታላቂቱን ከተማ ነገዌን ከጥፋት የታደገበት ጊዜ ነበር፤ ምክንያቱም የከተማዋ ነዋሪዎች ንስሐ ገብተው ነበር (ዮና. 3:3-10)። የሰዶም ከተማን ግን ከጥፋት አልታደገም። በከተማዋ ውስጥ ዐስር ጻድቅ ሰዎችን ቢያገኝ፣ ከተማዋን እንደማያጠፋ ለአብርሃም ቃል ገብቶለት ነበር፤ ነገር ግን ንስሐ ሊገቡ የሚወዱ ዐስር ሰዎችን ሊያገኝ አልቻለም፤ ስለዚህ ከተማዋን ባድማ አደረጋት (ዘፍ. 18:20-33)። «በእግዚአብሔር መቀለድ አይቻልም»፤ ደግሞም የምናጭደው የዘራነውን ነው (ገላ. 6:7-8)። ንስሐ ካልገባ በእርግጥ እንጠፋለን። «የእግዚአብሔር የደኅንነት ቀን ዛሬ ነው»። «እነሆ የተመረጠው ሰዓት አሁን ነው፤ የደኅንነት ቀን አሁን ነው» (2ቆሮ. 6:2)። ነገ ግን በጣም የዘገየ ጊዜ ሊሆን ይችላል።

ኢየሱስ በቤተ መቅደስ (19:45-48)
(ማቴ. 21:12-19፤ ማር. 11:15-19)

45-48 ማር. 11:15-19 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ምዕራፍ 20

ስለ ኢየሱስ ሥልጣን ጥያቄ (20:1-8)
(ማቴ. 21:23-27፤ ማር. 11:27-33)

1-8 ማር. 11:27-33 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

የወይኑ አትክልት ገበሬዎች ምሳሌ (20:9-19)
(ማቴ. 21:33-46፤ ማር. 12:1-12)

9-19 ማር. 12:1-12 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ለቄሳር ግብር ስለ መክፈል የቀረበ ጥያቄ (20:20-26) (ማቴ. 22:15-22፤ ማር. 12:13-17)

20-26 ማር. 12:13-17 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ስለ ሙታን ትንሣኤና ስለ ጋብቻ የቀረበ ጥያቄ (20:27-40) (ማቴ. 22:23-33፤ ማር. 12:18-27)

27-40 ማር. 12:18-27 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ክርስቶስ የማን ልጅ ነው? (20:41-47)
(ማቴ. 22:41-46፤ ማር. 12:35-40)

41-47 ማር. 12:35-40 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ምዕራፍ 21

የመበለቲቱ ስጦታ (21:1-4)
(ማር. 12:41-44)

1-4 ማር. 12:41-44 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

የመጨረሻው ዘመን ምልክቶች (21:5-19)
(ማቴ. 10:17-22፤ 24:1-14፤ ማር. 13:1-13)

5-19 ማር. 13:1-13 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

የኢየሩሳሌም መጥፋት (21:20-24)
(ማቴ. 24:15-28፤ ማር. 13:14-23)

20-24 ማር. 13:14-23 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

⁴⁴ ኢየሱስ ወደ ኢየሩሳሌም ከተማ ሲገባ በደስታ ከተቀበሉት ሰዎች ውስጥ አብዛኞቹ የራሱ ተከታዮች ናቸው (ቁ. 37)

⁴⁵ ኢየሩሳሌም ግለት «የሰላም ከተማ» ግለት ነው።

የዓለም መጨረሻ (21÷25-28)

(ማቴ. 24÷29-31፤ ማር. 13÷24-27)

25-28 ማር. 13÷24-27 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ስለ ኢየሩሳሌም መጨረሻ (21÷29-33)

(ማቴ. 24÷32-35፤ ማር. 13÷28-31)

29-33 ማር. 13÷28-31 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ተግቶ ስለ መጠበቅ የተሰጠ ማስጠንቀቂያ
(21÷34-38)

34 ኢየሱስ በዚህ ምዕራፍ ውስጥ የሚናገረው ተመልሶ በሚመጣበት ጊዜ ስለሚፈጸሙ ምልክቶች ነው። ዳግም ከመምጣቱም በፊት ተዘጋጅተን እንድንጠብቀው ነው። መቼ ተመልሶ እንደሚመጣ በትክክል ማወቅ አንችልም፤ ነገር ግን ዘወትር ዝግጁዎች ሆነን ልንጠብቀው ይገባል (ማር. 13÷32-33 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ስለዚህ ኢየሱስ እንዲህ በማለት ያስጠነቅቀናል፡ «በመብልና በመጠጥ ብዛት በስካርም በመባከንና ስለ ዓለማዊ ኑሮ በመጨነቅ ልባችሁ እንዳይዝል ተጠንቀቁ»። የክርስቶስ ዳግም ምጽዓት ከሄደበት ቦታ በድንገት በተመለሰው ጌታ ይመስላል። ታዲያ አገልጋዮቹ ምን ሲያደርጉ ያገኛቸው ይሆን? እንዲህ ሳናንቀሳፋ ነቅተን እንጠብቀው፤ የሰጠንንም ሥራ በትጋት እንፈጽም፤ ምክንያቱም ከቀኑ ባንጽ ተመልሶ ይመጣል (ማቴ. 24÷48-51፤ ማር. 13÷34-37፤ 1ተሰ. 5÷4-8 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

ኢየሱስ መቼ ተመልሶ እንደሚመጣ ማወቅ አስፈላጊ አይደለም። በመሠረቱ ተመልሶ የሚመጣበትን ቀን ማወቅ ለእኛ አልተፈቀደም (የሐዋ. 1፡7)። ለእኛ የሚጠቅመው ዘወትር ዝግጁ ሆኖ መገኘት ነው። ዘወትር ጌቱ ዝግጁዎች ሆነን የምንጠባበቅ ከሆነ፤ ያ ቀን ለእኛ «ወጥመድ» አይሆንብንም።

35 ኢየሱስ ለፍርድ ተመልሶ የሚመጣበት ቀን በሰው ሁሉ ላይ ይመጣል፤ በሌላ አነጋገር በሚያምኑም ሆነ በማያምኑ፤ በአይሁዳውያንም ሆነ በአረማውያን ላይ ያ ቀን ይመጣል።

36 በእነዚያ ቀኖች አስከፊ ስደት ይሆናል፤ ብዙዎችም ተሰናክለው ይወድቃሉ (ማቴ. 24÷10-12)። ተሰናክሎ ከመውደቅ፤ እምነታችንን ከመጣልና ክርስቶስንም ከመካድ ፈተና እንድናመልጥ ተግተን መጸለይ አለብን። ምክንያቱም እስከ መጨረሻ በትዕግሥት መጽናት አለብን። ምክንያቱም «እስከ መጨረሻ በትዕግሥት የሚጸና ይድናል» (ማር. 13÷13)። በፍርድ ቀን «በሰው ልጅ ፊት መቆም» የሚችሉት በእምነታቸው ጸንተው የሚቆሙ ብቻ ናቸው (ዕብ. 10÷35-39 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

37-38 ኢየሱስ በኢየሩሳሌም በነበረበት በእነዚያ የመጨረሻ ሳምንታት ወቅት በየዕለቱ በቤተ መቅደስ ያስተምር ነበር። እንዲሁም ማታ ማታ ከከተማዋ እየወጣ ከኢየሩሳሌም ወጣ ብሎ «ደብረ ዘይት» አጠገብ ወደምትገኘው ወደ ቤታንያ እየሄደ ምሽቱን በዚያ ያሳልፍ ነበር።

ምዕራፍ 22

ይሁዳ ኢየሱስን አሳልፎ ለመስጠት ተስማማ
(22÷1-6)

(ማቴ. 26÷1-5፤ 14-16፤ ማር. 14÷1-2፤ 10-11)

1-2 ማር. 14÷1-2 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

3-6 ማር. 14÷10-11 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

የጌታ ዕራት (22÷7-23)

(ማቴ. 26÷17-30፤ ማር. 14÷12-26)

7-23 ማር. 14÷12-26 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ከሁሉ የሚበልጥ ማን ነው? በሚለው ላይ የተሰጠ ትምህርት (22÷24-27)

(ማቴ. 20÷25-28፤ ማር. 10÷42-45)

24-27 ማር. 10÷42-45 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ኢየሱስና ደቀ መዛሙርቱ (22÷28-38)

28-30 ከቁ. 24-27 ላይ ኢየሱስ ከሁሉ በልጦ ለመታየት የፈለጉትን ደቀ መዛሙርቱን ሲገሥጽቸው ይታያል። ከዚህ ላይ ግን በመጠኑም ቢሆን አመስግኗቸዋል። ምክንያቱም እስከዚህ ድረስ በመከራው ጊዜ ከእርሱ ጋር በታማኝነት ከጎኑ ቆመው ነበር። ስለዚህ ኢየሱስ እንዲህ አላቸው፡ «አባቴ መንግሥትን እንደሰጠኝ እኔም ለእናንተ መንግሥትን ማለትም ግዛትንና ሥልጣንን» እስጣችኋለሁ (ቁ. 29)። ከእርሱም «በማለድ ተቀምጠው ይበላሉ፤ ይጠጣሉም»። በሌላ አነጋገር የመንግሥተ ሰማይን ደስታ ይካፈላሉ። አብ ለክርስቶስ በሰማይና በምድር ያለውን ሥልጣን ሁሉ እንደሰጠው፤ (ማቴ. 28÷18) እንዲሁም ክርስቶስ ሥልጣኑን ለደቀ መዛሙርቱ ያከፍላል። ደግሞም «በዐሥራ ሁለቱ የእስራኤል ነገዶች» ላይ እንዲፈርዱ ዕድልን ይሰጣቸዋል⁴⁶ (ማቴ. 19÷28 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። አንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ሊቃውንት፤ ኢየሱስ እንዲህ ሲል፤ በመንግሥተ ሰማይ «በአዲሲቱ እስራኤል» ማለትም በቤተክርስቲያን ላይ መሪ ትሆናላችሁ ማለቱ ነው ይላሉ። ደቀ መዛሙርቱ ክርስቶስን በዚህ ዓለም እንዳከበሩት እርሱም በወዲያኛው ዓለም ያከብራቸዋል (ማቴ. 25÷21)። ነገር ግን ክብርን ለራሳቸው መፈለግ የለባቸውም፤ ክርስቶስ ራሱ ግን ያከብራቸዋል።

31 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ ወደ ስምዖን ጴጥሮስ ዘወር ብሎ እንዲህ አለው፡ «ስምዖን! ስምዖን! እነሆ ገበሬ ስንዴውን ከገለባ አበጥሮ እንደሚለይ እንዲሁም ሰይጣን እናንተን ሊያበጥራችሁ. . . ተመኙ»⁴⁷። ሰይጣን ኢየሱስን ሊያበጥር ወይም ሊፈትን እንደተመኘ ሁሉ (ኢዮ. 1፡6-12፤ 2፡3-10)፤ አሁንም ደግሞ ደቀ መዛሙርቱን ሊያበጥርና ሊፈትን ተመኘ። የሰይጣን ፍላጎትና ምኞት ደቀ መዛሙርቱ እንደ ገለባ በነው እንዲጠፉ። በእርግጥም ኢየሱስ ተደዞ በታሪክ ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ በሙሉ ጥለውት ሸሹ (ማር. 14÷50)። በዚህም ሰይጣን ድልን የተቀዳጀ ይመስል ነበር።

32 ኢየሱስ ግን ለስምዖን ጴጥሮስ ፀለየለት፤ ምክንያቱም ጴጥሮስ የደቀ መዛሙርቱ መሪ ነበር። በተለይ የጸለየው የጴጥሮስ እምነት እንዳይጠፋ ነው። ኢየሱስ ጴጥሮስ እንደሚከደው ያውቃል (ቁ. 33-34)፤ ይህ ከህደት ግን ለአጭር ጊዜ ብቻ ነው። ከዚህ በኋላ ግን ጴጥሮስ ወደ ጌታው መመለስና የተቀሩትንም ደቀ መዛሙርት ማበርታትና መምራት ነበረበት። ከዚህ ላይ ግን አንድ ነገር በእርግጠኝነት መናገር ይቻላል፤ ይኸውም ጴጥሮስ ወደ ጌታው ሊመለስ የቻለው ከክርስቶስ ጸሎት የተነሳ ነው። ክርስቶስ የሚጸልይልንና የሚማልድልን ከሆነ፤ እምነታችን ጸንቶ ይቆማል (ሮሜ 8÷34-37)።

33-34 ማር. 14÷27-31 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

35-36 ደቀ መዛሙርቱ ለመጀመሪያ ጊዜ ሊላኩ «የገንዘብ ቦርሳ፤ ከረጢት ወይም ጫማ» አልያዙም ነበር (ማር. 6÷8-10)። ነገር ግን በየሄዱበት ቦታ ስዎች በእንግዲነት ይቀበሏቸው ነበር። በመሆኑም ምንም ያጡት ነገር አልነበረም።

46 «ዐሥራ ሁለቱ የእስራኤል ነገዶች» የአብርሃም የልጅ ልጅ ከሆነው ከያዕቆብ የተገኙ ናቸው። ስለዚህ እነዚህ «ዐሥራ ሁለት የእስራኤል ነገዶች» የእስራኤል ሕዝብ ወይም መንግስት መገኛ ሊሆኑ ቻለዋል።

47 በግሪኩ ቅጽ ላይ «እናንተ» የሚለው በብዙ ቁጥር የተነገረ ነው።

አሁን ግን ሁኔታው መሉ በመሉ ተለውጧል። ኢየሱስ ሊገደል ተቃርቧል። አሁን እንግዲህ ደቀ መዛሙርቱም ስደት ሊገጥማቸው ነው። በእንግድነት የሚቀበላቸውም ስለማይኖር ከከተማ ወደ ከተማ መሰደድ ሊኖርባቸው ነው። ስለዚህ አሁን የገንዘብ በርሳና ከረጢት መያዝ ይኖርባቸዋል።

ይህም ብቻ አይደለም፤ ኢየሱስ እንደተናገረው ከእንግዲህ በኋላ «ሰይፍም» መያዝ ይኖርባቸዋል። ኢየሱስ እንዲህ ሲል ከብረት የተሠራ ሰይፍ ማለቱ ሳይሆን፤ መንፈሳዊ ሰይፍ ማለቱ ነው። ደቀ መዛሙርቱ የሚያስፈልጋቸው «የመንፈስ ቅዱስ ሰይፍ» ይኸውም የእግዚአብሔር ቃል ነው (ኤፌ. 6፡17)። ለመንፈሳዊ ውጊያ ዘወትር ዝግጁ መሆን አለባቸው። መንፈሳዊ መሣሪያ ከምድራዊው ልብስ ይልቅ እጅግ አስፈላጊ ነው።

37 ቀጥሎም ኢየሱስ ወደ ፊት ስለሚቀበለው መከራ በድጋሚ ተናገረ። አሳይያስ በትንቢቱ እንደተናገረው ክርስቶስ «ከአመፀኞች ጋር ይቆጠራል» (ኢሳ. 53፡12)። እንዲሁም የእርሱም ደቀ መዛሙርት ተመሳሳይ ነገር ይደርስባቸዋል። ስለዚህ መንፈሳዊውን የጦር ትጥቅ መታጠቅ አለባቸው።

38 ደቀ መዛሙርቱ ግን ኢየሱስ የተናገረውን ነገር ማስተዋል አልቻሉም። አሁንም እያሰቡ ያሉት ኢየሱስ ጠላቶቹን የሚያሸንፈው በምድራዊ መሣሪያ ነው እያሉ ነበር። እነርሱ ማስብ የነበረባቸው ከዚህ የተሻለውን ነገር ነበር። ምክንያቱም የኢየሱስ መንገድ የፍቅር መንገድ እንጂ የአመፀ መንገድ አይደለም። ይህን ሁሉ ያልተረዳው ጴጥሮስ ሰይፍ ሊያነሳ ፈልጎ ነበር፤ ኢየሱስ ግን ገሠፀው (ሉቃ. 22፡49-51፤ ዮሐ. 18፡10-11)።

ደቀ መዛሙርቱም ሁለት ሰይፍ እንዳላቸው ለኢየሱስ አሳዩት። ኢየሱስ ግን እስከ አሁን ድረስ ስለ የትኛው ሰይፍ እንደሚናገር ስላልተረዱት በጣም አዘነ። እርሱም «ይበቃል» አላቸው፤⁴⁸ በሌላ አነጋገር «የምትሉትን ብላችኋል፤ ነገሩ ግን አብቅቶለታል» ማለቱ ነው።

ጌቱሴማኒ (22፡39-46)

(ማቴ. 26፡36-46፤ ማር. 14፡32-42)

39-46 ማር. 14፡32-42 እና ማብራሪያውን ይመለከቷል።

ኢየሱስ ተያዘ (22፡47-53)

(ማቴ. 26፡47-56፤ ማር. 14፡43-52፤ ዮሐ. 18፡1-11)

47-53 ማር. 14፡43-52 እና ማብራሪያውን ይመለከቷል።

ጴጥሮስ ኢየሱስን ካደ (22፡54-62)

(ማቴ. 26፡69-75፤ ማር. 14፡66-72፤ ዮሐ. 18፡15-18፤ 25-27)

54-62 ማር. 14፡66-72 እና ማብራሪያውን ይመለከቷል።

ኢየሱስ በካህናት አለቆች ፊት ቀረበ (22፡63-71)

(ማቴ. 26፡57-68፤ ማር. 14፡53-65)

63-51 ማር. 15፡53-65 እና ማብራሪያውን ይመለከቷል።

ምዕራፍ 23

ኢየሱስ በጳጳሱ ፊት ቀረበ (23፡1-5)

(ማቴ. 27፡1-2፤ 11-14፤ ማር. 15፡1-2)

1-3 ማር. 15፡1-2 እና ማብራሪያውን ይመለከቷል።

4-5 ሮማዊ ገዢ የሆነው ጳጳሱ፤ ኢየሱስን ሊያስከስሰው የሚችል «ምንም በደል» ሊያገኝበት አልቻለም። የአይሁድ መሪዎች ያቀረቡትም ክስ የራሳቸው ጣጣ እንጂ እርሱን የሚመለከት እንዳልሆነ ያውቃል። (ዮሐ. 18፡33-38 እና ማብራሪያውን ይመለከቷል)። ከዚህም በተጨማሪ እንደ ጳጳሱ ያሉ የሮማ ባለሥልጣኖች እነርሱ በሚያስተዳድሩት ግዛት ውስጥ በሚከሰቱ ማናቸውም ሃይማኖታዊ ውዝግቦች ላይ ምንም ዓይነት ዳኝነት አይሰጡም (ዮሐ. 18፡12-16)። የአይሁድ መሪዎች ግን ጳጳሱን ዳኝነት እንዲሰጣቸው አጥብቀው ወተወቱት። ጳጳሱ ሃይማኖታዊ ጉዳይ ነው ብሎ ያቀረቡትን ክስ እንዳያጣፋባቸውም ኢየሱስን በሃይማኖታዊ ጉዳይ ላይ ላለመወንጀል ውላኔ አደረጉ። ስለዚህ «ይህ ሰው . . . ሕዝቡን ለሁከት ያስነሣል» በማለት ወነጀሉት (ቁ. 5)። በሌላ አነጋገር በሮማው ገዢ በቂሳር ላይ አመፅን ያነሣል በማለት ከሰሉት። ራሱንም ንጉሥ ለማድረግ ብዙ መከራዎችን አድርጓል በማለት አሳሩን አበዙት (ቁ. 2)። እንዲህ ያለው ክስ ጳጳሱን እንደሚያነቃውና በኢየሱስም ላይ ከባድ እርምጃ እንዲወስድ እንደሚያስገድደው ምንም ጥርጥር አልነበራቸውም።

ኢየሱስ በሄሮድስ ፊት ቀረበ (23፡6-16)

6-7 ጳጳሱ፤ ኢየሱስ ስብከቱን የጀመረው ከገሊላ መሆኑን በሰማ ጊዜ (ቁ. 5)፤ ኢየሱስ ገሊላዊ መሆኑን ጠየቀ። ጳጳሱ ኢየሱስ የገሊላ ሰው መሆኑን ሲረዳ ወዲያውኑ በገሊላ አውራጃ የይስሙላ ገዢ ወደሆነው ወደ ንጉሥ «ሄሮድስ»⁴⁹ ላከው።

8 ሄሮድስ፤ ኢየሱስ ስለፈጸማቸው ታላላቅ ተዓምራት ብዙ ሰምቶ ነበር። ስለዚህ በዚህ አጋጣሚ ኢየሱስ ተዓምራትን ሲያደርግ ለማየት እንደሚችል ተስፋ አደረገ። ሄሮድስ የኢየሱስን ማንነት ለማወቅ ምንም ፍላጎት የለውም። እርሱ የሚፈልገው ተዓምራትን እንደተከትረ በማየት መዝናናት ነው።

9 ኢየሱስ ግን በሄሮድስ ፊት ምንም ነገር ለማድረግ አልፈለገም። ሌላው ቀርቶ መልስ ሊሰጠው እንኳ አልወደደም። ኢየሱስ ለምስኪኖችና ለተናቁ ተዓምራትን ያደርጋል፤ ነገር ግን ለእብሪተኞችና ለማያምኑም ነገሥታት ተዓምራትን አያደርግም።

10 የአይሁድ መሪዎች ከኢየሱስ ጋር በመሆን ወደ ሄሮድስ ሄዱ፤ ይህንንም ያደረጉት በኢየሱስ ላይ የክስ መዓት ለማውረድ አስበው ነው። ከዚህም በቀር ሄሮድስ በኢየሱስ ላይ የምት ፍርድ ለማስተላለፍ ይስማማል ብለው ተስፋ አድርገውም ነበር።

11-12 ሄሮድስ፤ ኢየሱስ ምንም ነገር ሊመልስለት ፈቃደኛ ባለመሆኑ በጣም ተናደደ። ስለዚህ እርሱና ወታደሮቹ በኢየሱስ ላይ አፈዙበት። ኢየሱስ ምንም ነገር ስላልመለስለትም በኢየሱስ ላይ ክስ ለመመሥረት አልቻለም፤ ስለዚህ ኢየሱስን መልሶ ወደ ጳጳሱ ላከው።

13-16 ጳጳሱ ለሁለተኛ ጊዜ ኢየሱስ ለምት የሚያበቃው ምንም ነገር እንደሌለ ለአይሁዶች አስታውቃቸው (ቁ. 14-15)። ነገር ግን አይሁዶችን ዝም ለማሰኘት ሲል ብቻ ኢየሱስ «በግርፋት እንዲቀጣ» ተስማማ። ጳጳሱ ይህን በማድረግ አይሁዶች ኢየሱስ ይገደል የሚለውን ጥያቄ ይተዋሉ በማለት ተስፋ አድርጎ ነበር (ማር. 15፡3-5 ይመለከቷል)።

ኢየሱስና በርባን (23፡17-25)

(ማቴ. 27፡15-26፤ ማር. 15፡6-15)

17-25 ማር. 15፡6-15 እና ማብራሪያውን ይመለከቷል።

48 «ይበቃል» የሚለው አነጋገር የአይሁዶች ዘይቤያዊ አነጋገር ወይም አባባል ሊሆን፤ ፍቺውም «ነገሩ አብቅቶለታል» ማለት ነው።

49 ይህ «ሄሮድስ» ከዚህ በፊት ዮሐንስ መጥምቁን ለሞት አላልፎ የሰጠና ኢየሱስን ከሞት የተነሣው ዮሐንስ መጥምቁ ነው እያለ ሲያስብ የነበረ ነው (ማር. 6፡14-16 ይመለከቷል)።

ኢየሱስ ተሰቀለ (23÷26-43)
(ማቴ. 27÷32-44፤ ማር. 15÷21-32፤ ዮሐ. 19÷17-24)

26-38 ማር. 15÷21-31 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።
39-43 ማር. 15÷32 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ኢየሱስ ሞተ (23÷44-49)
(ማቴ. 27÷45-56፤ ማር. 15÷33-41፤ ዮሐ. 19÷28-30)

44-49 ማር. 15÷33-41 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ኢየሱስ ተቀበረ (23÷50-56)
(ማቴ. 27÷57-61፤ ማር. 15÷42-47፤ ዮሐ. 19÷38-42)

50-56 ማር. 15÷42-47 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ምዕራፍ 24

ኢየሱስ ከሞት ተነሣ (24÷1-8)
(ማቴ. 28÷1-8፤ ማር. 16÷1-8፤ ዮሐ. 20÷1)

1-8 ማር. 16÷1-8 እና ማብራሪያውን ይመለከታል።

ጴጥሮስ መቃብሩ ባዶ እንደሆነ አየ (24÷9-12)

9-11 መቃብሩ ባዶ መሆኑን ከተመለከቱና ሁለት መላእክትም በመቃብሩ አጠገብ ቆመው ካዩ በኋላ፤ ሴቶቹ ያደረጉት የመጀመሪያው ነገር እየሮጡ ሄደው ለዐሥራ አንዱ⁵⁰ ደቀ መዛሙርት የኢየሱስ አስከሬን በመቃብሩ ውስጥ እንደሌለ መንገር ነው (ዮሐ. 20÷2)። በመጀመሪያ ግን ደቀ መዛሙርቱ ሴቶቹ የተናገሩትን ነገር ሊያምኑ አልቻሉም።

12 ጴጥሮስ በበኩሉ ወደ መቃብሩ ሄዶ የተባለውን ነገር ለማየት ወሰነ። ከእርሱም ጋር ዮሐንስን ይዞት ሄደ (ዮሐ. 20÷3-8)። ወደ መቃብሩ ውስጥ ገብተው ሲመለከቱ፤ አስከሬኑ ተጠቅልሎበት የነበረውን ቀጭን የሐር ልብስ ብቻ አዩ። አስከሬኑ ግን በዚያ አልነበረም። ጴጥሮስ በሁኔታው ግራ ተጋባ። የሰማውንና ያየውን ነገር ሁሉ መረዳት አቃተው። ኢየሱስ ከሙታን መነሣት እንዳለበት አሁንም መገንዘብ አልቻለም ነበር (ዮሐ. 20÷9)። ሁለቱ ደቀ መዛሙርት በሆነው ነገር በመገረም ወደ ቤታቸው ተመለሱ (ዮሐ. 20÷10)።

ይህ በሚሆንበት ጊዜ ሴቶቹ ጴጥሮስንና ዮሐንስን ተከትለው ወደ መቃብሩ እየሄዱ ነበር። ሁለቱ ደቀ መዛሙርት ወደ ቤታቸው ከሄዱ በኋላ፤ ኢየሱስ ራሱ ለሴቶቹ ተገለጠላቸው (ማቴ. 28÷9-10፤ ዮሐ. 20÷11-18 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ከዚህ በኋላ ኢየሱስ ባዘዛቸው መሠረት ለሁለተኛ ጊዜ ያዩትን ሁሉ ለደቀ መዛሙርቱ ለመንገር እየሮጡ ሄዱ፤ ኢየሱስ ሕያው ነው! እነርሱም በዓይናቸው አይተውታልና።

ይሁን እንጂ፤ በማር. 16÷11 አገላለጽ መሠረት ከዮሐንስ በስተቀር ሌሎቹ ደቀ መዛሙርት አሁንም የተባለውን ነገር ማመን አልቻሉም።⁵¹ ኢየሱስ ለራሱ ለጴጥሮስ ከተገለጠለት በኋላ ነው (1ቆሮ. 15÷5) ሌሎቹ ደቀ

መዛሙርት በእርግጥ ኢየሱስ ከሙታን ተነሥቷል፤ ሕያውም ሆኗል በማለት ማመን የጀመሩት⁵² (ቁ. 33-34 ይመለከታል)። የኤማሁስ ጉዞ (24÷13-35)

13-14 ኢየሱስ ከሙታን በተነሣበት በዚያኑ ቀን እሁድ፤ ከደቀ መዛሙርቱ ሁለቱ «በኤማሁስ» መንደር ወደ ሚገኘው ቤታቸው ይጓዙ ነበር። እነርሱም የቂጣን በዓል ለማክበር ወደ ኢየሩሳሌም ከመጡ በኋላ ወደ ቤታቸው በመመለስ ላይ ነበሩ (ማር. 14÷1 ይመለከታል)። በጉዞ ላይ እያሉ ስለ ኢየሱስ ሞት አንስተው ይወያዩ ነበር።

15-16 ከዚያም ሦስተኛ ሰው ከእነርሱ ጋር ተቀላቅሎ አብሮአቸው መጓዝ ጀመረ። ይህም ሰው ኢየሱስ ነበር። ነገር ግን ከሙታን ከተነሣ በኋላ አካሉ ወደ ዘላለማዊና ወደ መንፈሳዊ አካል ተለውጦ ስለ ነበር፤ አብሮአቸው በሚጓዝበት ጊዜ ማን መሆኑን ሊያውቁ አልቻሉም። የተገለጠላቸው እንደማንኛውም ሰው ሆኖ ስለ ነበር ኢየሱስ መሆኑን ለመለየት አልቻሉም (ዮሐ. 20÷14 ይመለከታል)። መንፈሳዊ ዐይናቸውም አልተከፈተም። ስለዚህ ኢየሱስ በእርግጥ ከሞት ተነስቷል ብሎ ለማመን አቃታቸው።

17 አብረው ሲጓዙ ሳለ ኢየሱስ ስለ ምን ጉዳይ እንደሚነጋገሩ ጠየቃቸው። ስለ ምን ጉዳይ እንደሚነጋገሩ ቢያውቅም እነርሱ ራሳቸው እንዲነግሩት ግን ፈለገ። ኢየሱስ ብዙውን ጊዜ ደቀ መዛሙርቱን ያስተምር የነበረው ጥያቄ በመጠየቅ ነበር።

18 ከሁለቱ ደቀ መዛሙርት አንደኛው፤ «ቀለዩላ»⁵³ የተባለው፤ ኢየሱስን እንዲህ አለው፤ «ስለ ምን ጉዳይ እንደምንነጋገር አታውቅም? ደግሞስ ባለፉት ሦስት ቀናት ውስጥ በኢየሩሳሌም ከተማ የተፈጸመውን ነገር አልሰማህም?»

19 ኢየሱስም መልሶ «ምንድን ነው እርሱ?» በማለት ጠየቃቸው። እነርሱም ስለ መሪያቸው ሥራ ስለ ኢየሱስ እንዲህ ሲሉ ነገሩት፤ «እርሱ በእግዚአብሔርና በሰዎች ሁሉ ፊት በቃልና በሥራ ብርቱ የሆነ ነቢይ ነበር»።

ክርስቶስ ከሙታን እንደተነሣ የማያምኑ ሰዎች ክርስቶስን «በቃልና በሥራ ብርቱ የሆነ ነቢይ» አድርገው ብቻ ነው የሚመለከቱት፤ ከዚህ በላይ ሊያዩት አይችሉም (ማቴ. 21÷11፤ ሉቃ. 7÷16 ይመለከታል)። ለእነርሱ ኢየሱስ ታላቅ ሰው ወይም አስተዋይ ሰው ወይም መልካም ሰው ብቻ ነው። ከሙታን የተነሣውን ኢየሱስ ለተገኘኛና እርሱንም በእምነት ወደ ልባቸው ለጋበዙ ሰዎች ግን ኢየሱስ አዳኝ ነው፤ «የጌቶች ጌታና የነገሥታት ንጉሥ ነው» (1ጢዋ. 6÷15፤ ራእ. 17÷14)፤ ደግሞም የሕያው የእግዚአብሔር ልጅ ነው። በሌላ አነጋገር እርሱ ራሱ አምላክ ወይም እግዚአብሔር ነው።

20-21 ሁለቱ ደቀ መዛሙርት ኢየሱስ በመሞቱ የተሰማቸውን ሃዘን ተናገሩ። እነርሱም ኢየሱስ መሲሔ ደግሞም የእስራኤል ንጉሥ ይሆናል ብለው ተስፋ አድርገው ነበር፤ አሁን ግን ተስፋቸው ሁሉ ተንኮታኮተ። ይህ ኢየሱስ አሁን ከሞተ ሦስተኛ ቀኑ ነው። አይሁዳውያን፤ መሲሔ በመጣ ጊዜ እስራኤልን እየመራ በጠላቶቿ ላይ ድልን ያገናጽፋታል ብለው እንጂ፤ መሲሔ በመስቀል ላይ ተሰቅሎ ይገደዳል ብለው አያምኑም።

22-24 ሁለቱ ደቀ መዛሙርት «ዛሬ እጅግ የሚያስደንቅ ነገር ሰምተናል» ደግሞም «ዛሬ ጠዋት ኢየሱስ ተቀብሮ

52 አራቱም ወንጌል ጸሐፊዎች፤ ከትንሳኤው በኋላ ስለሆነው የኢየሱስ መገለጥ (መታየት) የየራሳቸውን እይታ አስፍረዋል። ልክ የአንድን ታላቅ ድርጊት ከገደቡ አራት ሰዎች ልንመለከታቸው እንችላለን። አራቱም ከራሳቸው ግንዛቤ አንጻር ድርጊቱን ይዘግባሉ። አንዱ አንድን ነገር አጉልቶ ሲገልጽ፤ ሌላው በሌላ ጉዳይ ላይ ትኩረት ይሰጣል። አንድ ሰው አራቱንም ዘገወደ፤ ግንኙነቱን ስለ ድርጊቱ ሙሉ ገለጸ ያገኛል። አራቱ ወንጌሎችም እንዲሁ ናቸው። እያንዳንዱ ያህል የሰፊው አውንት የሆነውን ነገር ሊሆንም ዝርዝር ጉዳዮች ውስጥ ሳይገባ ይችላል። ስለ ኢየሱስ ህይወት፤ በተለይም ትንሳኤውን እስመልክቶ ስለተፈጸመ ድርጊቶች ሙሉ ግንዛቤ ለማግኘት፤ የአራቱንም ወንጌሎች ዘገወደ፤ ማጥናት ይኖርብናል። እንዲህም አድርገን እንኳን ስለ ኢየሱስ የማናውቃቸው ብዙ ዝርዝር ጉዳዮች ሊኖሩ ይችላሉ። ምክንያቱም ስላልተገኙ ነው ይሉ 21÷25።

53 በዚህ ቦታ ስሙ ተጠቅሶ የምናገኘው «ቀለዩላ» በዮሐ. 19÷25 ላይ ከተጠቀሰው «ቀለዩላ» ጋር አንድ ላይሆን አይቀርም፤ ሆኖም በዚህ ቦታ ስሙ የተጠቀሰ ለየት ባለ መልኩ ነው።

50 የአስቆሮቱ ይሁዳ ከእንግዲህ በኋላ በደቀ መዛሙርቱ መካከል ስለሌለ ዐሥራ አንድ ደቀ መዛሙርት ብቻ ሊሆኑ ችለዋል።
51 ዮሐንስ መቃብሩ ባዶ መሆኑን ባየ ጊዜ አምኗል (ዮሐ. 20÷8)።

የነበረበት መቃብር ባዶ ሆኖ ተገኝቷል። በግለት ተናገሩ። አያደዘውም ሴቶቹ የተናገሩትን፤ ሊጥርስና የሐንሰ ያዩትን ሁሉ አንድ በአንድ ገለጹለት (ቁ. 12)። ሆኖም የመቃብሩ ባዶ ሆኖ መገኘት የኢየሱስን ሕያውነት ወይም ከመቃብሩ መነሣት አያረጋግጥም። ከደቀ መዛሙርቱ አንዱ እንኳን ኢየሱስን ገና አላየትም። የሚያውቁት ነገር ሲኖር የኢየሱስ አስከሬን በመቃብሩ ውስጥ አለመኖሩን ነው።

25-27 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ ስለ እርሱ «በመሴና በነቢያት መጻሕፍት» ግለትም በብሉይ ኪዳን የተጻፈውን ሁሉ እየጠቀስ ያስተምራቸው ጀመር። በብሉይ ኪዳን የተነገሩ በርካታ ትንቢቶች እንደሚመለከቱት መሲሑ መከራን መቀበልና መዋትም አለበት (መዝ. 22፡1-31፤ 69፡1-36፤ ኢላ. 52፡13-15፤ 53፡1-12)። መሲሑ «ወደ ክብሩ መግባት» የሚችለው መከራን ከተቀበለ በኋላ ብቻ ነው። ደግሞም መንግሥቱን ይኸውም መንፈሳዊና ዘላለማዊ የሆነውን መመሥረት የሚችለው መከራን ከተቀበለ በኋላ ነው። አይሁዶች በብሉይ ኪዳን ውስጥ «መከራን ስለሚቀበለው አገልጋይ» የተነገረውን በሚገባ ያውቃሉ፤ ሆኖም ይህ አገልጋይ መሲሑ ራሱ እንደሆነ ከቶ አስበውት አያውቁም። መከራን የሚቀበለው አገልጋይና መሲሑ ሁለት የተለያዩ ሰዎች እንደሆኑ አድርገው ነው የሚያስቡት። መከራን የሚቀበለው አገልጋይ በእርግጥ መሲሑ እንደሆነ ለመጀመሪያ ጊዜ ያስተማረው ራሱ ኢየሱስ ነው። ኢየሱስ መከራን መቀበልና መገደልም እንዳለበት ለደቀ መዛሙርት በተደጋጋሚ ይተግራቸው ነበር፤ ደቀ መዛሙርቱ ግን ኢየሱስ የሚናገረውን ነገር ፈጽሞ ሊቀበሉት አልቻሉም (ማር. 8፡31-32፤ 9፡31-32፤ ሉቃ. 18፡31-34)።

ሁለቱ ደቀ መዛሙርት ኢየሱስ የሚናገረውን ነገር በጥሞና ያዳምጡ ነበር። ኢየሱስም በሚናገርበት ወቅት «ለባቸው እንደ እሳት ይቃጠል» ነበር (ቁ. 32)።

28-29 እነዚህ ደቀ መዛሙርት ኢየሱስን ወደ ቤታቸው ጋበዙት። ደቀ መዛሙርቱ ኢየሱስ ወደ ቤታቸው እንዲገባ ባይጋብዙት ኖሮ አልፎአቸው ይሄድ ነበር፤ ደግሞም ወደ ኢማሁስ በሚወስደው መንገድ ባይ አብሮአቸው ይጓዝ የነበረው ሰው ማን እንደሆነ ፈጽሞ አያውቁም ነበር።

እንግዲህ ራሳችንን እንዲህ በማለት ልንጠይቅ ይገባል፡ «በየራሳችን መንገድ ላይ ስንጓዝ ሳለ አያሱስ ያነጋገረንና እኛም ወደ ቤታችን እንዲገባ ያልጋበዝነው ጊዜ አለ?» (ራእ. 3፡20)።

30-32 ወደ ቤት ከደረሱና አብረውም እፊት ሊበሉ ሲሉት ኢየሱስ «እንጂሮ አንሥቶ የምስጋና ጸሎት ካደረገ በኋላ ቆርሶ ሰጣቸው»። እነዚህ ደቀ መዛሙርት ኢየሱስ ከመሞቱ በፊት እንዲህ የመሰለውን ነገር ሲያደርግ ብዙ ጊዜ አይተውታል (ማር. 6፡41፤ 8፡6፤ 14፡22)። ወዲያው መንፈሳዊ ዐይናቸው ተከፈተ፤ ይህንንም ያደረገው ኢየሱስ መሆኑን አስተዋሉ። በዚያች ጊዜ ኢየሱስ ከዐይናቸው ተሰወረ።

33-35 ምንም እንኳን አሁን ጊዜው ምሽት ቢሆንም ሁለቱ ደቀ መዛሙርት ግን ከኢየሱስ ጋር እንዴት እንደተገኙ ለተቀሩት ደቀ መዛሙርት ለመናገር ወደ ኢየሩሳሌም እየተቻከሉ ተመለሱ። በዚህ ጊዜ ግን ኢየሱስ ለጴጥሮስም ተገልጦለት ነበር። አሁን አንዳንድ ደቀ መዛሙርት ኢየሱስ በእርግጥ ሕያው እንደሆነና ከሙታንም እንደተነሣ ማመን ጀመሩ። ሌሎች ደቀ መዛሙርት ግን አሁንም ገና አላመኑም (ማር. 16፡13 ይመለከታል)። ኢየሱስ ራሱ ለሁሉም ደቀ መዛሙርት ከጥቂት ደቂቃዎች በኋላ ቢገለጥላቸውም፣ አሁንም በጥርጣሬ ሆነው የሙት መንፈስ የሚያዩ ነው የመሰላቸው።

ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ ተገለጠ (24:36-43)
(ዮሐ. 20:19-20)

36-40 ከሌግሁስ የመጡት ሁለት ደቀ መዛሙርት ስለ ኢየሱስ ከመታገን መነሣት ከሌሎቹ ደቀ መዛሙርት ጋር በመነጋገር ላይ ላሉ፤ ኢየሱስ ራሱ በሁሉም ፊት ተገለጸ። ኢየሱስ ይህንን ያደረገው በተከጋ ቤት ውስጥ በግያስደንቅ ሁኔታ አልፎ ነው (ዮሐ. 20፡19-20 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ደቀ መዛሙርቱ እነካል የሌለው መንፈስ የግያዩ

መስጋቸው ደንበሎች ሊያሰሩ ገን የተወጋጋ እጃቸውና እግሮቻቸው አላቸው። በእርግጥ እርሱ መሆኑንም እንዲያረጋግጡ በእጃቸው እንዲያስሱት ነገራቸው (1ዮሐ. 1:1)። ሊያሰሩ ደታህት አይደለም። ምክንያቱም ሥጋና አጥንት አለው። ደግሞ የታንሣሌ አካል የለበሰ የከበሰ ሰማያዊ አካል ነው ያለው (1ቆሮ. 15:35-37 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)።

41-43 ደቀ መዛሙርቱ በደስታና በአድናቆት ብዛት የሚሉትን ሁሉ አጡ። የሚያዩት ሁሉ ሕልም ይመስላቸው ነበር። በፊታቸው የሆነው ነገር ሁሉ እውነት መሆኑን መቀበል አቃታቸው።

ኢየሱስ የእምነታቸውን ደካማነት ባስተዋለ ጊዜ የሚበላ ነገር እንዳላቸው ከመታወቅ በኋላ ሁሉም እያዩት በፊታቸው በላይ ከዚህ በኋላ ጥርጣሬአቸው ተነሣ። በእርግጥ ከሙታን እንደተነሣ ማስተዋል ጀመሩ።

ከአንድ ሳምንት በኋላ ኢየሱስ በኢየሩሳሌም ለደቀ መዛሙርቱ እንደገና ተገለጠላቸው (ዮሐ. 20:24-29 ይመለከታል)። ከዚያም በገሊላ ለዐሥራ ሁለቱ ደቀ መዛሙርት ተገለጠ (ማቴ. 28:16)። ከዚያም በኋላ «ከአምስት መቶ ለግብፅጡ ተከታዮቹ» በአንድ ጊዜ ተገለጠላቸው (1ቆሮ. 15:6)። ከዚህ በኋላ ለራሱ ወንድም ለያዕቆብ ተገለጠ (1ቆሮ. 15:7)። ይህ ሁሉ የዋሽን ዲሲ ኢየሱስ ክምት ከተነሣ በኋላ ወደ ለማይ ከግብንት በፊት፣ በምድር ላይ በቆየባቸው አርባ ቀናት ውስጥ ነው (ሐዋ. 1:3)።

የመጨረሻ ትምህርት (24÷44-49)

44 በተከታዮቹ አርባ ቀናት ውስጥ ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን ብዙ ነገር አስተማራቸው። ከእነዚህ ውስጥ ሉቃስ በዚህ ቦታ የሚጠቅሰው ጥቂቶቹን ብቻ ነው።

ደቀ መዛሙርቱ ቅዱሳን መጻሕፍትን እንዲያስተውሉ ኢየሱስ ይፈልጋል። ስለ እርሱ በብሉይ ኪዳን የተፈፀሙና አሁን የተፈጸሙን ሁሉ እንዲረዱ ይቻላል። በኤግሁስ መንገድ ላይ በሚገዝበት ወቅት ይህንን ሁሉ ለሁለቱ ደቀ መዛሙርት ነግሮአቸዋል (ቁ. 25-27 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። አሁን ደግሞ በቅዱሳን መጻሕፍት ላይ ስለ እርሱ የተፈፀሙን ለደቀ መዛሙርቱ ሁሉ ያስተምራቸዋል።

45-46 ከዚህ ቀደም የነገራቸውን ሁሉ አሁን እንደገና ይነግራቸዋል። ከዚህ ቀደም «መሲሕ መከራ እንደሚቀበልና በሦስተኛውም ቀን ከሞት እንደሚነሣ አስቀድሞ ተጽፎአል» (ማር. 8:31; 9:31 1ቀሮ. 15:3-4 ይመለከታል)። በማለት ደግሞ ደጋግሞ አስተምሮአቸዋል። ስለዚህ «ትዳሳት መጻሕፍትን ማስተዋል እንዲችሉ አእምሮአቸውን ከፈተላቸው» (ጴ. 45)። መጽሐፍ ቅዱስንና የእግዚአብሔርን ቃል በብክት ማስተዋል የምንችለው አእምሮአችን በመንፈስ ቅዱስ እማካይነት ሲከፈት ብቻ ነው።

47 አንጻራዊ ሊቀሰብ «የንስሐና የኃጢአት ይቅርታ ወንጌል» ለአይሁዳውያን ብቻ ሳይሆን ለአረማውያንም ጭምር እንደሚሰበክ ተናግሯል (ኢሳ. 2:2-3፤ 49:6፤ 51:4-6፤ ማቴ. 28:19፤ ዮሐ. 15:19-12)። ንስሐ መግባትና የኃጢአትንም ይቅርታ መቀበል የደግንነት መጀመሪያ እርምጃዎች ናቸው። ያለ ንስሐ የኃጢአትን ይቅርታ ግግኝነት ከቶ አይቻልም። ያለ ኃጢአት ይቅርታ ደግሞ ደግንነትን ግግኝነት ጨርሶ አይቻልም (ከእስተምህሮ ዳሳሳው «የደግንነት መንገድ» የሚለውን ይመለከቷል)።

48 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ እንዲህ ሲል ተናገረ «እናንተም የዚህ ሁሉ ነገር ምስክሮች ናችሁ»። ደቀ መዛሙርቱ ራሳቸው «እነዚህን ሁሉ ነገሮች» በዐይናቸው አይተዋል፤ ስለዚህ አሁን ወደ ዓለም ሁሉ ሄደው ለሌላች አዎች አንድ በአንድ መናገር አለባቸው (የሐዋ. 1፡8 እና ማጠራረያውን ይመለከቷል)።

49 ከዚህ በኋላ ኢየሱስ እንዲህ ሲል ተናገረ «እነሆ እኔ የአባቱን የተስፋ ስጦታ እልክላችኋለሁ»። ኢየሱስ እንዲህ ሲል

54 ርግውያን ወንጀለኞችን በመስቀል ላይ የግብፅኡት እጆቻቸውንና እግርቻቸውን በምስግር በመቸንከር ነው።

መንፈስ ቅዱስን እልክላችኋለሁ ማለቱ ነው (ዮሐ. 15:16-17)፤ 26 ይመለከታል)። ስለዚህ ኢየሱስ የእርሱ ምስክሮች ለመሆን የሚያስችላቸውን ነገሮች ከመንፈስ ቅዱስ እስኪቀበሉ ድረስ በኢየሱሳም እንዲቆዩ ነገራቸው (የሐዋ. 1:4-5፤ 8፤ 2:1-4 እና ማብራሪያውን ይመለከታል)። ያለ መንፈስ ቅዱስ ኢየሱስ ያዘዛቸውን ነገር መፈጸም አይችሉም (ዮሐ. 15:5)። በእርግጥም ያለ መንፈስ ቅዱስ ደቀ መዛሙርቱ የክርስቶስን ቤተክርስቲያን መመስረት ፈጽሞ አይችሉም።

የኢየሱስ ዕርገት (24:50-53)

50-51 ኢየሱስ ከሙታን ከተነሣ ከአርባ ቀናት በኋላ ከደቀ መዛሙርቱ ጋር በመሆን ወደ ቢታንያ ሄደ (ማር. 11:11)። ከዚያም ከባረካቸው በኋላ «እያዩት» (የሐዋ. 1:9) ወደ ሰማይ አረገ። ደቀ መዛሙርቱም ወደ ሰማይ አንጋጠው ሲመለከቱ ሳለ ሁለት መላእክት ወደ እነርሱ ቀርበው እንዲህ አሉአቸው፡ «ይህ ወደ ሰማይ ሲወጣ ያያችሁት ኢየሱስ፤ ወደ ሰማይ ሲወጣ ባያችሁት ዐይነት ተመልሶ ይመጣል» (የሐዋ. 1:10-11)።

52-53 ከዚያም ደቀ መዛሙርቱ በደስታ ተሞሉ። ከዚህም በኋላ በአእምሮአቸው ውስጥ ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጅ፤ መሲሕና ጌታ መሆኑን መጠራጠር አቆሙ። ወደ ኢየሱሳምም ተመልሰው የመንፈስ ቅዱስን መውረድ (መምጣት) ይጠበቁ ጀመር። በዚህ ጊዜ ዘወትር በቤተ መቅደስ እየተገኙ እግዚአብሔርን ያመሰግኑና ይጸልዩ ነበር። መንፈስ ቅዱስ ዘወትር በፊቱ በጸሎትና በምስጋና በሚቆዩ ሰዎች ላይ ይወርዳል።